

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

593

PASTORNS ÅKE

OGH ANNAT MER

FRÅN LIVVET PÅ LANDET

AF

ERIK PÅ ÅSEN

FÖRF. TILL MALVA

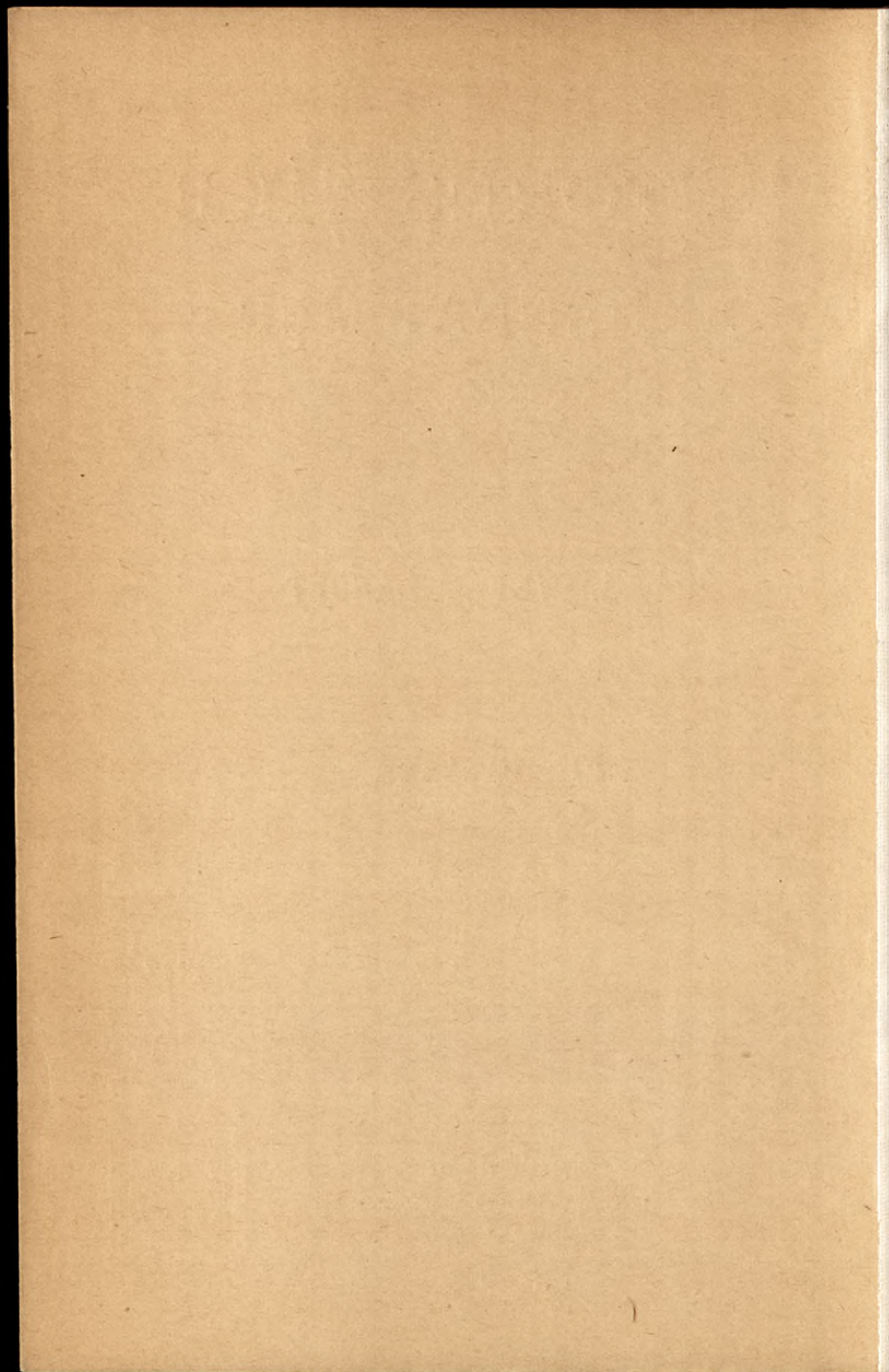
STOCKHOLM

F. C. ASKERBERGS BOKFÖRLAG

1900

Pris: 2 kr.

K. H. Hesterm. skildr.

PASTORNS ÅKE

OCH ANNAT MER

FRÅN LIFVET PÅ LANDET

AF

ERIK PÅ ÅSEN

FÖRF. TILL MALVA

= Ernst Westerberg

STOCKHOLM

F. C. ASKERBERGS BOKFÖRLAG

1900.

STOCKHOLM

K. B. BOSTRÖMS BOKTRYCKERI

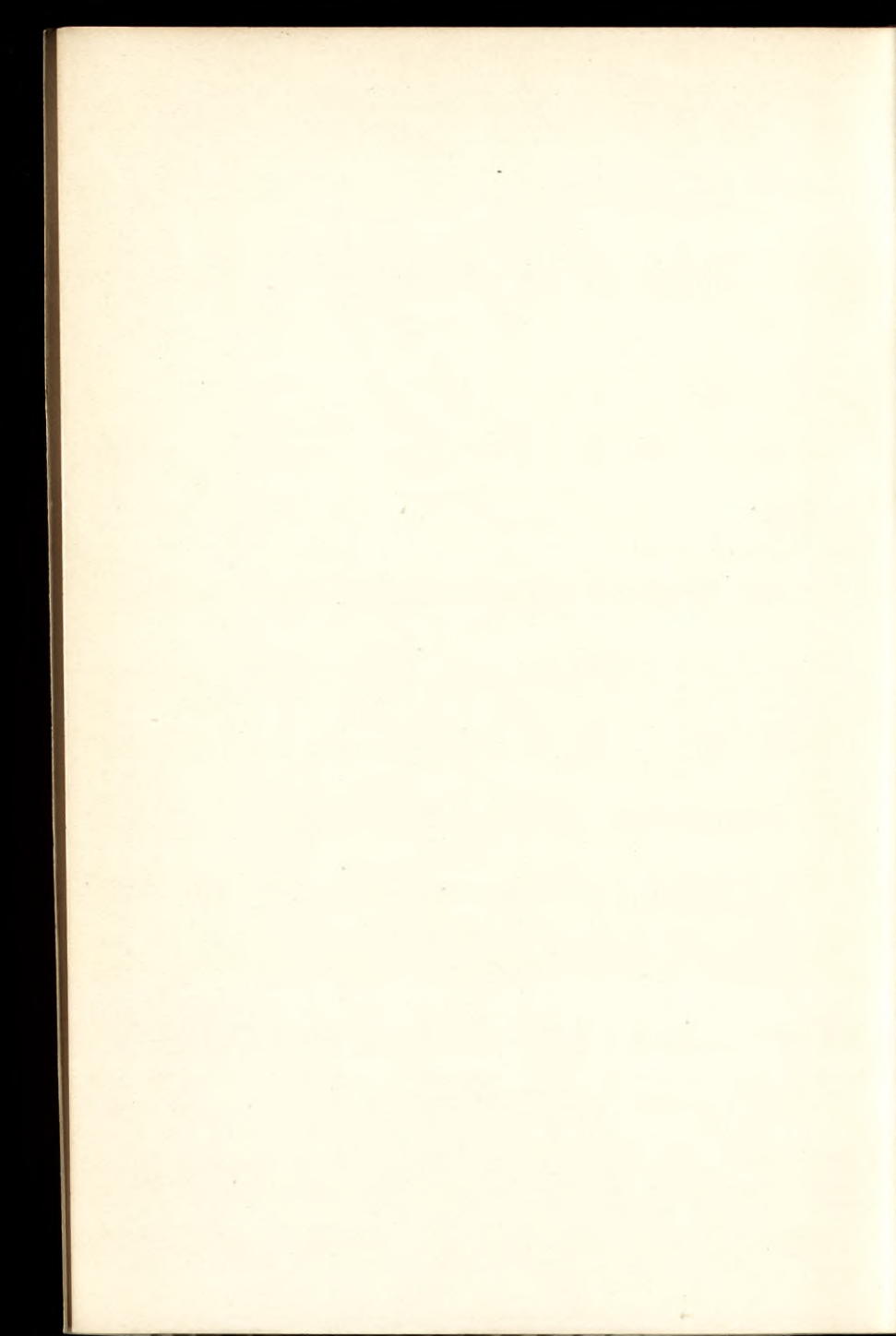
1900.

INNEHÅLL.

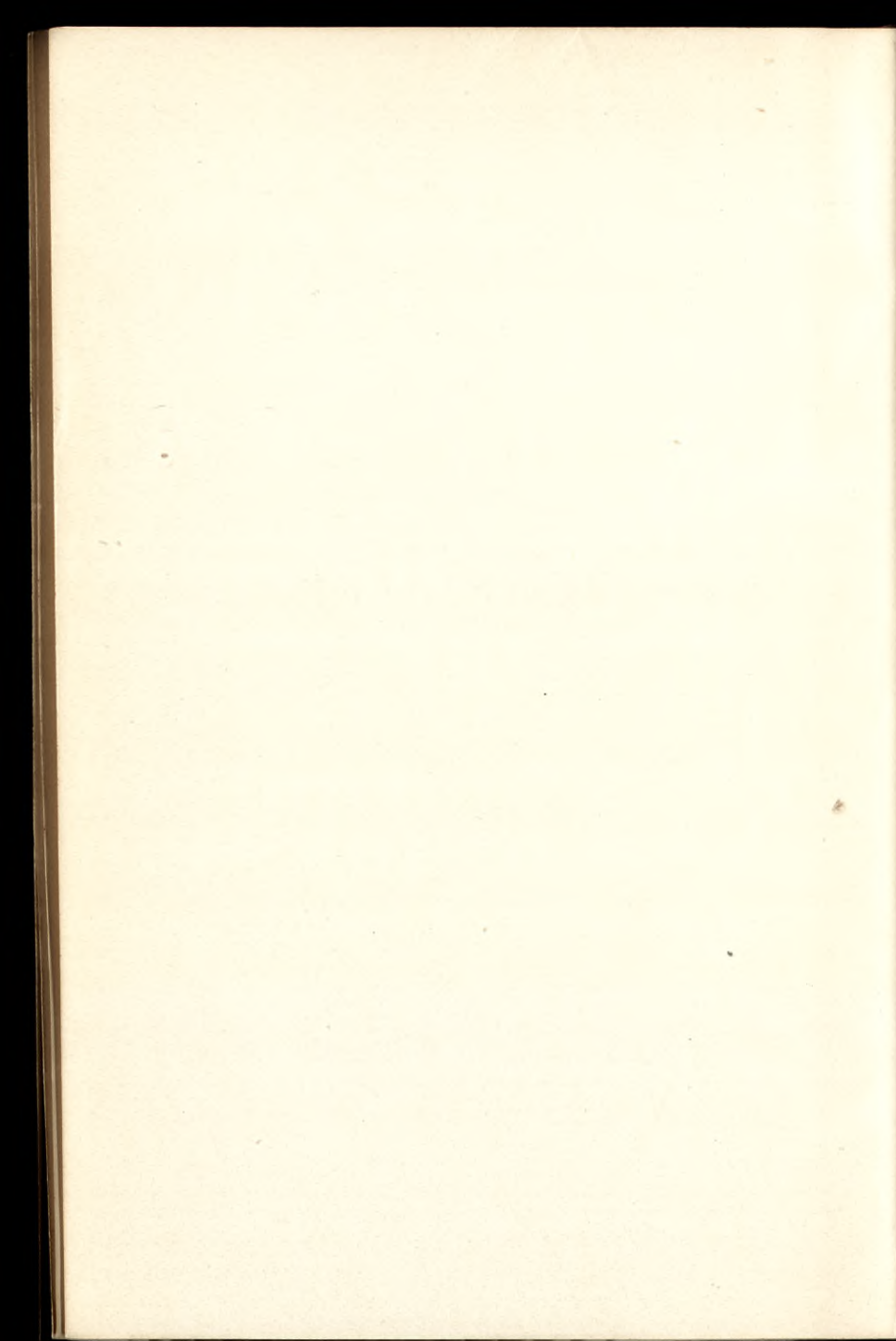
	Sid.
Pastorns Åke på svältkur	3
Pastorns Åke på äfventyr	27
Fnyssen	77
Guffars-far	115
Mäster Arons stora dag	133
Bref från Klara till Elin	155
Gamle prostén.....	169
En skrifkarl.....	185
Pastor Velin	201

PASTORNS ÅKE

Pastorns Åke på svältkur.

Vill ni höra, huru det gick en dag, då Åke var på besök i hemorten?

Åke var prestson från någon af socknarna omkring Dalelven och ditupp stod alltjämt hans håg. Ofta talade han om sin härliga födelsebygd, som han med föräldrarna lämnat i unga år, och om sin stora lust att med den mogne mannens blick skåda den nejd, där hans vagga stått; men det dröjde länge, innan det kom därhän.

Efter tjugufem års skilsmässa fann han sig dock äntligen i stånd att realisera sin så länge närda plan och förhoppning. Han satte sig i förbindelse med en gammal, god vän i orten, med hvilken han emellanåt brevexlat, fastän ej heller de personligen råkats på ett qvarts sekel, och så gaf han sig i väg.

Lyckligt och väl och en smula rörd hamnade han i vännens armar. Men hvilken vän! Då de

senast sågo hvarandra, var han en fager, rundkindad pojke med spelande ögon, men nu! En medelålders man med grofva drag, stora polisonger och litet kal hjässa! Men blicken var den samma som förr och Åke, som också förändrats, fastän han själf visste föga därom, blef snart på nytt förtrogen med sin gästfrie vän och värd.

De voro tillsammans en åtta dagars tid och ofantligt angenämt hade de och vacker var trakten och vackert var vädret. Men så inträdde en liten slapphet på ömse sidor, och Åke kom på den för öfrigt helt naturliga idéen att göra en vandring omkring till de ställen i socknen, där han särskildt borde vara känd, och se, huru där stod till nu för tiden.

Sagdt och gjordt.

»Ja, adjö med dig Lasse», sade han och skakade vännens hand, sedan de tillsammans intagit en bastant frukost på morgonen. »I dag ha vi tisdag. Låt mig se nu, ja, om fredag eller lördag kommer jag nog igen. Tack ska du ha nu och adjö!»

»Adjö och tack!» sade också Lasse med en hemlig känsla af tillfredsställelse. »Välkommen igen och hälsa alla bekanta!»

Och Åke gick med öfverfylldt hjärta. Ty det är något märkvärdigt att så där efter många, många år åter trampa vägar och stigar, som man lupit som en liten pilt, och återse nejder, som från barna-åren och omgjutna af dess skimmer, äro inpräglade

i minnet och sinnet. Och så var det ju högsommar, i den härliga Juni månad, och fält och ängar vimlade af arbetande människor och glänsande hästar, elfven låg så blank och stilla där nere bakom asparna, och därinne i skogen, där den gropiga byvägen drog fram, slog en och annan fågel dåsigt sin drill i den varma, dallrande sommarluften.

Han kom fram till Viken, där kyrkvärdens nedbrända loge trädde fram för hans minne,* gick långsamt öfver den bräckliga bron, som ledde öfver den nu halft uttorkade årännilen, och svängde så ner till Åby, där han till en början ämnade gästa nämndemannen.* Klockan gick på elfva, litet förmiddagskaffe skulle allt smaka godt oaktadt värmen, och nämndemannen, som han helt nyligen råkat och som var en rik knös, hade bedt honom för all del ej resa sin väg utan att helsa på.

Och därför kom nu Åke med öppet hjärta, beredd att med frisk aptit hugga in på nämndemansmors gudslån.

Åby låg alldeles invid den stora Gullåns utflöde i elfven och främst bland alla gårdar i byn lyste Per Ers, nämndemannens. De sågo så inbjudande och välmående ut, de båda gulmålade byggningarna med sina blanka fönsterrader och utsirade förstuvkistar, att Åke nästan ångrade, att han inte knogat i väg dit förr.

* Se »Malva» af samme förf.

Varm och trött af sin långa promenad öppnade han långsamt den grönmålade grinden och steg in på den planterade gårdsplanen. Men det var fasligt, hvad det var tyst och stilla och folktomt i den stora gården och i hela byn! Inte ett lif såg han till.

Med en mörk aning gick han fram till sommarstugans dörr; den var stängd och nyckeln urtagen. Fönstren voro fördragna med gardiner, men genom en liten öppning emellan dem såg han in i den stora, pyntade stugan, där Moraklockan i hörnet visade på $1\frac{1}{2}$ 12.

Hm! Det var förargligt! Ingen hemma och ingen eld i spisen så nära middagstiden! Farväl med drömmen om förmiddagskaffe!

Den andra byggningen, vinterstugan, var ock stängd, det var ju klart, och Åke gick långsamt och missmodigt ut genom grindarna igen. Han snodde omkring bodar och uthus i förhoppning att få syn på en lefvande själ, men fåfängt. Slutligen fick han ögonen på en liten blå rök, som sakta och nästan omärkligt dallrade upp i luften ur en skorsten på ett af grannhusen. Där måtte väl folk vara hemma, där kunde han fråga!

Han kom dit, öppnade klinkan på den gammalmodiga dörren, som var afdelad på midten, och steg in. Ett par pinnar lågo och flämtade i spisen, en potatisgryta stod däröfver, men människor funnos inga där heller. Märkvärdigt!

Men tyst! Därute hördes stapplande och trippande steg och någon, som småpratade, och in kom en gammal gumma med skumma ögon, darrande hufvud och korta kjolar; i ena handen höll hon en stäfva, vid den andra ledde hon en flicktulta på en tre, fyra år.

»God dag, mor», sade Åke, medan den gamla steg ur sina trätofflor. »Vet ni hvar nämndemans håller till?»

»Håller till? Nämndemans? Vill han träffa nämndemans?»

Gumman såg nyfiket på främlingen, under det att hufvudet darrade hit och dit, och lillan stod med fingrarna i mun och tittade förvånad med sina stora, blåa ögon.

»Javisst vill jag det», förklarade Åke. »Men det är ingen hemma.»

»Nej, det är klart det», tyckte gumman, som nu hade sett nog och begaf sig till spisen, där hon började pyssla om den nästan utslocknade elden. Här blåste hon, så att rök och aska stodo om henne, och sedan hon därefter hostat slut, sade hon till den tålmodigt bidande Åke:

»Nej, det är klart det. De äro ute och ta hö uppåt fäbodskogen och lära väl inte komma hem förrän i natt.»

»I natt», upprepade Åke, lång i synen, tackade för underrättelsen och gick.

Utkommen på bygatan, stannade han en stund och funderade.

Middag borde han ha, det var gifvet, men hvart skulle han gå? Skulle han gå upp till Erik Ers, som låg så lockande på åsen med sina hvitmålade väggar? Nej! Nog för att han finge middag där, det slog nog inte fel, men gammelmor, den enda som han kände i gården, var väl nu en åttio år och hade kanske ingenting att säga till om nu för tiden. Eller skulle han gå tillbaka till Viken? Eller till Ol Pers? Eller Bengts? Nej, han var för litet bekant där.

På vinst och förlust sträfvade han fram på den dammiga, solstekta vägen till skolhuset, som ensamt och imponerande reste sig på sin höjd. Där kunde väl folket ej vara ute på ängen heller, och litet mat hade de väl att bjuda en stackare på så där midt på middagen.

Men tror någon det? Nej, Gud nås! Åkes alla anspråk och förhoppningar flögo sin kos och vemo-det intog hungerns plats, då han vid inträdet i den torftiga skolmästarbostaden, hvars manliga öfverhufvud var borta, märkte en tallrik med några kalla potatisar och ett par sillbitar på. Han ihågkom genast, huru fattigdomen nästan alltid varit bofast där, och den gladt öfverraskade gummans och hennes två döttrars oförställda glädje kom honom att förgäta magens knorr.

»Åh, kära hjärtandes!» utbrast gumman, då han presenterat sig. »Är det pastorns Åke! Det är alldeles, som om det skulle vara vår egen Åke. Stig in för all del, stig in! Så roligt och så snällt att titta in till oss!»

Och flickorna och gumman voro idel glädje och vänlighet öfver besöket och den stackars Åke höll god min och gladdes med de glada.

Och det blef ett fasligt pratande och frågande härs och tvärs och slutligen inföll gumman:

»Men det skulle väl vara någonting! Få vi bjuda på litet saft och vatten kanske?»

Och utan att invänta Åkes svar började hon ställa i ordning. En gammal bricka letades fram bakom byrån, en tillbringare och ett par glas ur skänken, och efter en stund kom ena dottern in med en dammig butelj i ena handen och en tallrik med skorpor på i den andra.

»Förlåt, att vi ha så tarfligt, herr Åke! Var så god och smaka på litet nu! Men jag är rädd, att skorpona äro hårda.»

Ja, nog voro de hårda, det ska Gud veta, men de smakade Åke bra ändå efter den långa, ansträngande förmiddagen. Och medan han knaprade i sig ett par skorpor och smuttade på sitt vatten och saft, berättade den yngsta flickan alldeles som för en gammal god vän om sin lilla Pippi, en svala, som hon funnit ute på åsen och som hon länge pysslat om,

tills den en dag befanns vara död, och huru hon då gråtit och begrafvit den lilla stackarn ute i sandbacken.

Åke kände sig helt sentimentalt stämd af dessa och andra små förtroenden, men så bröt han upp. Han såg oförmärkt på klockan, hon var nära 2. Hela familjen följde honom ut på gården, och då händelsevis ett kvinnfolk kom gående där förbi, frågade skolmästarmadamen i öfvermått af sin glädje och kanske också för att briljera litet:

»Se Stina! Kanske ni känner igen pastorns Åke? Det här är just han det. Känner herr Åke igen Stina i Gropen?»

Nej, det gjorde han inte, och inte kunde väl Stina känna igen honom heller. Och så skrufvade han litet förtretad på sin pincenez, lyfte på hatten och gick backen utför.

Litet fyllnad hade han fått, men mera behöfdes. Hvart skulle han nu ställa kosan? Gårdar och byar lågo flockade öfverallt, men hvarthän?

Han slog in på den stora, breda landsvägen, såg sig nyfiket omkring åt alla håll och märkte, att här var ett hus nybyggdt, där en ladugård flyttad, en gärdesgård rifven eller en stuga borttagen.

Bäst han långsamt gick vägen fram, fick han se ett par små flickor, tre långskäggiga getter och en kolossal gumma innanför ett staket invid en stuga. Han hälsade och tittade. Jo, visst var det gumman

Berg, fanjunkar Bergs gamla enka. Kors, bodde hon här!

Han lyfte på haspen och steg in genom grinden.

»God dag, mor Berg! Tack för längese'n!»

Han slog gumman i hand, utan att hon visste, hvem han var.

»Hm? Hm?» mente hon frågande.

»Känner inte mor igen mig? Jag är pastorsns Åke.»

»Åh, du min skapare! Är det Åke! För all del, kom in, kom in! Ja, aldrig har jag väl sett på maken!»

Och gumman satte i väg in från både flickor och getter och Åke efter.

»Här ska väl vankas något», tänkte han egoistiskt nog, »åtminstone en duktig smörgås.»

»Ja, bevara mig», småpratade gumman, »att Åke kommer hit! Och är stora karlen nu! Kors, nog minns jag väl, när han inte var högre än så!»

Och hon utmärkte med handen afståndet ifrån golfvet.

»Och hur är det med far nu, den rare pastorn? Och pastorskan se'n? Döda, åh Gud bevars! Ja, så går det, i dag röd, i morgon död. Får jag bjuda på litet saft och vatten?»

Och så försvann hon in i ett annat rum och började slamra med glas och skedar. Men då hon kom ut igen, bad Åke att i stället få en tår mjölk,

det var då åtminstone litet mer föda i den än i det andra skvalpet.

»Ja, så gärna så», tyckte gumman, helt förvånad öfver, att han inte hellre ville ha det andra. Och så kom ett stort mjölkstop fram med röda blom-mot på och Åke drack och drack. Åh, så godt!

En stund därefter stod han åter ute på den sol-varma vägen. Klockan var nu 3. Han hade för den dagen uppgifvit hoppet om middag, nu gällde det att få litet eftermiddagskaffe, en bastant afton-ward och ett bra nattkvarter. Åke ryste smått, då han tänkte på det senare, ty det skulle ju kunna hända, att det blefve lika motigt att få en mjuk och varm säng som middag. Men det ville han ej tänka på *ännu*.

Plötsligt fick han en idé och en ljus idé ändå. Tänk om han skulle slå två flugor i en smäll!

Där borta låg ju länsman Linds lilla vackra hus ibland löfven. Att han inte hade tänkt på det förut, för alla gånger han varit hos den gamle kommissa-rien och hans fru! Om han skulle gå dit? Nog var det väl en bra bit väg öfver gårdet, men hvad gjorde det? Säkert skulle han få middag, om ej både middag och kaffe.

Han sträfvade dit. En hund kom vänligt hälsande emot honom och det bådade godt, men på den syrenomkransade gården stod ett förspändt åkdon. Det såg motigt ut här med, men kanske det var

främmande i huset. Nå, då skulle det väl vankas något bättre än hvardagsmat! Han steg upp på verandan.

Den gamla vindstrappan knarrade under stadiga steg och där kom ju kommissarien själf, resklädd!

»God dag, farbror», sade Åke med hjärtat i halsgropen.

»God dag», svarade länsmannen långsamt och såg skarpt på den dammige resenären. »Hvad är du för en gök, som jag är farbror åt?»

Nu skrattade Åke och gaf sig tillkänna.

»Pastorns Åke! Åh, förb. mig jag kände igen dig, pojke! Du har växt, minsann har du inte det! Det var roligt att få se dig!»

Och han skakade hjärtligt hans hand.

»Men för tusan, jag får lof att fara bort! Det var då ett spektakel, att du skulle komma just nu! Åh, förlåt, jag menar, att jag måste åka bort just nu. Men tjänsten, ser du, min gosse lilla, tjufvar, skälmar och rackare! Du ursäktar väl!»

Han gick hastigt ifrån Åke, och snart hördes hans djupa stämma ropa »Hilma».

Hilma? Frun hette ju Tilda, åtminstone förr i världen. Var det kanske en piga, som han ropade på?

Plötsligt flög en dörr upp och kommissarien kom ut igen och i sällskap med honom ett fruntimmer, fullkomligt obekant för Åke.

»Min hustru», presenterade gubben. »Det här är pastorns Åke, du vet, hm, kamrer Berg från Stockholm. Jag är omgift, ser du, min pilt», tillade han förklarande och smått förlägen.

De hälsade litet stelt.

»Nu ska du bjuda Åke litet vatten och saft i värmen. Och så tittar du hit», fortfor han till Åke, »så där, låt mig se nu, om torsdag, då är jag hemma. Välkommen då och adjö med dig! Jag kan förstå, att du ändå inte försvinner så med detsamma.»

Han for, och trött och ledsen sjönk Åke ner på en af verandans spjälsoffor, medan frun försvann för att göra i ordning vatten och saft.

Vatten och saft! Ändå en omvexling, ty förut hade han bjudits på saft och vatten. Men middagen? Ja middagen ja, han finge väl lefva utan den en dag, det kunde nu ej hjälpas, fast det var hårdt.

Förplägningen smakade ganska godt och de små kakorna voro delikata, men inte fyllde de mycket inte och något samtal ville ej heller komma i gång, ty frun hade neddragna mungipor och Åke var inte vid humör. Han gjorde som tiggaren, han tackade och gick och bad därjämte om sin hälsning.

»För all del», gnällde frun, »glöm inte bort min man! Han pratar så gärna bort en stund!»

Och åter stod Åke utan hus och hem och solen gassade som förut. Klockan var en kvart öfver fyra,

då han vände ryggen åt länsmansbostället och ånyo stretade upp på landsvägen, en smula öm i fötterna.

Nu var det bara att gå raka vägen till Gullbo, som han kunde se där borta på andra sidan den strida Gullån. Det var en styf väg dit, half annan fjärdingsväg kanske, men där fanns också räddning, det visste han, ty nämndemannens i Åby son, en storbonde som fadern, bodde där, och Åke och han voro smått bekanta.

Han svängde muntert sin käpp och ökade farten så mycket som möjligt. Vägen var delvis den samma, som han nyss förut gått, men kommen nära intill skolhuset, där hans vatten- och bröd-diet börjat, stannade han tvärt.

Hvar hade han haft sina ögon?

Här låg ju Oppgårds, det gamla Oppgårds, där han förr i världen haft så roligt! Huru många pannkakor och smörgåsar hade inte den präktiga Oppgårdsmor stoppat i honom, på den tiden han och hennes Erik jämt voro tillsammans, och huru många nätter hade han ej legat där under lurfviga fårskinnsfällor längst in i den väggfasta sängens djup bakom blårandiga »förlåtan»?

Han kunde ej med godt samvete gå förbi Oppgårds, fastän Erik var död för länge sedan och gumman var gammal, väl sina åttio år om ej mer. Han gick in på gården.

Storstugan var stängd naturligtvis! Han frågade

en liten pojke, som med en skjortflik utstickande från den hemväfda byxan och utan mössa på det hvita hufvudet tvärsäkert gick omkring på gården i solbaddet, efter gamla Oppgårdsmor, och sedan denne förbluffad sett på främlingen, tog han slutligen fingret ur munnen och pekade på en liten byggnad på gården. Åke gick dit och steg in.

Det var en liten tarflig stuga med tarflig inredning och orappade väggar, och liknade mer ett bryggghus än ett boningshus, och det senare var det väl knappast heller, om inte nu på sommaren. Vid spisen stod en gammal, barfotad gumma med gråa hårtestar, hängande kinder och haka och iklädd en kort underkjol. Hon var sysselsatt med att göra ren en bucklig kaffepanna, nästan lika gammal som hon själf, och vände sig förvånad emot den inträdande.

»Är det Oppgårdsmor?» frågade Åke förfärad. Han minde sig som hastigast på den välmående, propra bondgumman, som fordom kommenderat drängar och pigor och skött sitt hus med drift, och som nu såg sådan ut.

»Nog är det väl det», menade gumman.

»Känner inte Oppgårdsmor igen mig? Jag är pastorsns Åke, Eriks gamle lekkamrat.»

Nej, det gjorde hon inte, hon var gammal och slö, och Åke såg med vemod, att han var glömd och förgäten af en, som förr omhuldat honom med

så mycken godhet. Han satte sig ner på bänken vid fönstret.

Men nu öppnades dörren och in trängde sig pojkbysingen och en liten flicka med lingult hår, och efter dem kom mor själf, en stor grann kvinna med klara ögon, rak näsa och präktig figur. Det var den nuvarande Oppgårdsmor.

»Jag skulle väl in och se, hvad det är för en karl, som frågar efter vår gamla farmor», sade hon upplysande och såg på Åke.

Han smålog.

»Jo, jag är pastorns Åke», sade han, »men inte vet jag om ni känner mig.»

»Åh kära söta! Är det Åke! Ja, jag säger då det!»

Hon hälsade hjärtligt och frågade nu, om inte Åke mindes henne; hon hade ju gått fram för pastorn.

»Mins han inte Lisen i Näsby», undrade hon. »Jag var ändå släkt med Erik här och fick gården, då han dog, ja, det vill säga, det är farmors än, förstås. Och nu är jag gift och är snart 40 år. Ja, Herre Gud så tiden går! Men nog minns väl Åke mig?»

Ja, nog borde han väl minnas henne, ty det var hon värd och grannare bondkvinna kunde man sällan få se, men han ville ändå inte precis taga på sig, att han erinrade sig henne så med detsamma.

De pratade en stund om åtskilligt, och så tog

Åke adjö af den gamla, som klagade öfver, att hon inte kunde vara med ute på höbergningen för den skarpa solens skull, och följde mor Lisen in i den andra stugan, som stod pyntad och fin. Där försvann husmodern, men kom snart in med en bricka och på densamma saft och vatten jämte småbröd.

»Var snäll och håll till godo nu! Vi ha inte annat att bjuda på i värmen! Var så god!»

Ja, Herre Gud, inte kunde Åke säga nej precis, och så satte han sig då ner vid bordet och började för tredje gången den dagen knapra på skorpor, hårda, hembakade skorpor, doppade i saft. Och den vackra Lisen, som såg ut att vara en trettio år, tog sin lilla unge i knäet, öppnade ett par knappar på sitt lifstycke och blottade en barm, så hvit och rund, att Åke rakt häpnade.

Och lika lugn satt hon, då han slutat sin enkla måltid och kom och tog henne i hand och knappt vågade se på henne. Och han tänkte, att hon ändå måtte vara en pärla till hustru, den vackra Lisen från Näsby, som han nu kom ihåg, så vacker, så oskuldsfull och naturlig.

Utkommen från Oppgårds tog han af åt höger förbi några trefna hus, sträfvade öfver en granbacke, och såg slutligen ån ligga nedanför sig och Gullbo, det fagra Gullbo, på andra sidan. Där fanns hvila och där fanns mat efter en sträfsam dag, dit öfver måste han. Men huru?

Jo, just på den höga åstranden låg en stuga, och i den bodde Skomakar-Pelle eller »Fnysen», som han allmänt kallades ute i bygden. Han var väl en sjuttio år och enögd var han med, och elaka tungor sade, att det hade käringen hans gjort med en syl, då de vid ett tillfälle råkat i gräl; och grälat hade de gjort litet emellan under sitt fyrtio-åriga äktenskap.

Nåväl, Fnysen kanske hade en gammal eka, efter som han bodde vid vatten, och Åke steg in i stugan.

Öfver ån? Åjo, det kunde väl gå för sig!

Och så stultade den lille enögde skomakaren efter en gammal rostig nyckel, båtnyckeln, fick ute på backen fatt i en barbent tös, och med henne som ledsagerska marscherade nu Åke utför åbrädden. Ändtligen började det dagas för honom.

Flickan stannade naturligtvis vid den uslaste ekan som fanns därnere, och som till på köpet var nära half med vatten, smutsigt och illaluktande i sommarvärmen.

»Hur i Herrans namn ska vi komma öfver med den där eländiga pråmen?» frågade Åke med rätta.
»Om vi gå och dränka oss då!»

»Nej vars», tröstade tärnan med ett ögonkast utefter den blanka vattenytan, »det är så lågt vatten nu så!»

Och så vadade hon ut i det ljumma, grumliga

vattnet, klättrade upp i farkosten och började med ett gammalt, nästan bottenlöst öskar ösa båten läns. Ja, det värsta fick hon väl bort, men smutsen stannade förstås kvar, och så lossade de då ekan, Åke klef försiktigt i och flickan satte sig vid årorna. Nu skulle han väl snart vara framme.

Men det gick ingenstans. Det var som jätan sagt, det var lågt vatten, nästan för lågt ändå.

Med förenade krafter och sedan Åkes öfverrock, som han lagt ifrån sig i bakstammen, vid en öfverhalning fallit ner på den smutsiga botten, kommo de äntligen flott och sköto nu med god fart öfver den breda ån. Ett par gånger höllo de på att fastna igen, men Åke gjorde sig så lätt som möjligt och flickan arbetade oförtrutet, så att de till sist nådde andra stranden.

Men där gick det inte att lägga till, det var för grundt, och Åke funderade på att ta af sig skor och strumpor och med uppkafade byxor, som då han var pojke i världen, vada i land, då de efter många svängningar och manövrer nådde aktern på en af Gullboekorna. Han kraflade sig ombord, tog farväl af sin rodderska, och stod äntligen på fast mark och med Gullbo, det rika Gullbo, framför sig. Snart, snart skulle hans vedermödor taga slut!

Gullbo-August, nämndemannens son och Åkes blifvande värd, hade flyttat upp sina hus från åkanten till midten af byn, men det var ingen nöd

att hitta dit, och snart stod Åke på gården. Han gick fram till hvardagsstugan, den var stängd, han gick till vinterstugan med dess granna förstukvist, den var stängd. Och så prestson han var, så drog han till med en ed öfver det arbetsamma folket, som inte kunde vara hemma.

Så började han närmare granska terrängen och fick, vid en tur rundt om husen, syn på en dörr, en källardörr utan tvifvel, ty den befann sig i den höga stenfoten på sommarstugans ena gafvel. Och i den dörren satt en nyckel och därinne kanske var folk. Åke, den arme, trötte, så bittert besvikne vandraren, störtade dit och öppnade; det var en mjölk-kammare och tom var den.

Halft vanmäktig gick han ut från den folktomma, rika gården. Nu hade han bara en sträng kvar på bågen, svek den, ja då visste han sig ingen lefvande råd, ingen alls. I granngården hade han en kvinnlig bekant, fars bästa läsflicka, och hon var husmor där och var heller inte barfotad, och hennes Anders kände han ock igen.

Men tänk, om ingen vore hemma där heller! Tanken därpå kom honom att rysa.

Just som han svängde om den hvitmålade knuten, varsnade han ryggen på en matrona, som i handen höll ett ämbar och som snodde in genom dörren till hvardagsstugan. Åke satte i väg efter och ryckte våldsamt upp dörren efter henne. Hon vände sig

förvånad om och tvärstannade midt på golfvet med ämbaret i hand.

»God dag, Greta!» flämtade han. »Känner inte Greta igen mig?»

Hela hennes runda, fylliga ansikte uttryckte idel förvåning och de stora ögonen blickade helt förskräckta på Åke.

»Jag är pastorns Åke», upplyste han.

»Åh, du min eviga styfver!» utropade Greta och nästan tappade ämbaret på golfvet. »Jag har väl aldrig hört!»

Och hon slog ihop sina feta händer, medan hela ansiktet sken upp af glädje.

Sedan den första hettan lagt sig, fördes Åke högtidligt upp i vinterstugan, som stod pyntad och fin, och bud skickades ut på gårderna efter far.

»Kära hjärtandes Åke!» tyckte Greta, som inte visste på hvilkendera foten hon skulle stå af pur glädje. »Och Åke kände igen mig? Ja, jag säger då det! Men han är kanske törstig? Får jag bjuda på litet saft och vatten? Jag har så god hallonsaft så!»

Och hon höll på att rusa ut, men Åke, som var nästan gråtfärdig, hejdade henne i tid genom att hugga tag i kjolen. Han skämdes, men ut måste det.

»Tack, kära Greta», stammade han, »men ge mig litet att äta i stället, jag håller rakt på att svälta

ihjäl. Klockan är öfver sex, och jag har gått hela dagen och inte fått en matbit sedan nio i morgse».

»Äh, du min lefvande!» Greta slog förfärad ihop händerna på nytt. »Ingen mat sedan klockan nio! Bevara mig, Åke!»

Hon ilade ut och Åke sjönk utmattad, men leende af glad förväntan, ned på en soffa. Tio minuter hade ej gått, då äldsta dottern, en sexton års flicka, kom in med en kaffebricka på de runda, hvita armarna, och beredde sålunda Åke, som var en stor kaffevän, tillfälle att sätta ett rekord i kaffedrickning med dopp. Och så kom far från ängen, svettig och full med höfrö i håret.

»Äh nu», sade han i dörren och kastade mössan i ett hörn. »Äh nu, är det pastorns Åke! Det var roligt, äh nu!»

Han räckte fram en arbetshård hand och de vänliga dragen lyste af oförställd glädje.

»Äh nu, mins Åke mig?» frågade han, alldeles som Greta nyss förut och Lisen före henne, och blef helt glad, då han hörde, att han var ihågkommen och sig alldeles lik som förr i världen.

»Äh nu», sade han skrattande, »och ändå har jag en pojke, som är lika lång som jag!»

Medan de pratade, dukades ett bord med mat för tio. En stor tillbringare med mjölk, ett stop med skummande öl, en hel stapel med hoprullade, varma, doftande pannkakor, ägg, tjocka, hvita bröd-

skifvor, gult smör och en massa smörgåsmat af alla slag och modeller. Åke var riktigt rörd, då han straxt före klockan 7 satte sig till bords och med uppriktig andakt läste sin bordsbön.

Han åt och drack kopiöst och hörde, huru Greta halfhögt förtrodde sin man, att han inte hade ätit sedan klockan 9.

Åke pustade då ut ett tag och talade om, att han ingenstans träffat folk hemma.

Anders skrattade.

»Äh nu», sade han, »alla menniskor hålla på med höet nu förstås. Vi ha så godt väder nu, äh nu!»

Åke skulle stanna kvar där ett par dagar, det var gifvet det, sade mor med händerna i kors öfver magen. Och Anders tyckte:

»Äh nu, en hel vecka!» fast han kanske inte precis menade det. Och Åke började må bättre, och kände sitt förut betryckta hjärta helt lätt och gladt hoppa i bröstet.

På aftonen emellan 8 och 9, sedan man pratat ut det värsta, kom bud ifrån August med begäran, att pastorns Åke, som man hört var i byn, ville titta in till honom ett slag redan i kväll och språka litet.

Ja, Åke gick förstås dit, och äfven där stod glädjen högt i tak, han bjöds på en cigarr, och så kom husmor själf in i salen med en bricka och därpå

saft och vatten, glas och småbröd. Åke bleknade lindrigt, men erinrade sig sedan, att han lyckligtvis fått både middag och kvällsmål. Och då han blandade till den läskande drycken, gjorde han tyst för sig själf den anmärkningen, att han den dagen varit bjuden på fem olika slags saft; i skolhuset på blåbärssaft, hos länsmannens på körsbärssaft, i Oppgårds på vinbärssaft, Greta ville spendera på god hallonsaft och nu satt han och smuttade på gul krusbärssaft. Han tycktes vara i ett riktigt saftland!

Åkes vedermödor den dagen hade nu nått sitt slut, men nog förtretade det honom en smula att höra, att Augusts hustru bara varit ute i trädgården och plockat krusbärskart, då han gick där och snokade, nästan bedröfvad till döds. Hade han nämligen vetat det, så hade han kunnat spara sig mycken onödig oro och hjärtängslan.

Efter en skickelsediger och pröfvande dag gick Åke till hvila, och mor Greta hade gjort sitt bästa med både säng och nattfoder, och sof gjorde han hela natten som en stock. Under de påföljande dagarna hälsade han på hos nämndemannens, som han ändtligen träffade hemma, och där han bland annat bjöds på saft och vatten — det var nu en stående sommarrätt i orten — hos farbror läns-

mannen och andra ställen, och öfverallt fanns folk hemma, som hade både mat och dryck att bjuda på.

Då Åke på veckans sista dag helt makligt och med rocken på armen kom seglande in på gården till Lasse, som stod där i skjortärmarna och koxade honom gladt till mötes, sade den senare:

»Jaså, du kommer äntligen tillbaka nu! Nå, det var då väl det, ty här har jag gått och rent af längtat efter dig. Jag tror att vi ska be mor om litet saft och vatten. Hva?»

Pastorns Åke på äfventyr.

I det stora hela var pastorns Åke en lugn och sansad och oförarglig tjänsteman, som ideligen exercerade med sina siffror, men en dag for hin i kroppen på honom. Han satte sig ner och skref en bok *, en liten samling småminnen från hembygden, som i sinom tid utkom från trycket.

Den där boken ja! Och de där berättelserna!

I dem uppträdde idel gamla bekante från Åkes barndomstid och barndomsnejd. En gubbe hade han tagit här, en gumma där, plockat ihop skolmästare och bönder och inspektorer och gamla knektar om hvarandra, oftast under deras rätta namn eller deras öknamn, och så satt in en hvar på sin plats.

Det är inte tu tal om, att detta var både oför-

---

* Se »Malva» af samme förf. Utkom 1899.

ständigt och lättsinnigt gjordt. Men som en för-
mildrande omständighet bör sanningsenligt erinras,
att åtskilliga af de sålunda uppträdande personerna
voro döda och begrafna för många år tillbaka och
att Åke själf ej sett bygden på närmare trettio år och
för resten trodde sig ha föga utsikt att någonsin
mera komma dit.

Därför tyckte han sig ock utan all hjärtängslan
kunna handla och vandla efter behag med sina
gamla bekanta, och därför skref han ock ihop om
dem både hvad som händt och icke händt, men som
dock kunnat hända — idel gamla historier, som han
hört talas om i barndomen eller själf drömt någon-
gång och någonstans.

Inte var det farligt och inte var det illa menadt!

Han trodde sig aldrig mera komma dit ja. Men
han kom dit ändå, och det till på köpet samma år,
som den där boken kommit ut i marknaden, ett par
månader efteråt.

Det var en härlig tid, som mötte Åke.

Kära nejder, backar, ängar och älfbrinkar, lågo
badande i solljus; blommor logo och doftade; lär-
korna drillade skönare än någonsin; skogen stod hög
och allvarlig rundt om de röda, flockade byarna eller
de nytimrade husen bland grönskan — allt var sig
likt och dock ej likt. Men det bästa af allt —
gamla, halft förgättna barndomsvänner, strålande ögon,

trofasta handslag, rikt dukade bord, sommarsol och sommarfägring!

Åkes hjärta dallrade länge vid minnet af allt detta!

Åke dröjde kvar en tid. Dagar ilade undan, utan att han brydde sig därom eller gafakt därpå. Hvad angick det honom? Han hade ingalunda kommit dit för att räkna dagarne. Men då första ruset lagt sig, tyckte han sig märka början till en solförmörkelse. Hade vännerna tröttnat på honom eller han på dem? Bestämdt inte det senare. Skulle det förra vara fallet?

Han frågade Lasse, den gamle oförgätlige Lasse Ersson.

»Lasse, gossen min!» sa han. »Hvad är det som kyler?»

Lasse koxade uppåt, där solen glödde och lyste i full sommarkärlek, och sänkte sedan sina bruna ögon ner på den bidande Åke.

»Kylér det, tycker du? Du är ju alldeles våt i hårfästet!» mente han tro på.

Åke torkade svetten ur pannan och försökte förklara, hur han kände och tyckte, och Lasses ljusa och leende ansikte mulnade så småningom.

»Ja sir du, pys», sade han långsamt, »det är ditt eget fel».

»Mitt?»

»Ja. *Anders* har kommit hit».

»Anders? Ocken *Anders*?»

»*Anders*, vet jag! Din bok! Din nya bok!
Den heter ju *Anders*?»

»Ja, ja! Hvad är det med den?»

»Jo, folk har läst den eller håller på me't. Den väcker uppseende, du!»

Lasse såg riktigt allvarsam ut.

»Nå, det var ju galant!» mente pastorns Åke och gnuggade leende händerna. »Hvad ser du så trubbnosig ut för, barn?»

»Du har ju skrivit om *Anders Olsson* i Boda, att han sköt ihjäl drängen i svartsjuka och sedan söp ihjäl sig själf. Det har du gjort!»

Pastorns Åke rusade upp. Hans leende min försvann.

»Har jag?»

»Ja, visst hin har du det! Och nu gå alla och tissla och tala om det här och tycka att det ändå är för starkt. Bara inte *Olof* ställer till något gallet! Han har ett så häftigt humör så».

»*Olof*? Hvilken *Olof*?»

»Sonen, vet jag! *Anders Olssons* son! Han bor i Boda förstås och är just inte vidare förtjust i det där inte».

Åke var nära att kvävas. Han stirrade på Lasse.

»Anders Olssons son! Har han en son? Inte har jag skrivit om Anders Olsson! Säg, Lasse!»

Han skakade Lasse, arg, ursinnig, utom sig.

»Hör du! Hvad pratar du för tok! Hvarför hittar du på sådant där? Tror du att jag är rädd? Jag har ingenting ondt gjort. Jag har inte varit här i bygden på tretti år. Inte känner jag till folk och händelser här! Nå Lasse, säg någonting då!»

»Sätt dig ner!» sa Lasse. De satte sig båda på en mossig sten.

»Jaa», fortfor han, »jag vet att du inte har varit här på en tretti år, som du säger. Men hur kunde du också skriva så där om Anders Olsson? Alla människor här känna igen gården och folket och trakten med i din bok. Men aldrig har man väl hört talas om hvarken det ena eller det andra om honom. Det var tvärtom en stillsam, duktig karl, en föresyn för andra. Och så alla de andra historier sen! Jag begriper inte hvad du tänkte på, pilt!»

»Fantasier, Lasse, bara fantasier!» bedyrade Åke beklämd. »Eländiga skrifklåda! Hur skall jag bete mig?»

Han kände ångest, oro och samvetsqual. Inte hade han velat något illa. Folk och bygd, som voro honom så kära!

»Hm. Inte vet jag. Det pratas, att Olof tänker stämma dig för ärekränkning eller någonting sådant

där, men det tör vara bara prat. De andra ha nog intet ondt i sinnet. Se tiden an så länge eller res hem — ocke du vill. Det kanske inte är så farligt bara det värsta får gå öfver. Men nog har han ett häftigt humör, Olof, det är då visst!»

Jo, det var fint! Nu var pastorsns Åke i knipa alldeles oförtänt och, som han tyckte, utan all sin egen förskyllan. Att folk så hade missuppfattat hans bok! Det var sannerligen beklagligt! Men hvad skulle han göra? Resa sin väg hals öfver hufvud kunde han sannerligen ej, det var åtskilligt som stoppade. Han måste väl göra som Lasse sagt, se tiden an så länge tills hemresans dag kom.

Några dagar gick han försiktigt omkring, hemsk i sitt mod. Det var kanske flere än Olof som känt sig stötta af boken, ty i den figurerade ju åtskilliga andra sockenbor, gamla hågkomster från barndomens dagar. Där gingo igen kyrkvärden och gamla kapenskans far, förvaltaren Hage och skräddaren Grönlund, »Ekorren» de kallade, skommar »Fnysen», Anna Stina på Åsen, kvastgumman, och flera till. En och annan var ju död, men en och annan lefde allt ännu, och han kunde näppeligen undgå att sammanträffa med dem.

Det var en obehaglig ställning han kommit i, den arme pastorsns Åke, men han lugnade sig så

småningom och bestämde sig för att, liksom Jakob Ärlig i tiden, »ta saken kallt» och låtsas om ingenting — så länge det gick för sig, förstås.

Men snart kom han i elden.

Det var alldeles klart att han måste hälsa på gamle kyrkvärden vid kyrkan, och det gjorde han äfven utan vidare hjärtängslan. Visserligen uppträdde gubben i den där boken, men lyckligtvis gömd bakom nämndemanstiteln och ett annat namn. Alltså, Åke fruktade ingenting.

Gamle kyrkvärden vardt öfvermåttan smickrad af besöket, han skrattade och fick tårar i ögonen, han trugade hedersgästen ända fram i gungstolen, han kallade in sin måg och sin dotter att de skulle beses och bese, och han ställde om en förplägning och ett nattkvarter, som voro allt beröm värda.

Och hvad han pratade och gick på sen, kyrkvärden, så skallig och tandlös han än var! Han talade om allting, både gammalt och nytt, men helst gammalt, det vände han på, det rörde han i, det njöt han af. Och pastorns Åke med honom.

Men så stoppade han och började skratta.

»Jo, du är en fin pojke du, Åke!» tyckte han och hötte med det gamla krokiga fingret. »Riktigt en fin pojke! *Anders* du, känner du *Anders*? Ha ha ha!»

Åke började få frossbrytningar.

»Anders?» stammade han och försökte skratta med. »Ocken Anders?»

»Anders ja! Är jag läsare jag? Tycker du att jag ser ut som en läsare? Vacker läsare! Jag bröt benet, sa du, och så vardt jag läsare! Ha ha ha! Har aldrig brutit benet i hela mitt lif och är nu 67 år! Vet inte hvad det vill säga! Brutit benet! Läsare!»

Han högg den förintade Åke i axeln och ruskade honom, alltjämt leende med sin tandlösa mun.

»Men inte har jag skrivit om farbror inte!» protesterade Åke, fast han nog hade litet dåligt samvete. »Inte står det om någon kyrkvärd i boken!»

Gamle kyrkvärden släppte taget.

»Nej», sade han triumferande, »men det står om en nämndeman».

»Ja, en nämndeman ja! Det är inte en kyrkvärd det inte!»

»Jo, det är just hvad det är det, gosse! Jag har ju varit nämndeman, och hela min gård har du ju beskrivit. Så att det klickar nog inte! Ha ha ha!»

Pastorns Åke mätte afståndet till dörren. Om han skulle våga språnget?

»Har farbror varit nämndeman? Det visste jag inte!» förklarade han.

»Pah! Hvad gör det! Historien är lustig! Jag har skrattat åt den många gånger! Att jag låg i sängen och läste traktater och sjöng sånger och att

gamla barnmorskan vred benet rätt och lappade ihop'et, och allt det där! Jo, du är fin du!»

Pastorns Åke andades åter.

»Nå, det var då väl det då!» sade han, betydligt lättad. »Farbror förstår — det är bara litet ihopdiktadt och inte alls illa ment. Pennan skenar i väg ibland».

Gubben nickade.

»Jag förstår», tyckte han. »Men den här Anders i Boda du», fortfor han med låg röst. »Det är allt litet ledt ändå! Hur fasingen — ja ja, det rör mig inte, som Bovalls käring sa, när det sprack i gröten. Vill du smutta på en liten toddy med läsarn? Ha ha ha!»

Han var sig lik, den gamle kyrkvärden, glad och skämtsam och spendersam obegripligt, som han alltid varit, och då Åke och »läsarn» skildes åt kommo de öfverens om att snart råkas igen och upplifva gamla minnen.

Då pastorns Åke lämnade kyrkvärdens gamla gästfria hem, hade han rakt framför sig det minnesrika Storberget, skrofligt och brant som förr i världen, och med den mörkgröna furuskogen, här och där uppblandad med ljusa, smidiga björkar, nedomkring. Ack, den kära skogen! Den stora, tysta, susande skogen med ljus och skugga, klara källor

och gröna kolbottnar, skyhöga furor och grönslam-miga kärr! Han kände igen den, han älskade den som allt annat i bygden.

Åke slog in på vägen, som bar dit. De gråa, illa medfarna gårdsgårdarne reste sig på ömse sidor alldeles som i hans barndom, och innanför på ängar och dikesrenar prunkade och doftade blommor, medan svalor kvittrade och foro hit och dit som fiskar i vatten.

Åke tyckte att han åter var en liten gosse med bara fötter och lätta kläder, som sprang i kärrspårens mjuka damm och för hvilken hela världen var skön och leende och lockande. Han drog in i den stora, hemlighetsfulla skogen, som slöt honom i sin vida famn, han lämnade vägen och trampade på den mjuka mossan under gran och tall, eller halkade på den glatta barren, som var strödd på marken bland stenar och enbuskar.

Hvilket majestät och hvilket allvar! Hvilken doft! Hvilken njutning! Grankottar hängde röda eller bruna högt upp i trädtopparne, ekorrar ilade skygga hit och dit, en nästan osynlig fågel slog en ljuflig drill eller en lockande ton, vinden drog saktasusande fram och hviskade i de bugande trädkronorna, och Åke nästan glömde allting endast för att lyssna och njuta.

På återvägen slog han in på stigen, som ledde till Åsen, en liten smal, buktande väg öfver en backe,

där hallon fordom plägade växa kring de stora, mossiga stenarne och där rönnen på eftersommaren lyste lång väg med sina röda klasar.

Nästan i skogsbrynet bodde Anna Stina i sin lilla stuga och nära intill låg en källa med klart, härligt vatten, berömdt lång väg.

Pastorns Åke steg in. Han bad om en drick i sommarvärmen.

»Ja, så gärna så!» tyckte gumman.

Hon hade nyss tagit upp vatten i sitt hvitskुरade ämbar och räckte nu Åke en blank järnskopa med kort skaft, i hvilken vattnet lyste så klart och lockande.

»Det skulle väl ha varit ett glas åt så fint främmande», mente gumman, »men si tocke har jag inte. Och skopan är allt ren hon!»

Åke tackade och drack och slog sig sedan ner på bänken vid det lilla fönstret, i hvilket en balsamin, en petunia och några andra blommor prunkade.

»Hm, hm», fortfor Anna Stina och fick ifrigt sina gamla brillor på näsan. »Jag sir lite illa, förstår han, men skulle väl titta hvad han är för en karl!»

Åke skrattade.

»Åh mor, inte känner ni igen mig. Men annars så är jag född här i socknen!»

»Det tör kanske vara pastorns Åke? Jag har sport att han är här i bygden och hälsar på».

»Jo, det slår nog in det», medgaf Åke och nickade mot gumman.

Hon drog åt sig kjolen, satte sig på spishörnet och öppnade språklådan.

Jo då, hvad hon hade sett honom, då han var liten! Hon hade många gånger varit i prästgården på den tiden och var där ofta nu med, för den del, fast hon var gammal och inte dög mycket till numera. Prästgården ja, och gamla prästherrskapet, nog mindes hon dem alltid, både frun och pastorn och barnen med, fast de voro så många att hon inte kunde skilja dem åt eller komma ihåg deras namn. Jaså, att han var Åke! Hå hå!

Hon satt tyst en stund och vaggade hit och dit, och Åke tittade ut genom det klara fönstret och såg glad på det vida, bördiga landskapet, som utbredde sig nedanför med hus och fält och med älfven glittande som ett silfverband.

»Hm», började åter Anna Stina på Åsen. »Folk tokas och prata så mycket, men det är väl inte sannt allting för det heller».

»Kanske inte», mente Åke drömmande. »Men ingen rök utan eld».

»Jo, si» — hon vek på sitt randiga förkläde. — »Det sägs att han har skrifvit i en bok om mig, herr Åke».

Åke spratt till.

Så för tusan! Kom det nu före igen!

»Jaa», sade han långsamt och såg gamla Anna Stina i de skumma, frågande ögonen, »det är väl både sannt och inte sannt. Jag har lånat namn och stuga, det är alltihop».

»Si, folk, som läst den där boken — jag kan inte läsa fin stil förstås, har fyllt 71 och ser illa — jo, de säga att det står där att jag har en dotter och att hon vardt gift med en brukspatron och vardt rik och en hel del annat. Men inte är det sannt inte. Jag har aldrig haft någon dotter och ingen karl heller. Jag har ju aldrig varit gift, aldrig någonsin!»

Hon såg uppmärksamt på Åke. Han visste inte rätt hvad han skulle säga.

»Jag förstår mig inte på sådant där», fortsatte Anna Stina betänksamt, »men inte kan det väl vara rätt att skriva ihop saker och konstigheter, som aldrig ha händt. Det tycks väl det. Det är nästan som jag skulle vilja skämmas, om jag så ska säga, att jag står i en bok. Hm».

Åke tyckte också att han skämdes eller åtminstone borde skämmas.

»Ja mor, ni har nog sannt», sa han. »Men, ser ni, de som syssla med skrifveri, åtminstone en del, de gå gärna tillbaka till sina barndomsminnen vid älf och skog långt bort på landsbygden, och så sitta

de och drömma och blanda ihop det verkliga med drömmen. Och sedan ligger det där och jäser och måste ha något utlopp, ser ni. Sådant där rår en inte för själf, tror jag».

»Hm. Det är alldeles som en sorts sjuka då», tyckte Anna Stina, som lyssnat på Åke och nu skakade på hufvudet.

»Ja, kanske det», medgaf han litet motvilligt.
»Vi kunna ju säga så».

Han steg upp och beredde sig att gå.

»Ja, aldrig trodde jag väl att jag skulle komma i en bok ändå inte», muttrade gumman och följde Åke ut på trappan, där en grå katt låg och sträckte sig i solbaddet. »Men en lär så länge en lefver och nu för tiden ske konstiga saker. Ta inte till misstycke nu, herr Åke, för att gumman pratar så här, det är inte illa ment. Men si dotter har jag aldrig haft och inte man heller. Akta sig, den där plankan ligger lös! Ja, Gud välsigne, herr Åke! Tack för hedern och ta inte till misstycke! Men aldrig har jag, gamla spöke, haft hvarken man eller barn. Tycker någon det! Hå hå!»

Nåja, *Anders* hade visserligen varit framme, men det tycktes dock ej vara så farligt, som det hade låtit på Lasse. Pastorns Åke började motse framtiden med mera jämnmod än förut. Han ämnade

för resten inte bli kvar på orten i alla evärdeliga tider, och dammet skulle nog komma och lägga sig öfver hans *Anders* kanske snart nog.

En dag halfåg han utanför Lasses nybyggda kvarn, i hvilken hjul och stenar doft surrade omkring, drifna af det ljumma, perlande vattnet, då en liten mäldskjuts svängde af från den dammiga vägen och ner mot kvarnen. Det var en krumm gubbe med stor, uppsnusad näsa, små vakna ögon och långa, krokiga fingrar, som i en liten brunmålad kärra drog en säck med säd.

Han stannade och hälsade på pastorns Åke, som latade sig invid klöfverfältet, slog sig ner på sin påse och drog fram en stor snusdosa af näfver. Ur den tog han sig med vandt grepp en bra pris och snusade långsamt, medan han med halfslutna ögon betraktade Åke.

»Får det vara?» sporde han därefter för skams skull och räckte fram sin dosa.

Åke skakade på hufvudet. Han var ingen snusare.

»Hiskligt varmt!» mente gubben, tog af sig mösan och torkade svetten ur den kala pannan.

»Härligt!» tyckte Åke och undrade hvad gubben var för en.

»Jag skulle hit och mala ett tag», fortfor denne, som satt både sig och skjuts i skuggan nära de

stora, mörkgröna alarne. »Hm. Är han kanske en ny mjölnare?»

»Ånej», sade Åke dåsigt och pekade med ena benet mot kvarnen. »Lars Ersson är därinne».

»Såå!» Gubben knackade med knogarne på doslocket och tog sig långsamt och med plirande ögon en pris snus till. »Såå. Då är det han, som har skrifvit *Anders* då, pastorns Åke, kan jag förstå. Han bor här, vet jag. Känner han mig kanske? He he he!»

Åke spratt upp. Var nu hin lös igen!

»Nej, jag känner inte er, så vidt jag vet», svarade han helt vaken och såg på främlingen.

»Inte? He he he! Det var nog! Och ändå har han beskrifvit en helan hopar om mig i den där boken. Si, jag har köpt'en, ska jag säga, fast han kostar tre kronor, orimligt dyrt, förstås, men permarne äro fina och ha'u skulle jag. Annars så är jag skräddare till professionen eller har åtminstone varit, och mitt ärliga, obesudlade namn är Grönlund och jag trotsar — — —»

Åh f—n! Det var ju själfva »Ekorn»!

Pastorns Åke kunde ej låta bli att le. Han hade aldrig sett mästare Grönlund lekamligen, men väl hört talas om honom.

»Jaså, är det mästare Grönlund! Det var roligt att träffa mästare en gång! Hur står det till annars?»

»Åjo, tackar, Gud ske lof för hälsan! Ska det inte vara ett korn? Det klarar tankarne si!»

Han räckte åter fram sin dosa.

»Inte? Nå nå, en hvar har sin smak! Hvar var jag nu? Jo, hälsan ja, Gud ske lof för den! Kan än smöja tråd på nål, om det kniper. Ser herrn, herr Åke, menar jag, jag har varit ute i världen och vet att beskicka mig efter omständigheterna, ska jag säga».

Han lämnade sin kärra och kom och satte sig i gräset bredvid Åke.

»Si, den där boken, *Anders* menar jag. Ett konstigt namn på en bok, för resten, om jag så ska säga, men jag kände en gång en katt, det vill säga, jag kände ett folk, som hade en katt, och den katten hette — gissa, herr Åke! Pettersson, så sannt jag snusar! He he he! Pettersson, en katt! Hör herr Åke? En katt, som hette Pettersson! Hvar var jag nu? Jo, *Anders*, boken — boken *Anders*. Hur kunde bokens beskriftställare eller skrifvare ge sig till att skriva in mig i boken och — — hm — — kalla mig för — — Ekorn, Ekorn, ett skälls-namn, som jag inte vet mig ha förtjänat och som inte alls bepassar ihop med skrädderi och så — —»

Åke skrattade åt »Ekorn».

»Nu ska inte mäster ta illa opp», sade han och tog sig en nypa snus, som han låtsade stoppa i näsan. »Aitsch! Aitsch!» nös han. »Starkt snus utaf

bara hin! Hvar var jag nu? Jo, nu ska inte mästern ta illa opp inte!»

»Ska jag inte? Men det står att jag gnodde efter Lisa i Kyrkbyn, att jag blef narrad in på logen och instängd, att jag — — —»

»Kors! Står det så?»

»Ja min själ! Så sannt som jag snusar! Och att jag — — —»

»Men det är ju dikt alltihop!»

»Jaså, är det dikt», kom det långsamt från »Ekorrens» läppar. »Det är inte sannt då inte. Ja, då så — — —»

»Ha ha ha!» skrattade det uppiifrån vägen. »Sitter inte själfva skraddarn där och smörjer sig af klöfveroset! Hej, skraddare!»

Det var en liten pigg karl med pigga ögon, som stod där och skrek. Han hade en lästknippa på ryggen, en bleckportör öfver axeln och mössan i hand, och kom nu med små kvicka steg ner till Åke och »Ekorren».

»Nej men si!» utbrast han. »Si! Herr Åke! Åh jag har väl — — —!»

»God dag, mästern!» sa Åke. »Tack för i förrfjol! Nå, gick kommersen bra sen? Sitt och hvila, här är god plats!»

Han hälsade bekant på den lille skommarn, som kastade af sig sina bördor och därefter ställde sig leende midt framför Åke.

»Nå »Fnysen!» grymtade »Ekorn». »Ska du inte hälsa på mig? Här sitta vi, herr Åke och jag, och tala om literatur. Si, jag skulle hit och mala af ett par korn, och medan jag pustar ut ett tag så kom vi att tala om *Anders*, du vet, den där — —»

»Åh, jag vet! Ha ha ha!» skrattade »Fnysen». »Där stå både du och jag och fler till. Ha ha ha! Den Åke! Men hur f—n — ursäkta mig, jag tror jag svor — men hur f—n kunde herr Åke säga att jag var enögd? Är jag enögd jag, hva?»

Han spärrade ut sina små pillriga ögon och vände dem ut och in.

»Är jag enögd jag?» sporde han än en gång och fnös. »Och det skulle Greta min ha gjort! Ha ha ha! Inte har jag någon Greta inte! Hon heter Karin, gumman min, men aldrig har hon tänkt peta ögonen ur mig, det jag vet».

»Står det verkligen att mäster Hedman är enögd? Då måtte det väl vara tryckfel, inte annat jag kan förstå», mente Åke muntert.

»Eller dikt», föreslog »Ekorn».

»Eller dikt ja», instämde pastorns Åke skratande. »Sätt sig mäster! Det är tryckfel eller dikt. Ha ha ha!»

Skommarn tog sig eftertänksamt en pris snus och tittade först på Åke och så på skraddarn.

»Ha ha ha ja!» härmade han och nickade med hufvudet. »Det går nog lätt att ha ha och flina

och glina, men det är värre att ta ögon af folk, skulle jag tro! Hva han, herr Åke?»

»Jo, det är nog sannt, mäster», medgaf denne lugnt, tog snusdosan ur hans villiga hand och öppnade locket.

»Var så god!» sade han. »Snuset är godt, det svarar jag för!»

»Åh, jag har godt snus jag med!» skrek skräddarn och höll fram sin dosa.

»Tack! Folk skratta åt mig», mente »Fnysen» och gräfdde med fingrarne i dosan.

»Äh, det ha de gjort jämt», föll »Ekornn» flinande in.

»Och så bli skälld för »Fnysen» till!» fortsatte skommarn med tillgjord häftighet och hötte åt »Ekornn».

»Än jag då! Kallas inte jag för »Ekornn»! väsnades skräddarn och tappade snus i gräset.

»Och utmålas som en kvinnfolkskarl», högg »Fnysen» i med starkare röst, »som springer i gårdarne och tokas efter kvinnfolk! Visst har jag väl tyckt om dem i min dar, men inte ska väl tocke stå i bok heller! Och inte slarfvade jag bort pastorskans skomått bara för att få komma och ta nya mått inte!»

»Men det är ju dikt», föll »Ekornn» in.

»Ja, eller tryckfel», skrattade Åke. »Tyst nu gubbar och gräla inte! Det må nu stå hvad det

vill, så står det i alla fall, att mästern Grönlund sydde kläder åt bruksherrarna och att mästern Hedman var socknens bästa skomakare, jag menar duk-tigaste. Hva? Står det inte så!»

»Ha ha ha! He he he! Den Åke, herr Åke! Jo, han kan han!» skrattade gubbarne och spillde snus på haka och rockslag.

Åke reste sig upp. Om alla bara ville taga saken lika lätt som »Fnysen» och »Ekorn», tänkte han.

»Lasse!» skrek han och gick fram till kvarnbron. »Hej! Lasse! Du! Har du en liten perla åt »Ekorn» och »Fnysen» eller — ha ha ha! — litet saft och vatten?»

Måsbo låg långt bort i ena ändan på socknen. Åke var just inte vidare hemmastadd där, men dref dock dit en dag. Han mindes sedan gammalt att där var vackert och tyst och stilla. Och likadant var det nu med. Syrenerna stodo så gröna och storbladiga omkring stugugafveln, ringrosor och åbrodd doftade, den stora aspens blad dallrade i sommarvärmen och sittbrädet vid knuten var stekhet.

Här bodde Anders, Måsbo-Anders, som han kallades. Åke kände honom obetydligt, men gick in genom grinden för att se sig om och pusta ut. Det var ju ock så vackert därinne.

Gubben hälsade litet trumpet och tycktes inte vara vid riktigt godt humör, men Åke tog sig inte så hårdt. Han satte sig på en liten trebent stol under aspen och såg på, hur Anders höll på och donade med ett lieörfe.

»Jaså, ni tänker börja slå nu snart, far», sade han och blickade ut öfver gubbens frodiga tegar, som doftade lång väg.

»Jo men», blef svaret.

»Ni bor allt bra treffligt här ändå», fortfor Åke.
»Men lång kyrkväg har ni».

»Åh, han är inte längre nu än förr», tyckte Måsbofar och drog på mun.

Åke tittade på honom. Det var en vanlig typ, senig och brunstekt med en grå skäggkrans kring ansiktet och små knipsluga ögon. Han såg inte vidare talträngd ut.

»Ni har väl gjort den här med förstås?» sporde Åke och tog ner en vackert utsirad härft, som hängde i aspen. »Det var ett välgjordt arbete».

Gubben såg opp.

»Åja», mente han. »Jag plär göra sådana där och annat smått med, men inte kommer jag i bok för det inte».

»Hvem vet?» sade Åke smått förvånad, men drog ändå på mun. Han tänkte på en ny *Anders*.

»Jag känner nog igen'en, herr Åke», fortfor gub-

ben, som likasom började tina opp en smula. »Och »Fnyssen» och »Ekorn» med, må veta».

Han teg en stund och tittade noga på knifven, som han höll i hand, medan Åke funderade, hvart han ville hän.

»Hm. Kan en begripa, hvad de hade gjort för mandater, som blefvo så där beskrifna och hedrade. Sy kläder och göra skor kan jag med. De här stöf-larne har jag pinnat ihop själf, fast jag inte är lärd skommare».

Han nästan skrattade, då han sträckte fram sin ena fot.

»Såå», mente Åke. »Det blir väl er tur nästa gång, far».

Gubben stödde sig mot lieörfvet. Han blinkade till.

»Ja, det är väl ingenting att tala om, förstås, men jag har byggt om stuga och uthus här, plan-terat en del buskar och träd, gjort allt som finns här inne» — han pekade på huset — »och där borta» — han visade mot ett litet redskapsskjul, som stod invid fåhusgafveln. »Si, jag leger aldrig jag», till-lade han.

»Ja, det är en god sak det», intygade Åke. »Ni har så bra ni kan ha. Men ni är väl inte alldeles ensam här heller?»

»Ånej, jag har ju Anna, min dotterdotter, en 18

Pastorns Åke.

års jänta. Hon sköter hushåll och lagård och spinner och väfver som ett vuxet kvinnfolk».

»Nå, händer det någonting här?»

»Händer? Hm. Åja, det gör det väl nångång, fast inte är det mycket inte».

Måsbo-Anders satte sig på sittbrädet.

»Si, vi hade en ko, när mor lefde i världen, som vi voro fasligt brydda för. Hon var alltid ute för något galet. En gång gick hon och lade ner sig i ett kärr i skogen så att vi måste ner i bygden efter folk och med nätt nöd kunde dra opp henne. Så gick hon visst och sof en dag och putta' ut sitt ena öga på en torr kvist, som hängde i vägen. Och en annan gång stod kräket och såg på mig, då jag högg gärdsel. Vips flyger yxan af skaft — det hade varit sträng torka si, och skaftet hade torkat ihop — och slår af ena hornet på'na».

»Kors!» utbrast Åke intresserad. »Men hon mjölkade ändå!»

»Ja, åja, visst gjorde hon det. Si mjölken satt inte i ögat eller i hornet förstås», grinade Måsbo-Anders.

»Nej, men ändå — — — Kanske vi skulle gå och titta på'na ett tag», föreslog Åke. »Jag har aldrig sett en så konstig ko».

Anders visade på sitt blanka förskinn.

»Det går inte. Det är allt som finns kvar», mente han.

»Hon är död då?»

»Död? Nej, hon är slaktad förstås».

Åke drog på mun.

»Ja, det är väl detsamma det».

»Hm. Måne det? Ja, det kan ju hända, men ordentligt slaktad vardt hon allt. Hon var ändå röd med en hvit stjern i pannan. Gullros, hette hon.»

»Såå. Det var en vacker ko då!»

»Vacker? Ånej! Hon var gammal och knotig och buken hängde, men si mjölka, det gjorde hon — — — Vill han stiga in, herr Åke, och koxa ett tag hur jag har. Det är väl ingenting att se förstås, men — — —»

De gingo in.

Det var en enkel stuga, mängden lik med sin stora spis, sin djupa säng med blårandiga förlåtan, sin Moraklocka i den skumma vrån med rosor och årtal på fodret, och det blåmålade bordet vid fönstret. Men på en hylla låg bredvid bibel, postilla och psalmbok en tjock bok, »den kunskapsrike skolmästaren», och på väggen mellan fönsterna hängde ett par granna tafflor. Åke stannade framför dem.

På den ena stodo i bredd Napoleon den tredje, »fransmännens kejsare», blåklädd och med guldfransade epåletter på axlarne, Nikolaus af Ryssland i kragstöflar och hvita byxor, Viktoria af England

med krona på hufvudet och sultan Abdul Medjid i en guldstickad dräkt.

På den andra hade artisten framställt »den smala och den breda vägen», med den gyllene staden högst upp och det brinnande helvetet längst ner i ena hörnet. Till den förra orten, dit en smal, krokig väg ledde, voro få stadda på vandring, men dit ner stupade vägen bred och lustig och många drogo där fram.

»Ja si, jag läser litet ibland», tyckte Måsbo-Anders, då Åke såg på böckerna, och tillade, då han stannade framför taflorna:

»Hm. Det är rogsamt att koxa på dem nån gång».

»Jag skulle väl ha fägnat med någonting», sade han senare, medan Åke satt och såg på den lätta krona af svinborst, som hängde i taket och snurrade rundt för minsta vinddrag. »Si jäntan hålls ute i boden och väfver, men litet mjölk kan jag allt ta fram».

Han bar fram en stor bunke, full med mjölk och grädde, och ställde på bordet.

»Drick herr Åke, drick och håll till godo! Men han kanske tränger till en sked?»

»Än grädden då?» sporde Åke leende och högg i bunken med bägge händer.

»Grädden? Åh, låt'n slinka med ner, vi ha mer grädde».

Han började gräfva innerst i ett skåp med rosiga dörrar.

»Si, jag har en pojke, må veta, som skref och illfänades förr i världen. Han är i Amerika nu. Här är en tjock historia. Titta på'na!»

Han lade med en viss vördnad fram en väldig lunta på bordet bredvid mjölkbunken och Åke tog den nyfiket i betraktande.

Kärlekens ljufva låga

och

dess bittra plåga,

stod där med präntad stil på titelbladet.

»Och här finns visor», fortfor gubben och slängde fram ett mindre häfte.

Jag älskar min faders stuga,

där smidiga björkar buga,

där högresta granar stå,

läste Åke.

»Hvad gör han i Amerika?»

»Ja, han lär vara på ett tryckeri, har jag sport. Si, han ville inte med bondarbete. Han var slängd med hvarjehanda, den pilten».

»Han brås på far då».

»Hm. Ja, kanske det. Han satte opp vår kyrktupp, må veta, för flera år sen. Ja, titta på't han, herr Åke. Det kanske rogar».

Pastorns Åke bläddrade i manuskripten.

»Får jag låna dem på ett par dar?» sporde han.

»Ja, gör så! Jag vet nog hvad han sysslar med ibland, herr Åke. När han sätter sig till härnäst, så må han gärna slänga in ett ord eller två om Måsbo. Hm. Det kunde nog vara nåsamt att si namnet i tryck, för den delen. Nog är en bondgård rätt så god som en skommares eller skräddeles stuga. Rår om min torfva själf, så liten den är, och road af att läsa är jag med. Ja, som sagdt, tag handlingarne och se igenom dem och kom igen sen! Adjö! Tack för han var gemen, herr Åke! Hälsa mjölnarn!»

»Man lär så länge man lefver», tänkte pastorns Åke, då han gick den långa, smala vägen nedför höjden, där Måsbo låg bakom honom i solbaddet, skuggadt af sina yfviga syrener och kupolformade aspar.

En söndag foro Lasse och pastorns Åke till kyrkan. Det var ju alldeles solklart, att den senare skulle dit, där hans far predikat så många gånger och där han själf hade »gått fram». Och då den öfverträfflige Lasse inte endast var kvarnägare, utan äfven bonde med kampar på stall, så åkte de i hans nya gigg och med de finaste seldoner på Bläsen. Och på det viset kommo de lätt och hastigt fram till den stora, härliga sockenkyrkan, hvars väldiga

klockor dånade så att ljudet hördes öfver halfva socknen.

Vid kyrkstallen stannade de, Lasse spände ifrån och såg om springaren, och Åke begaf sig sakta i förväg. Ifrån sitt lilla syrenomskuggade hus nära ån kom gamla kaptenskan von Raak sakta gående med sitt spetsprydda parasoll uppspändt för solen. Åke kände henne sedan sin barndom, kallade henne för moster och hade för några år sedan råkat henne vid en badort. Han stannade nu för att hälsa på den vänliga frun.

»Nej men se Åke!» utbrast hon och spände ner sitt parasoll, och solen lyste på de hvita kanonlockarne och gnistrade emot de svarta paljetterna på hennes bredskyggiga hatt. »Så roligt att se dig! Jag hörde just att du var här. Nå, snälla du, hur är det med dig? Bra, kan jag tycka. Du kommer väl hem till mig en dag så att vi få språka litet? Och så ska du se på min trädgård, som står i sitt grannaste flor».

Hela hennes gamla vänliga ansikte lyste upp.

Åke hälsade. Han hade mostern i kärt minne.

»Ett välsignadt sommarväder», fortfor hon. »Jaså, du tänker dig till kyrkan. Ja, det blir visst mycket folk i dag, prosten ska predika och det har han inte gjort på länge. Han har varit sjuk, ser du, litet krasslig bara».

»Moster ser riktigt rask ut», tyckte Åke, under

det att de sakta gingo kyrkbacken fram. »Åren halka lätt förbi».

»Åja, Gud ske lof, jag är rätt kry fast jag börjar bli gammal. Inte är det som för femti år sen inte. Nej nej men! Apropos du!» Här stannade kaptenskan von Raak. »Jag måste verkligen tacka dig för boken, den här *Anders*, som du har skrivit».

Åke kände sig förlägen.

»Åh! Ingen orsak, ingen orsak, snälla moster!» stammade han.

»Jo, det var roligt att läsa om pappa, gamle majoren, och hans krigsbedrifter därnere i Tyskland emot Napoleon. Och hans giftermål med markgrefvinnan från Sachsen, fast, oss emellan sagdt» — här sänkte kaptenskan sin röst och såg sig omkring — »inte tror jag att hon var markgrefvinna. Men af adel var hon, det vet jag, ser du, Åke! Hon hette Adlerfels i sig själf och hade i sitt vapen en klippa med en krönt örn på, krönt med en kunglig krona. Jag har där hemma i min chiffonier — minns du min gamla chiffonier — — —?»

»God dag, nådiga fru kaptenska! Hur är det med reumatismen?» afbröt nu en kraftig röst och en bredaxlad, undersätzig herre med grått helskägg och skarpa ögon kom fram och hälsade gladt. »Hva? Är du här gosse? Jag har inte sett dig på — ja, låt mig se, är det fyra eller fem år sen? Det var

just i — ja, min själ tror jag inte att det var i själfva Stockholm. Hva?»

Bruksförvaltaren Hage hälsade hjärtligt på kaptenskan och slog Åke kraftigt i hand.

»Jo — förlåt, fru kaptenska, jag måste läxa upp den här pojken ett tag! Ha ha ha! Han skrifver om folk, min själ gör han inte det! Nå du, nu är du fast!»

Han stack in ett finger i ett knapphål på Åkes rock och höll fast honom medan de skarpa ögonen logo.

»Jo min själ, är inte du en fin pojke! Jag har läst *Anders*, ser du, din *Anders*, och där påstår du att jag — — Jaså, ja, adjö då, nådiga fru kaptenska! Vi råkas sedan! Min vördnad!

Han blottade sitt gråa hufvud, men släppte inte taget i Åke.

»Glöm inte bort mig, Åke!» nickade kaptenskan von Raak och spände åter upp parasollen. »Du hittar vägen. Jag vill så gärna visa dig — — du vet, och tala litet om — — du vet! Adjö, herr Hage, adjö!»

»Jo, min själ påstår du inte att jag förde ett helsickes regemente med mitt folk och att jag blef öfverfallen af dem, att de brände ner en loge för mig, och Gud vet hvad du har rört ihop. Och sen blef jag kär i trädgårdsmästarns Fina eller Lina eller hvad hon nu hette och blef från den betan en

ny människa och höll kalas för folket. Ha ha ha! Jo, du är min själ en fin fågel du!»

Han släppte Åke, som inte rätt visste hvad han skulle säga.

»Jag tror att alla människor äro rasande!» utbrast han. »Inte har jag skrivit om farbror! Farbror är ju ungar, vet jag, och en riktig människo-vän!»

»Jo, min själ är det inte jag själf, som du kallar för inspektor Holm! Kan du neka till det, hva? Men öfverfallen har jag aldrig blifvit och ingen loge har brunnit ner för mig heller och inte har jag friat till någon trädgårdsmästardotter i all min tid. Min själ jag begriper att folk kan koka ihop sådant där! Kan du, Berg? God dag du! Kan du begripa det, hva?»

Han vände sig mot orgnisten Berg, hvars steg knastrade på den grusiga åsen.

Denne skrattade.

»Jaså, är det du! God dag Åke! Tack för sist hos handelsman! Ät middag hos mig i dag, och du med, Hage! Lasse? Ja, be'n komma med, vet jag, det räcker nog till åt mjölnarn med. Jaså, du bråkar om *Anders*. Ha ha ha! Det står i den, att jag har gjort en räknebok. Jag? Nej, har aldrig tänkt på't! Har aldrig varit förtjust i räkneböcker».

»Men sparbanksböcker», mente Hage, anspelade på Bergs befattning som direktör i ortens sparbank.

»Inte står det om farbror i boken», protesterade Åke. »Där står om en skollärare Dal, som — —».

»Som är alldeles lik mig ja! Jo, min gubbe, så står det till i kattunskåpet! Kan du neka, säg!»

»Min själ ringer det inte samman genast», påminde Hage och stannade i själfva kyrkogårdsporten. Han såg på sin väldiga silfverrofva och därefter uppåt de öppna torngluggarne, där ringkarlarnes gestalter skymtade.

»Kan du neka?» sporde orgnisten och rynkade sina ofantliga ögonbryn.

»Kors! Jag har bara lånat farbror ett tag», medgaf Åke litet motvilligt.

»Hä! Lånat? Lånat mig?»

Orgnisten Berg spände ett par förvånade ögon i pastorns Åke.

»Han har min själ lånat dig!» utbrast bruksförvaltaren muntert.

»Lånat mig! Utan lof! Ska jag gå i lån jag? Nej hör du, låt bli att låna mig! Adjö med dig, nu går jag opp till mitt spel! Tag med dig Lasse i middag, så ska jag ge dig för låna jag!»

Han nickade åt Hage, blinkade godmodigt och gick hastigt in i kyrkan. Hage uppsökte sin bänk och Åke gick för att sätta sig i Lasses. Strax innanför dörren ryckte honom kyrkstöten, gamle soldat Frisk, i rockskörtet.

»Tack herr Åke, som inte glömde gamle Frisken!»

hviskade gubben under sina hvita mustascher. »Jag har hört att jag står oppskrifven i en bok, men si, i Tuskland har jag aldrig — — —»

»Nej, nu går det för långt!» tänkte Åke, nickade mot den gamle, skakade hastigt hans hand, så att medaljen dinglede på den slitna helgdagsrocken, och låg en stund därefter framlutad i bänken på salmboken, medan farbror Berg sakta började preludiera på orgeln.

Lasse tycktes ha skrämt Åke i onödan. Visserligen hade de flesta af »hjältarne och hjältinnorna» i *Anders* knorrat en smula, men i det stora hela hade allt aflupit utan vidare bråk.

Olof i Boda ja! Hm. Folk pratade och lade ut också! Ånej, Olof var nog inte värre han än alla de andra. Ärekränkning? Dumt prat! Inte hade Åke kränkt någons ära! Och hvar i hela den välsignade boken stod det taladt om *Anders Olsson i Boda*?

Tankegången hos pastorns Åke gick ungefär i den riktningen, då han en afton satt vid stranden i Lasses fastlåsta ekstock, som sakta gungade för de plaskande vågorna. Solen var stadd i nedgående och lyste så vänligt på de röda husen i byn, ängarnes doft bars vida omkring af aftonbrisen, en ängsknarr lät höra sina ljudliga toner, men eljes var

allt stilla och tyst. Åke drömde och njöt, doppade då och då handen i det ljumma vattnet och såg sig lycklig omkring på det stilla landskapet eller den långsamt framglidande älven.

Då kom där någon utför den gröna strandsluttningen. Det var en 28-års karl eller så omkring med blåa ögon, svart hår och mörk skäggbotten. Åke kände honom ej. Han såg stark och frimodig ut, hälsade med en forskande blick och gick ner till sin eka, som låg där fastgjord bakom några buskar och som Åke först nu fick ögonen på. Här rasslade han med kedjan, drog upp järnstödet och sköt lätt och hastigt ut farkosten, som gled fram tätt intill Åkes plats.

»En härlig kväll, herr Åke», sade nu främlingen och satte sig vid årorna. »Det går an att få följa med en bit».

Han låg stilla och väntade. Åke betänkte sig ett ögonblick, men hoppade så ombord. Det var naturligtvis någon i bygden, som kände honom. Han tog plats i baksätet och den mörke, blåögde mannen började sakta ro utåt vattenytan, medan Åke satt och såg på den kraftiga gestalten, de starka händerna och det solbrända ansiktet.

»Hvad är han för en karl?» sporde Åke glädtigt.

Roddaren höll upp, vattnet perlade af årorna och ekan gled sakta fram af farten.

»Jo, jag är Olof Andersson i Boda!»

Han högg åter i årorna med ett grin, som visade hans hvita tänder, och båten flög fräsande fram öfver det blanka, stilla vattnet.

Åke bleknade. Hjärtat nästan upphörde att slå. Blixtnabbt slog honom den tanken, att han varit ett sakramenskadt nöt. Hvarför i Herrans namn hade han följt en obekant karl ut på sjön? Skulle han väl någonsin komma åter? Han hade ju ett hastigt humör, den här Olof, hade Lasse sagt. Han var stark, det syntes nog. Och blid i hugen mot sin passagerare var han nog ej, det kunde man märka på det bistra ögat, de hiskliga roddtagen, kraften i hans arm, i hans spända ben.

Arme Åke!

Skymningen föll på. De mörka tankarne växte med svindlande hast. Allt var tyst och stilla, endast årorna doppades kort och skarpt ner i det blänkande vattnet för att efter ett kraftigt tag åter flyta upp. Hvarför sade han ingenting? Hvart rodde han väl? Stränderna på båda sidor hade flutit samman med vattnet, aspar och granar tycktes stå upp och ner, det var trolleri i alltihopa.

»Herr Åke borde komma öfver och se på min nya lagård en dag», tyckte nu Olof och hejdade rodden igen.

»Han vill nog narra mig in i lagården och kväfva mig i höet!» flög det ögonblickligen igenom Åkes själ. »Han kanske inte vågar i kväll. O, om han

ville skona mig! Jag skulle fara härifrån i morgon dag, ja i kväll, i natt! Jag skulle aldrig mer skrifva en rad, förr skulle jag bryta sönder alla mina pennskaft och slå alla mina bläckflaskor i kras! Ack, jag skulle bli en ny människa, en god människa!»

»Ja, det ska jag visst det», stammade han darande.

Olof talade litet om sin lagård, som han själf hade byggt opp, hvilade på årorna och såg på Åke, som krupit ihop i baksätet och tagit på sig sin allra anspråkslösaste min.

»Ja, en hvar har sitt», slöt Olof och tog på nytt ett kraftigt årtag, som tvingade Åke att hålla i sig med båda händer. »Somliga timra hus, andra skrifva böcker!»

Han skrattade lågt, likasom åt ett skämt, men Åke ryste.

Så där ja! Nu var han där! Nu satt han nog och retade upp sig! Hvad skulle väl tima denna förskräckliga kväll ute på den dunkla sjön? Hur skulle väl detta elände lyktas?

Nu upphörde rodden igen. Olof lyfte af ena åran. Hvad i Herrans namn ämnade han väl ta sig före! Ett slag i hufvudet eller en stöt för bröstet? Fanns då ingen förskoning, ingen nåd?

Olof hade rest sig upp i båten. Åke tyckte att hans ögon hade ett grufligt uttryck. Nu böjde han

sig fram så att båten höll på att kantra och mätte djupet med åran. Den bottnade ej.

»Här är det djupt, ska jag säga», yttrade han med ett leende, som åter blottade hans hvita tandrader. »Den som kommer i här och inte kan simma, han är såld».

Åke var nära att falla på knä för sin bödel.

»Kände herr Åke min far?» sporde nu Olof tvärt och satte sig igen, så att ekstocken vickade till.

»Ja — — — nej — — — jag kan inte — — —» stammade den förskrämda Åke och höll sig i båt-kanten med begge händer.

»Jag trodde — — —»

»Hoj!» skrek någon nära intill och en annan farkost dök fram i dunklet. »Hoj!»

Det var lif! Det var räddning! Åke trodde sig drömma. Det var Lasses röst, Lasses, vännens, räddarens!

»Hej!» svarade Olof och det tycktes ligga ett besviket hopp i rösten.

En stund senare satt den skälfvande Åke i Lasses båt med Olofs ord i sitt öra:

»Ja, titta öfver en dag och se på lagårdn så få vi språka litet!»

Han skulle titta öfver, han? Nej aldrig!

»Kanske jag kom i grefvens tid?» hviskade Lasse betydelsefullt och såg på den bleke Åke.

Nästa morgon lyste solen, glittrade älfven, sjöngo fåglarne, doftade och log hela naturen.

Åke tyckte att han haft en gräslig dröm, att maran ridit honom, att gästen kramat honom. Det var naturligtvis fantasier och galeuskaper alltihopa. Inte ville människan honom något illa! Dumheter! Hvad han kunde sitta och skrämma upp sig själf! Hvad han ändå var för ett kräk — i skymningen, ty nu i solljus och full dager grufvade han sig för intet. Pytt!

Det blef ingen hemresa af.

På aftonen tog Åke en promenad bortåt hagen och slog därunder in på en liten stig, som bar till en gammal, halft förfallen såg vid en årännil.

Den platsen hade alltjämt haft en viss dragningskraft på Åke. Och sedan han slagit sig ner på en afsågad stockända, som legat där kanske i många år bland sågspån och stickor och gräs, såg han sig med välbehag omkring. Den gamla förfallna sågbyggnaden, det enformigt skvalande vattnet bland mossstupna, nedrasade stenar, gräset och bladväxterna, som växt upp här och där, stillheten och lugnet vid denna ensliga plats — allt grep Åkes lättörda sinne.

Men — — men! Fick han då aldrig vara i fred? Skulle han alltjämt hotas och jagas? Var det inte Olof från Boda, som kom där borta! Ensam i skogen med honom — åh, Gud bevare! Hvar-

för hade han ej rest hem. Trefaldiga idiot! Han rent af tvingade ödet på sig!

Pastorns Åke flög upp och tog till fötters för brinnande lifvet. Öfver hala trädrötter, gillriga tufvor och skarpkantade stenar ilade hans fötter som bevingade fram. Än slant han på de glatta barr, som en gran strött på stigen, än tog han sats på ett stenhörn, än svängde han om en liten granbuske, alltjämt med den glupande fienden efter sig. Åh, än var det långt fram till folk! Skulle han hinna undan? Skulle han stå ut? Han vågade ej se sig om, men han hörde rop bakom sig, »ho» och »hej» och »tjo». Det var Olofs stridsrop, Olof, som flög fram i hans spår med blossande ansikte och brinnande ögon, Olof, som säkert ej ville honom något godt.

Han kom närmare. Åkes hjärta slog med onaturlig hastighet, svetten rann i floder, hvarje fiber var spänd, händerna knutna, örat lyssnade, ögat spejade.

Plötsligt besvarades stridsropet. Någon kom honom till mötes. Var han kringränd, inspärrad, fångad? Det var halfskumdt i skogen. Han kastade sig in i en yfvig buske, och i samma ögonblick for en gestalt förbi med flåsande andedräkt och mössan i näfven. Gestalten häfde sig handlöst omkull i gräset.

Det var inte Olof!

»Hvart hin tog du vägen?» framstötte han.
 »Du gnor värre du än jag, som ändå är hållen för
 att vara likast i hela gränden. Ho! Sch! Sch! Pin
 svettigt!»

Åke kröp fram, flat, men nöjd.

»Var det du?» flämtade han och strök granbarr
 ur håret. »Jo jo, jag kan löpa jag med, må du
 tro! Puh! Puh!»

Han vrok sig ner bredvid den andre snabb-
 löparn — Lasse själf!

»Hu! Hu! Jag har inte kutat så på flera månar»,
 bekände Lasse. »Känn! Jag är lungblöt ända in
 på skjortan! Sådana pojkestreck ändå! Hvad rände
 du för då, liten?»

Han såg misstänksamt på Åke.

»Kors, jag ville hem till dig», tyckte denne
 undvikande.

»Och hade så välsignadt brådt! Ha ha ha! Är
 du mörkrädd, pilt?»

»Jag tyckte rakt att någon ropade framför oss
 här», sade Åke mildt, utan att låtsas om frågan.

»Det är eko här», förklarade Lasse. »Hör!»

»Hej! Hoj!» ropade han, och ekot upprepade
 mycket tydligt hans rop.

»Kanske såg du skogsrået», funderade Lasse på
 hemvägen. »Det är inte utan att folk har sett
 konstigheter här».

»Ånej! Prat! Men, vet du, allvarsamt, jag funderar på att resa hem nu. Det börjar bli på tiden».

Han började bli trött på alla skrik och allt kält om *Anders*, på alla spök- och drömsyner, som nu ett par dagar å rad hotat och pinat honom. Och då i alla fall semestern gick till ända om några dagar, så var det så godt att ge sig af så först som sist.

»Du! Lasse!» sade han, då de stodo på den luftiga verandan. »Vill du skjutsa mig till station i morgon?»

»Visst, gosse, visst, om du nödvändigt ska! Men, hör du, hvad sa Olof i går?»

»Olof? Åh, inte annat än godt. Han ville att jag skulle komma och se på hans nya lagård».

Lasse hvisslade.

»Hm», tyckte han och såg på Åke. »Men du var klokare än så!»

Nästa förmiddag satt pastorns Åke i en luftig järnvägs kupé, som rullade söderut. Han tänkte på de nu flydda veckorna, på de soliga dagarne vid älf och i skog, i dal och på höjd, på vänliga mäniskor i rödfärgade bondbyar eller hvitstrukna hus.

Så stannade tåget och ett par svettiga gubbar med käppen i ena och hatten i andra handen stego upp och togo pustande plats.

De sågo knappt på Åke.

»Jo», tyckte den ene såsom en fortsättning på något föregående, »han är född i socknen, där far hans var präst, så att nog har han reda på en hel del».

»Må tro det», inföll den andre och satte käppen under hakan.

»Jo men, det är inte utan det. Jag menar att han känner till folk och ställen och byar och allt det där. Han beskriver allting precis som det är».

Pastorns Åke spetsade öronen. Han makade sig litet närmare.

»Ja, säg det. Och så ritade han ihop en historia — — —»

»En, ja väl fler. Där gå skommare och skräddare igen, bönder och kvastgummor och många andra. Det är allt rätt roligt att läsa en del, må veta. Ha ha ha!»

Pastorns Åke satt nu tämligen nära.

»Ha ha ha! Törs man vara nyfiken — — —?»
sporde han och drog helt inställsamt på mun.

Ordföranden tittade på honom.

»Jo, kan en tänka sig», började han, synbarligen glad öfver en åhörare till. »Si, vi äro gamla bussar vi, Per Ersson här och jag. Ha inte råkats på flera år och körde så ihop vid tingen. Alltid har en något där att beställa med gårdsgårdar och diken och annat elände, jag kan inte bättre ta till.

Jo, jag sitter och förtäljer för honom, Per Ersson här, en galant paschasa. Ha ha ha! Jag skrattar när jag börjar tänka på't».

»Ha ha ha! Ho ho ho!» instämde Åke och Per Ersson. De båda tingsgubbarne tycktes ha fått en smula pratvatten.

»Si, det var i grannsocknen, sir herrn. De hade en präst där i tiden — ja, de ha väl nu med, förstås — och han hade en hel rad med pojkar. Nu har en af dem — oppväxter, förstås, och ute i världen — beskrifvit ihop en bok om socknen, och den läsa de och studera i alla gårdar».

»Ja, säg det», tyckte Per Ersson intresserad och snusade på käppknoppen.

»Jo! Och där kan en få läsa om sig själf, ja, jag menar att flera lefva än, som han har satt in där. Och en del är litet stötta förstås — han hittar ihop historier om dem, si — andra skratta och nojsa och tycka att det är treffligt».

Nu diade Per Ersson på käppen.

»Ho ho ho!» skrattade han.

»Såå!» mente Åke å sin sida.

»Jo men, sir herrn! Det finns folk, som kan, si. Det skulle allt vara roligt att koxa på en tocken där. Du Per, säg!»

»Må tro det!» grymtade Per.

»Åh, de se väl ut som annat folk, de med», mente Åke.

»Ja, kanske det! Men i alla fall, jag säger ändå jag, att jag skulle ge — ja, jag säger tio kronor! Säg du Per!»

»Hm. Må tro det! Kanske fem räcker!»

Nu skrattade Åke. Det var ena lustiga gubbar, tyckte han.

»Det händer ibland att en får se sånt folk för ingenting», sa han.

»Kanske det, men inte på vår ort».

»Nej, inte på vår heller», instämde Per.

»Men på tåget!»

»På tåget?»

»Ja, på tåget! Sånt där folk är ute och reser ibland», förklarade Åke, alltjämt leende. »Titta på mig!»

»Titta på — — —?»

»Jo men! Jag är den där prästpojken!»

Gubbarne sutto med trinda ögon.

»Må tro det?» funderade Per Ersson och tog käppknoppen ur mun, som han glömde stänga igen.

»Hå f-n!» utbröt den andre. Men så störtade han upp och klappade Åke på ryggen med sin kraftiga hand.

»Det var roligt! Du Per, det var roligt! Följ med mig hem, herre, följ med mig hem! Jag är bergsman i Kärnbo, strax här intill, och heter Hansson, herre, Storgårds Erik Hansson i Backa. Stanna öfver en dag, herre, två dagar, tre dagar! Jag skjutsar

till stationen sen, säg du Per! Åh det var galant, Per, det var galant!»

Han skakade Åkes hand med värma.

»Omöjligt, bergsman!» förklarade denne. »Jag måste vara i Stockholm i kväll. Men nästa år kanske. Tack annars för tillbudet! Heder och tack!»

En stund därefter satt Åke ensam i vagnen, som alltjämt rullade söderut.

Hösten började komma allt närmare.

Pastorns Åke satt en eftermiddag i sitt rum hemma i hufvudstaden, då någon ringde på. Man öppnade därute, och Åke hörde jungfrun be den besökande stiga in. Dörren gick långsamt upp och in kom — Olof i Boda!

Åkes hår reste sig på ända. Hans första rörelse var att hugga tag i eldgaffeln och den andra att ställa sig bakom den tunga ländstolen. Ändå något vapen och något skydd! Den hämndgirige, som ej gaf sig någon ro! Som trotsade afstånd och allt!

»God afton, herr Åke», sade Olof och tog ett steg fram med ena handen i fickan. »Jag har ett bref — — —»

Den listige! Han tänkte förmodligen narra fram Åke för att så mycket lättare kunna fullborda sitt mörka dåd. Ånej! Ånej! Så lätt gick det inte!

»Inte ett steg!» skrek Åke hotande med gaffeln i högsta hugg.

Olof ryggade tillbaka.

»Kors i all min dar! Men brevet? Jag begriper —»

Han fumlade med ett bref i hand.

»Lägg'et på bordshörnet!» kommenderade Åke med »färdigt gevär». »Och så ut! Bums!»

Olof lydde ordern delvis.

»Jag skulle inte få gå förrän brevet var läst», förklarade han med en förskräckt uppsyn, »men jag tror att — — —»

Han tog i dörrlåset.

»Stopp där!» skrek Åke med en röst, som kräde gehör.

Han fick upp brevet och ögnade igenom det med ett öga medan det andra noga bevakade den farlige Olof. Men allt efter som hans blick för öfver de få raderna rodnade han, fällde eldgaffeln mot golfvet och makade förlägen ländstolen en smula åt sidan.

»Hm, hm», hostade han förläget och låtsade redan skratta. »Ha ha ha! Olof är inte rädd, ser jag! Litet skoj bara, fast opassande förstås. Men det är Lasses fel. Stig fram för all del, stig fram och sitt ner! Jag riktigt skäms! Hur mår ni där borta?»

Eldgaffeln var längesedan slängd i vrån och nu skakade han kraftigt Olofs hand.

»Hm. Jag vardt rakt förskräckt», bekände denne, som efter något trug kommit ner på en stol.

»Ja, det är Lasses fel», upprepade Åke muntert. »Han inbillade mig i somras att Olof hade ett så hastigt humör och ville mig något särskildt just för — — —»

»För hvad då?» afbröt Olof med den största förvåning.

»För den där välsignade *Anders* förstås!»

»För boken? Ååh! Sa han det?»

»Ja visst! Han riktigt skrämde upp mig», bekände Åke uppriktigt.

»Kors! Var jag hastig, sa han. Ånej, jag är nog inte så hastig inte. Men hvad var det för påhitt?»

»Ja, säg det! Han ville väl roa sig litet, kan jag tro», förklarade Åke och småskrattade.

»Hm. Men allvarsamt, herr Åke! Jag tyckte inte riktigt om den där boken till en början, det måste jag säga rent ut».

»Men hvar står det någonstans att det var Olofs far?» sporde den jäktade Åke. »Hvar står det? Det finns tusen bönder som heta Anders, och hundra byar som heta Boda, ty Sverige är stort. Lika lätt hade allt det där kunnat hända på någon annan ort som hemma hos er. Hvad?»

»Ja, det är ju det jag har sagt också», instämde Olof. »Si, jag var öfver och tala' vid prosten, ska

jag säga, och han tyckte likadant. Det passade ju inte in på far min alls, sa han. Kors, att Lars Ersson sa så!»

Åke kände en börda falla från sitt hjärta. Han kom och gick med lätta steg och gladt humör och fick i en hast fram förfriskningar åt sin gäst. Den Lasse ändå! Men vänta bara, vänta!

»Var så god, Olof! Ta sig en droppe nu och tänk inte på den konstiga mottagningen! Lasse ska allt få sitt!»

»Ja, skål, herr Åke! Skål och tack!»

»Si, vi ha hittat malmstreck hemma i Boda, må veta», fortfor han och torkade sig om mun med sin bruna, starka näfve, »och nu är jag här för att göra opp en liten affär, si. Kom ut till oss till sommarn och hälsa på. Min nya lagård kan allt vara värd att titta på den ock, må tro. Kom bara! Säg, herr Åke!»

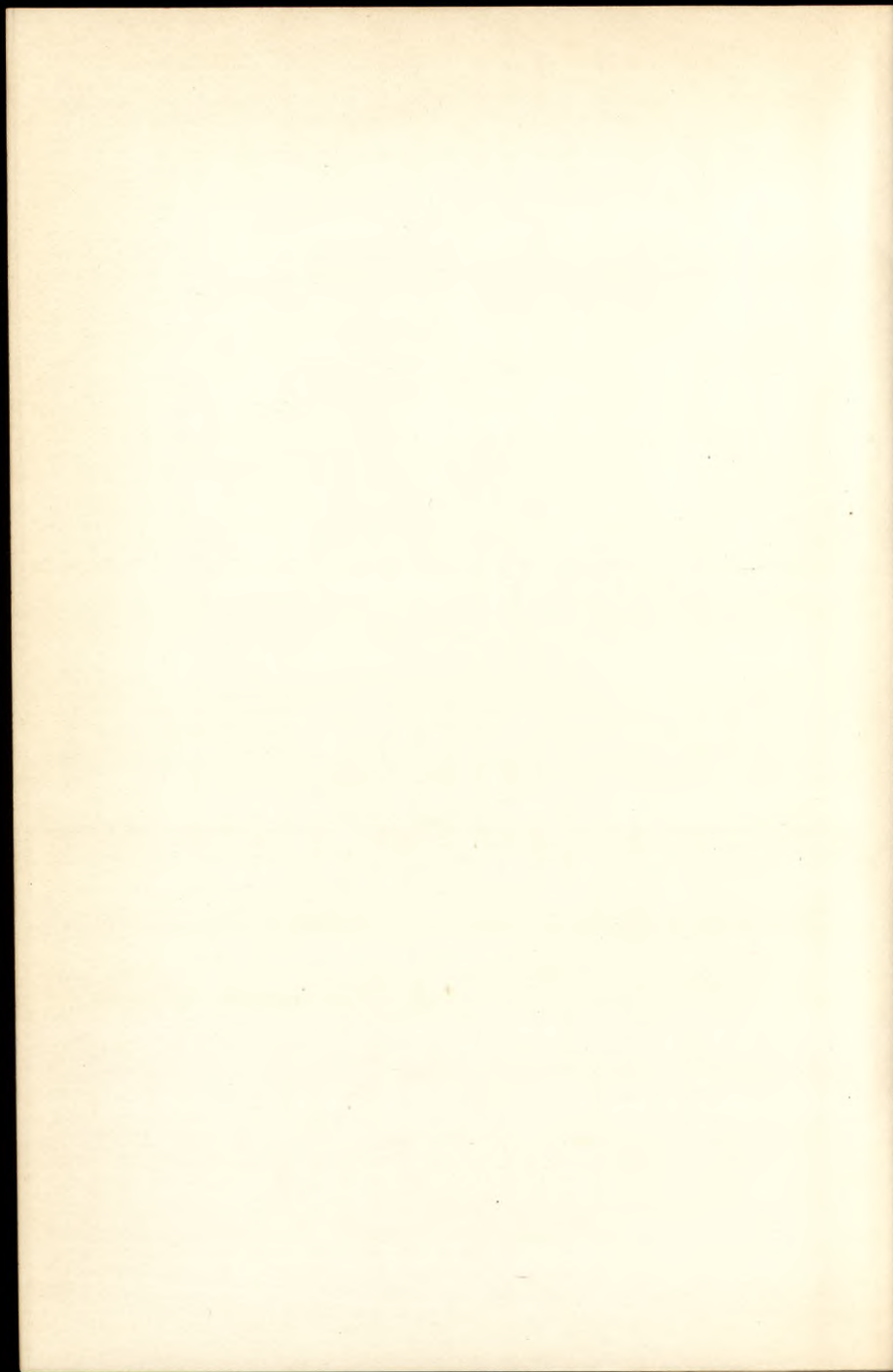
»Heder och tack, Olof! Jag ska inte glömma bort lagårdn!»

FN YSEN

Hvem kände inte Fnysen, skommarn, i hela den landsändan! En kan rakt dra på mun bara åt namnet eller rättare öknamnet. Och kände man därtill karln själf och så där i tankarna såg'en framför sig, ja, då kunde man rent af skratta. Ty en kostelig klenod var han, men ett godt hjärta hade han!

Hvarför han kallades Fnysen var utan tvifvel därför, att han talade fransyska, d. v. s. i näsan, och att han läspade alldeles erbarmligt. Det kunde vara knepigt nog för den ovane att förstå mäter, då han drog till med en liten strof eller också om han bara ville bjuda på en pris snus ur sin gamla snusdosa af masurbjörk, fastän man i det senare fallet naturligtvis lätt begrep inviten; men rent omöjligt skulle det bli att försöka återgifva hans tal i skrift, det blefve väl bara »sna sna sna» med fnysningar emellan.

Det var en liten behändig karl, Fnysen, men långt ifrån något snille, snarare var han litet barns-

lig, fast han nog kunde säga ifrån, då det knep. Han bar alltid s. k. lördagsskägg — åtminstone sedan han blef så pass att han fått skägg — på måndagen lika väl som på lördagen, och det blef aldrig hvarken längre eller kortare, hvilket naturligtvis berodde lika mycket på hans dåliga rakdon som på växtligheten.

SjälF mente han alltid tro på, då denna fråga någon gång kom på tal, att orsaken var hans rysansvärda skäggväxt. Men folk trodde inte gärna på det skrytet och det med rätta, ty de få och glesa strån, som prydde eller rättare missprydde Fnysens lilla rynkiga ansikte, de skvallrade just inte om någon vidare kraftig urkälla; och så sads det också att han ej fått något förrn han passerat 30-talet.

Fnysen var förtjust i mångt och mycket, ej minst i snus, god mat och bränvin, det senare dock med måtta, hvilket hedrar honom än i dag; men se kvinnfolk, det var hans ögons tröst och hans hjärtas nöje! Och långt ifrån ondt i det! Ty *han* gjorde dem aldrig något illa, men väl gjorde eller hade åtminstone *de* gjort honom slikt, är jag rädd.

Nu var ju karln gift och gammal och en smula stagnad och hade väl lekt den mästa rommen af sig, men ett kvinnfolk, som inte såg alltför svårt ut, kunde dock fortfarande få hans små pigga ögon att glänsa och hans läppar att le. Han blef gärna och ofta kär och brydde sig föga om att jäntorna skrat-

tade åt honom och att de gifta gjorde narr af honom; på de förra fick han ju då alltid se de hvita tänderna, och de senare sysselsatte sig åtminstone med honom ett tag. Och det var Gudi nog!

»Smassa vi inte bra ihop?» sporde han mera än en gång min mor, som i likhet med honom var liten till växten, men hvad utseendet beträffade hans fullkomliga motsats.

»Nu ska inte mäster prata dumheter!» kunde hon då säga, smått stucken.

Men han bara skrattade sitt »he he he!» och gaf sig inte en tum.

»Eller hur, snolmästarn?» fortfor han med sin briljantaste näston, vändande sig till min far.

Men denne bara log stillsamt åt den eldfängde skommarn och åt sin besvärade hustru.

Och så slog man in på annat.

Jo, som sagdt, Fnysen hade en egen käring, men den var han numera ej riktigt belåten med. Han kunde till och med i någon förtrolig stund och då hans hjärta stod vidöppet af en god pris snus eller af en »kask» låta undslippa sig ett ord om »snatkäringar» och »giftaslystna kvinnfolk, som inte lät en fattig skommare vara i fred», framsagdt på hans oefterhärmliga fransyska. Saken var nämligen den, att det såta paret lefde nära nog som hund och katt — men bara nära nog — och det vill inte säga litet det, äkta folk emellan. Och till

på köpet hade de inga barn, som förnöjde dem på gamla dagar eller som kunde mildra eller fördela käringens trätsjuka humör, utan karlstackarn fick ensam stå rycken så godt han kunde.

»Det är som att sticka en syl i näsan på dig!» plägade Fnysen träffande tycka till sin lättretliga hustru, då han råkat säga eller göra något, som ej var henne i lag eller då någoting eljes upprörde hennes sinne.

»Ja, nog hörs det att du är skommare alltid!» fräste hon då tillbaka.

Så att nog var sämjan god!

Han hade en trefflig stuga, Fnysen, och stod sig godt gjorde han, det var då säkert. Alldeles invid stora vägen bodde han, gårdar och byar i myckenhet lågo strödda rundt om i den bördiga ängden och skommare var det ondt om, så att arbete och förtjänst tröt honom ej. Och en duktig skommare var han, var säker på det med, flyhänt och munter och trefflig, liten i maten och seg i arbetet, och skoplaggen rent af växte under hans beckiga, krokiga händer. Och så var han om sig för resten, må veta, på alla vis och knåpade både sent och tida.

Stugan ja, den blef visst hans olycka, ty det var allt egentligen med den Greta gift sig och inte med honom, åtminstone sa folk så och han själf med för resten, hvad åren slunko undan. Ty den var både stor och galant och om än den friska röd-

färgen på timmerväggarna bleknade bort så småningom, så hade han både ko och get och svin i det lilla fähuset, och buskar och häckar och grannlåt i täppan. Och det hade lekt Greta i hugen långan tid ända tills hon äntligen fått sin vilja fram och blifvit Fnysens kära hustru.

Det var nog så, att han tyckte om kjoltyg, derom kan aldrig bli tu tal, men fråga kan verkligen bli om han inte bäst passat att lefva ogift. Nog påstod han det själf, då han något år smakat på den äktenskapliga sötman, som för honom, stackare, surnade snart nog och kom honom att, ehuru alldeles fåfängt, sucka efter de förra härliga frihetsdagarne, hvilka för honom tedde sig allt ljufvare och saligare ju mera åren lupo undan. Men gråta och sörja låg ej i blodet på karlen och tjänade för resten ingenting till; och orsak därtill hade han ju inte heller precis, fastän käringen var gnatig och grälsjuk, ty han hade snart sagdt allt hvad han kunde behöfva och litet till ändå.

Greta, gumman hans, hade i sina unga, fagra dagar varit både finhyllt och trindlagd och behaglig på många vis, fastän det torkade bort både det ena och det andra, hvad tiden led. Hon tjänade i sin ungdom hos kyrkvärdsgubben i Vällbo, en gammal spektakelmakare, som haft många upptåg och roliga påhitt för sig i sin dar, och det var där hon snärjde Fnysen i sina nät.

Han såg kanske inte så illa ut precis på den tiden, han heller, ty lördagsskägg hade han ännu ej fått och om han också snusade så höll han sig dock på den tiden i det närmaste ren under näsan. Öknamnet hade folk ej heller hittat på, det kom sedermera i mån som snuset ökade sig i näsan och fransyskan med det. På den tiden hette han Hedman, Petter Hedman, om det skulle vara riktigt efter prestbetyget.

»Hm», smålog kyrkvärdsgubben menande åt Greta, då skommarn, ung och skapligt däjelig, satt där och byggde skor med konstförfaren hand och hon gjorde sig till för »husägaren». »Hm. Du tänker väl aldrig flytta heller?»

Jäntan flinade förstås och blef röd i synen. Hon förstod att gubben var äldre än hon.

»Jo», sade hon och sneglade smått mot Petter för att se om han hörde på, »fick jag flytta till en så trefflig stuga som Petters, så had jag int nå emot'et, om det så vor i denna dag!»

Och så gaf hon sig skrattande i väg ut, men slängde i dörren åt den unge mästarn en blick, som kom honom att sticka sylen rakt i näfven och för öfrigt väckte en hel del konstiga tankar och känslor i han hjärta. Så att kvinnfolk kan nog åtskilligt!

Men kyrkvärdsgubben skrattade.

»Nå Petter», mente han, medan lärpojken låtsade hvarken höra eller se. »Nå karl, ska du inte gifta

dig? Du har en stuga som en riktig bonde och kan behöfva en liten rolighet ibland. Ha ha ha!»

»He he he!» skrattade mästern på samma sätt som han gjorde både tio och tjugo år efteråt. »Det är int så att springa sta och gifta sig heller! En kan hoppa i gale tunna!»

»Kors, du ska fäll ändå till sist ha dig en människa, som kokar din gröt och byker din tvätt, så skommar du är! Gå int för länge, karl, du kan bli utan!»

Och med det gick kyrkvärdsgubben ut, stödd på sin käpp, och grinade af välbehag mot skommarn, som satt där kvar vid sin disk med spannremmen öfver skon på knäet.

Han hade just inte funderat mycket på den saken, den blifvande Fnysen, ty dels var han kronvrak och visste att jäntor inte gärna vilja med sådana — duger en gosse inte till att bära vapen, så kanske han inte duger till något annat heller — och dels tyckte han om att få sucka litet i hvar gård eller hvar by. Att få sig ett enda vif hade han just inte tänkt på hittills.

»Men jäsingem i det ändå!» funderade skommarn och drog i sin becktråd. »Ett kvinnfolk, ett eget kvinnfolk i stugan på backen! Hm. Då sluppe en allt lega för kreaturen och mycket annat med! Greta! Hm».

Och så gjorde han ett nytt hål med sin krokiga

syl och smøjde in svinborsten från båda ändar och drog till på äkta yrkesmanér.

»Greta! Greta!» tänkte han. Rund och rosig var hon väl, jätan, och vig i mun och inte oäfvén att ha att göra med, men — — Hin håken vet ändå! Men visst skulle han väl gifta sig, han ock, som annat folk!

Petter Hedman var långt ifrån på det klara med sina giftermålsplaner, då han axlade sin verktygsväska, hängde lästknippan på lärpojken rygg och aktade för den gången draga dädan från kyrkvärdens. Men Greta ville inte riktigt släppa'n så lätt, ty huru snart kunde han inte råka illa ut i bygden och då hade hon jämt ingenting för allt sitt arbete — ty arbetade hade hon allt gjort — och då ginge hans vackra stuga rakt åt skogen — för henne förstås.

»Hm», mente hon så där litet på omslag just i afskedsstunden. »Folk talar jämt och samt om din granna stuga där uppe i backen. Det kunde allt vara roligt att få komma in i'na en gång».

Och så log hon så sött med hela ansiktet, och Petter tyckte att hon allt var bra rar ändå och jemna, hvita tänder hade hon, och det såg alltid så bra ut.

»Äh du pratar, flicka!» myste han helt förnöjd. »Inte är den nånting att se på, stugan, inte! Men kom opp en gång ändå! Visst får du det! Kom du!»

Och så gick Petter Hedman sina färde, en smula rörd i hjärtat af Gretas afskedsblick och med funderingar på, om han ändå inte borde skaffa sig en hustru medan tider var. Greta var nog inte omöjlig, trodde han.

Men när han, den otrogna varelsen, kom ner till Per Ers i byn och fick ögonen på deras Stina, så var det kaf slut med Greta. Saken var den, att Stina, Per Ers enda dotter, hade inte bara en hel del världsliga ägodelar att förvänta i framtiden, utan hon hade äfven ett ansikte, som kunde dåra ett stenbeläte, mycket mer då en eldfängd skommare. Och hennes ögon voro stora och strålande och leendet var så bedårande, att hon rakt kunde få en stackars karl att göra hvad helst hon ville.

Se det var något för Petter Hedman!

Och som han i sin oändliga enfald ansåg en skommare vara lika god karl som en bonde, så tog han sig en dag en duktig pris snus, torkade näsan väl ren och passade på Per Ers far.

»Hör ni far», sporde han gubben utan vidare hjärtängslan, »har ni lofvat bort dotter er?»

»Lofvat bort? Hva menar du med det, beckryckare?» tyckte Stinas far, med rätta förvånad öfver Petters fråga, och spände ögonen i honom.

»Kors! Det är väl lätt att begripa», fortfor skommarn och dängde hammarn i näfverskon på knäet. »Tänker ni gifta bort'na!»

»Visst hundan tänker jag det!» röt Per Ersson.

»Men int åt dig, det säger jag dig! Stick inte sta!»

»He he he!» skrattade Petter Hedman lugnt, medan Per Ersson skämdes litet smått för sin häftighet. »Sämre karl kan ni få! En kanske, som int duger att göra en sko en gång!»

Och så drog han lika gladelig som förut sin becktråd genom lädret, men Stinas far såg arg ut en stund tills han kom på den tanken att ta allt för skämt för att inte stöta sig med mäster.

»Ha ha ha, mäster!» skrattade han litet tillgjordt.

»En ska int spektakla med slikt! Du vet nog, att skommarns käring alltid har de sämsta skorna, och det vill jag int att vår Stina ska få!»

Och med det gick han sin väg för att ej hindra arbetets gång och för att ej nödgas ytterligare förarga sig på skommarn och hans märkvärdiga anspråk.

Ja, nog tyckte Petter att flickan var orimligt däjelig att se på och vettig att tala med och bra mycket förmer än Greta i kyrkvärdens, men så snart han kom ifrån gården så bleknade hon bort för honom, hon, som så mången förut. Ack, det finns så många blommor i världen och alla äro de vackra!

Men skommarn gick inte fri i längden. En vacker söndagseftermiddag, som han väl erinrade sig i all sin tid, kom kyrkvärds Greta sättandes backen

uppföre, iklädd sin finaste stass. Hon var ute på friarfärd, jäntan kantänka, och hade gifvit sig både den och den på, att hon, om åtminstone någon vån funnes, skulle knipa både Petter Hedman och hans stuga. Och ur sikte hade hon inte släppt honom på länge, utan på många behändiga sätt lagat att deras vägar korsats, och då hade hon alltid varit språkförd och glad och jollrat med skommarn och sett kärvänlig ut och rakt inbillat denne, att han var den ende ungersven i näjden, som hon ville ha, och att hans stuga däruppe på backen sökte sin like.

Så att nog var jäntan slug alltid och Petter dum förstås, som tog'et för kontant. Men det ha ju karlar varit i alla evärdeliga tider så snart kvinnfolk kommit med i spelet!

Ja, Greta kom in, som hon ju hade lof till, och pratade med mäster och hånglade och gjorde sig till och bjöd honom på karameller och han henne på snus. Och så fick hon eld i spisen och satte kaffepannan på, och rask och hurtig var hon och den arme Petter tyckte att hon bestämdt skulle passa för honom. Hon gick i skåp och på hyllor och tog fram koppar och fat, alldeles som om hon rifvit i sitt eget, och så dukade hon då opp på det rödmålade furubordet vid gafvelfönstret.

»Du bor bra här du, Petter», tyckte Greta med rätta och såg genom fönstret ut öfver gården och

byar. »Drick!» fortfor hon. »Det är ditt som går! Och så granna koppar du har sen!»

»Ja, jag köpte dem för en tre år sen på marknan i stan», upplyste Petter, som satt helt oroligt och inte rätt visste, hur han skulle bete sig. »De kostade ändå sina modiga tre riksdaler. Jaså, du tycker om dem! Åja, de äro rätt granna», mente han och betraktade förtjust de röda blommorna på kopparna.

Kaffet och Gretas närvaro gjorde skommarn yr i mössan och värmdde hans hjärta och löpte bort med den nyktra eftertanken. Han gjorde det som han aldrig bort göra.

»Bor bra ja — visst bor jag bra, men så ensam, så ensam!» suckade han och blickade litet oviss på Gretas rosiga ansikte.

»Pytt! Det är ingen som ber dig om det», menade hon helt mörkt.

»Om jag bara visste — — —» började Fnysen.

»Så där ja, prata inte dumheter nu», afbröt Greta, som tyckte att hon borde gripa in. »Jag ser att du ingenting har emot mig, Petter, och folk prata också en smula om oss (här ljög dock Greta ett litet grand), så att vill du som jag, så slå till!»

Hon räckte honom sin bastanta hand och — Petter Hedman slog till. Olycklige!

Sen blef det annat af, förstås. Jäntan satte sig på den öfverraskade och för tillfället förtjuste skom-

marns knä, som ännu aldrig burit på en slik börda, lätt koppar och don stå kvar på bordet, och pratade em hel hop saker i sin glädje, saker, som egentligen inte höra hit. Och Petter, det lilla kronvraket, snöt sig i sin blårutiga näsduk, snusade och åt karameller och smekte med sin becktrådsmärkta näfve Greta's mjuka kind och ljusa hår, och tyckte sig rent af förnimma en försmak af det allra ljufligaste i världen.

Ack ja, det var *då* det!

Så gick det till, då Greta och Fnysen kommo om sams att bygga bo. Och för att förekomma alla möjliga motigheter så var hon ej sen att släppa ut nyheten i bygden, och hvarthän den lille handtverkaren sedermera kom med sina don, så möttes han af folk, som gratulerade och pratade och gjorde sig släta, så att det var då aldrig värdt för honom att dra sig tillbaka. Och det tänkte han inte på heller. Det var klart att en karl skulle stå vid sina ord, och sämre flicka än Greta kunde han allt få, det sade mera än en, ty arbeta kunde hon och arbete var hon van vid. Och för tillfället var Petter kär öfver öronen.

Och så blefvo de tu i sinom tid till ett, och Greta flyttade in i skommarns trefna stuga på backen och tog spiran i sin hand.

Den första tiden tillspordes Petter öfverallt, dit han kom, hur det kändes att vara gift karl. Och han såg glad ut, snusade och bjöd på snus, drog sin becktråd som förr och gnolade på en liten trall. Och sporde man efter en liten skommare, då såg han hemlighetsfull ut, hvisslade en strof, nickade mot frågarinnan — karlar syssla inte ofta med slikt — och tyckte, att det skulle nog bli bra med den saken.

Åren runno undan. Fnysen blef allt mera fransysk i sitt tal och bar sitt tillnamn med heder, men inte var det rådligt att kalla'n för Fnysen, ty då fick man allt leta efter honom, då skorna började lipa. Och för resten — bättre vett hade man. Men nog visste han om skällsnamnet, ty det hade hans älskade Greta sjungit för honom mera än en gång, fastän han vid sådana tillfällen bara skrattat åt henne och tyckt, att folk allt var bra påhittuga ändå.

Så kommo vi till orten och fingo Fnysen till vår hofleverantör, och det är just ifrån den tiden, som jag har mina små minnen af mäster.

Mor hade slitit ut sina skor och behöfde något nytt på fötterna för att kunna uppträda med vederbörlig glans, och så skickades jag som ambassadör upp till Fnysen.

»För allt i världen, barn», förmanade mor, »kalla'n inte för Fnysen!»

»Ja, akta dig för det», mente far och smålog,
»annars kan du få smaka spannremmen».

»Hva ska jag kalla'n då?» sporde jag ängsligt.

»Farbror, förstås», sade mor utan vidare.

»Hm», tyckte far, som höll en smula på sin värdighet som skollärare i orten. »Kalla honom för mäster du, det är bäst».

Och jag kilade upp till mäster förbi alla hus och gårdar, som här och där kantade den breda landsvägen.

»Är mäster hemma?» frågade jag höfligt en gumma, som stod i fåhusdörren och skuggade ögonen med handen. För säkerhets skull lyftade jag på mössan.

»Hva är du för en?» sporde hon i stället för att svara.

»Jo, jag är från skolhuset».

»Såå! Är du skolmästarns gosse? Hva heter du då?»

»Erik är mitt namn — — —»

»Mig till heder och ingen till skam!» ifyllde käringen och skrattade. »Gå in genom dörren till höger i farstun så träffar du far. Ska ni ha skor?»

»Ja, mor skulle ha», upplyste jag, gick fram till grinden, öppnade den och letade mig in i kammaren till Fnysen.

»Far hälsar och ber om mäster ville komma ner

och ta mått till ett par skor», sade jag som jag blifvit lärd.

Mäster vände sig om och tittade öfver glasögonen på mig. Det var en liten krokig gestalt med pillriga ögon och snusbeströdt lördagsskägg; i handen höll han en hammare i högsta hugg och öfver knäna låg ett opp- och nedvändt pressjärn, hvarpå han klappat ett stycke blödt sulläder.

»Det ska jag visst det, min pilt!» fnös och läspade han vänligt, lade ifrån sig hammarn och räckte af gammal vana fram den fyllda snusdosan mot mig. »Men så ta mig katten om jag vet hvar du bor? Hvar är du ifrån? Sätt dig, barn!»

Och han sopade med sin nakna arm några läster och laderschok ner från en gammal stol.

»Jag är från skolhuset», upplyste jag och satte mig varsamt ner med mössan i båda händerna.

»Hå! Är det så! Då är det självaste nya skolmästarns gosse! Jo då, jag ska komma om en liten momang, det ska jag visst det! Är det far, som — — —?»

»Nej, det är mor! Hon har nött ut sina skor», svarade jag sanningsenligt.

»Det var bra det», tyckte han till min stora förvåning, spottade i näfven, tog sin hammare och började åter klappa på sulan. Men så höll han upp, lade ifrån sig sina don och letade ur ett litet hörn-skåp i rummet fram en strut med karameller.

»En sån liten karl snusar inte, förstås», grinade han välvilligt, »och så godt var det. Men se här! Ta två, ta två, barn! Herre Gud, att jag inte ska vara människa till att ha en sån där liten parfvel att skicka i skolan! Han lär ska vara okristligt duktig att lära barn, far din, säger folk! Jo, hälsa och tacka att jag ska komma!»

Det var första gången jag var tillsammans med Fnysen, och en liten snäll skommare tyckte jag allt att han var, fast han talade litet konstigt. Och så bjöd han på karameller till, och det var ingen hvardagsmat, må veta! Om de också inte voro så alldeles rena, så var det karameller i alla fall.

Han kom sättandes på eftermiddagen med sin snusdosa i näfven, hälsade och pratade och skrattade och såg på mor både en och två gånger och tyckte nog att hon såg bra ut. Och det gjorde hon ock på den tiden. Och så letades en gammal »Väktare» fram, mäster vek af en strimla med sin smutsiga nagel, fuktade vecket mellan läpparna och ref så af, hvarefter han knäböjande tog mått mycket ordentligt och mycket långsamt och ref ett märke i remsan för hvarje olika mått.

»Så där ja!» fnös han slutligen och steg upp, röd i synen af ansträngning. »Nu är skon så godt som färdig, ska jag säga madam!»

Och så skrattade han så att de gula tänderna

syntes och såg än en gång på mor, satte sig på en stol och började prata igen.

»Ja, Herre Gud!» suckade han bland annat. »Att jag inte ska ha en pilt att skicka i skolan! Det skulle allt vara bra roligt. Ni ha tre ni, och vi ha ingen alls! Det är konstigt, må veta!»

Och så drog han opp snusdosan ur ena fickan och näsduken ur den andra, torkade ögonen, tog sig en pris och bjöd öfver lag både stora och små, ty vi ungar stodo naturligtvis i ring framför honom och betraktade honom noga.

»Stå inte så där som en hakring kring folk!» tyckte mor ogillande åt oss.

»Asch, låt barnen stå!» afgjorde mästern, som kände sig smickrad af uppmärksamheten. »Barn äro en Guds gåfva», suckade han fromt. »Jag har nu varit gift i tjugo år, och tänk — — —! Inte så mycket som så!»

Och han strök betecknande flatan af båda händerna emot hvarandra.

Men det var ett kinkigt ämne och så slog man in på annat, och mästern fnyste och läspade och såg på mor så att far blef liksom en smula förvånad; han kände ju inte karln ännu. Och så gick han då till sist med löfte att skorna snart skulle vara färdiga.

»Det skulle ju inte bli becksömsskor inte», vände

han sig frågande om i dörren. »Nej, det var klart! Tyskskor, det förstås!»

Och så gick han då ändtligen med ännu en blick på mor.

Men nästa dag kom han igen. Han hade tappat bort måttet, sade han, och bad att få ta ett nytt. Troligtvis hade han dragit upp det med näsduken, förklarade han.

Mor tyckte just inte om det där, ty det är inte alltid man är funtad för att sätta foten i skommarns näfve. Men hon måste naturligtvis därän. »Väktaren» fick ånyo släppa till måttband och mäster knäböjde än en gång och tog sina mått. Men något vidare samtal ville ej komma i gång och mäster såg nästan skamsen ut, drog upp sin näsduk och sin snusdosa efter väl förrättadt värf och beredde sig att mjuka upp stelheten med en pris snus. Därvid föll ett litet ihopviket papper ur fickan — det gamla måttet från gårdagen.

Fnysen märkte det inte, men pojkar ha kvicka ögon. Jag såg att han dragit upp någonting med näsduken, sprang fram och tog upp det och räckte honom det som en återtjänst för karamellerna.

Han tycktes veta hvad det var.

»Hva! Hva!» utbrast han helt förvirrad och glömde snusa. »Hva är det? Hvar kom det ifrån?»

»Det är visst det förra måttet», tyckte mor en smula skarpt och på samma gång förvånad.

Fnyssen blef än mer förvirrad.

»Är det möjligt!» menade han. »Och jag som har letat så! Ett sånt slarf! Jag har då väl aldrig sett! Madam tycker väl inte illa vara?»

»Ånej, men tappa inte bort båda två nu inte!» förmanade hon.

Och med detta besked dröp Fnyssen helt skamsen sin väg.

Skorna blefvo färdiga fort nog, afprovades i vederbörlig ordning och befunnos fullt tillfredsställande. Fnyssen stod som vanligt på knä och ville känna och känna om de klämde eller voro för vida, om längden var som den skulle vara och om skaften ej knepo åt, men mor snörde kvickt på sig sina nya skor, steg upp och gick fram och åter och därmed jämt.

»Skorna äro bra», förklarade hon kort och godt åt den ödmjukt knäböjande skommarn.

»He he he!» skrattade han. »Jo jo, nog kan jag göra skor alltid! Slit dem med hälsan, madam, slit dem med hälsan!»

Efter den betan blef han som sagdt vår hofskomakare och slank så där i förbifarten gärna in för att prata ett tag, titta på mor och titta på våra skor och erbjuda sin tjänst; och den behöfdes Gud nås både tidt och tätt.

»Kära hjärtandes ett sånt grannt hår madam har!» utbrast han ibland, där han satt på en stol

vid fönstret med sin blårutiga näsduk i knäet och knäppte på snusdosan. »Och hvad snolmästarn är lycklig!» tillfogade han fnysande.

»Kors!» kunde då mor tycka. »Är det så lyckligt att sitta på den här knapertorra åsen med en tre, fyra barnungar och fattiga 500 rdr i lön! Det vet jag visst!»

»Ja, men tänk så friska och snälla gossar ni ha», smickrade skommarn på fullt allvar och såg vänligt på oss. »Jag har ingenting jag, hvarken pojkar eller jäntor!»

Och så suckade han ett tag och snusade och smålog.

»Friska — ja, Gud ske lof, men snälla — det vete vår Herre!» menade mor smått bekymrad. »Ställde de inte till ett riktigt spektakel härom dan, då de voro uppe på smetaket och släppte ner sten och torfbitar i ässjan för gamle Jerker! Välsignade pojkar!»

»He he he! Pojkar ska rasa, madam, pojkar ska rasa! Det är den tiden nu, sen få de nog känna på annat. Hå hå ja men! Du Erik, skull int du vill komma till mig i lära du?»

Jag tänkte på den skrynliga karamellstruten i det mörka hörnskapet, men erinrade mig lyckligtvis blötbaljan, alla gamla trasiga skor, disken med beck-trådsrullor, pliggdosor, knifvar, tänger och läster om, bredvid och öfver hvarandra, och så lukten, den

obehagliga lukten i den lilla trånga kammaren, och ryste.

»Hu då! Nej, det vill jag inte!»

»Hu? Åh skäms pojke! Jag undrar just hur det såge ut i världen om inga skommare funnes! Då vore allt folk så lagom karska!» mente Fnysen med rätta.

Men mera än en gång upprepade han samma välvilliga anbud och för hvarje gång svarade jag till hans förvåning och förargelse »hu då!»

Det är ingalunda min mening att skriva någon lefnadsteckning öfver Petter Hedman eller Fnysen, ehuru det kunde vara frestande nog, men därtill saknar jag material och för öfrigt är min kunskap om honom för ändamålet allt för ringa. Men det lilla jag vet kan jag ju få tala om. Tör hända att det intresserar någon.

Som sagdt, han hade ett lättrörddt hjärta, den lille skommarn, och då jag i en senare tid lägger ihop ett och annat, så kan jag fuller förstå, att vår mor med sin skära hy, sina bruna ögon och sitt rika hår, gjort ett djupt intryck på honom, men — därom är jag alldeles viss — af fullkomligt platonisk natur. Och att detta intryck räckte i skommarns hela listid, därom fick jag många år därefter

klart besked, som jag litet längre fram och i sitt sammanhang skall omtala.

»En sådan präktig hustru snolmästarn har!» fnyste han mera än en gång till denne. »Och tänk jag!» tillade han och tog sig en pris snus så att ögonen tårades. Eller måhända var det af något annat.

»Ja, Gud ske lof!» sade »snolmästarn»!

»Och så kvick och händter hon är med allting», fortfor Fnysen, som nu var inne på sitt älsklingsämne för tillfället. »Är det fråga om sy eller väfva eller sticka eller att hålla huset i ordning och gossarne hela och rena, eller bak eller brygd eller slakt eller skurning eller hvad det vara må, så nog duger hon till'et! Det har jag sett med egna ögon.»

»Ja, mästern har rätt, det är en duktig människa», bekräftade läraren, glad öfver berömmet, men förvånad öfver den andres sakkunskap.

»Det säga alla», slöt skommarn sitt loftal. »Hm. Jag har en käring, jag ock, må skolmästarn tro!» nickade han mystiskt.

»Hm. Jo jo», sade skolmästarn, som inte riktigt visste hur han skulle upptaga det förtroende, som tycktes vara i antågande.

»Jo men», mente Fnysen och ryckte sin stol närmare. »Tänk skolmästarn, vi ha varit gifta i öfver tjugo år, och ingenting, hvarken pojke eller jänta! Hon är rakt förgjord, människan! Och nu är det

försent förstås, det är klart det! Tror inte skolmästarn det?»

»Hm. Kanske det. Det händer nog det, att det är litet sent, mäster», blef svaret.

»Se, gumman är ettrig, ska jag säga» — nu nästan halfhviskade skommarn — »och vi komma inte riktigt om sams. Ja ja, inte för att vi drabba ihop — åh Gud bevars! — men hon gormar och domderar jämt och samt. Och fast jag skrattar och gör spektakel af henne ibland och träter emot ibland, så blir det långsamt i längden, ser skolmästarn.»

»Ja, det är klart det! Det är ju riktigt ledsamt för mäster det här!» menade läraren deltagande, men önskade det oaktadt att han varit långt ute på backen.

Men nu hade Fnysen kommit alldeles inpå honom, lade sin fårade hand på hans knä och sade högtidligt och lågmäldt:

»Jag har tänkt på skilsmessa, ser skolmästarn, som det brukas ute i världen ibland, men det bär emot förstås!»

Skolmästarn ryckte till helt öfverraskad.

»Åh mäster, slå bort sådana tankar! Hvad skulle det bli för spektakel i socknen! En kristen ska dra sitt kors med tålmod!»

»Sitt kors, ja! Visst är hon ett kors, Greta, gumman min», mumlade mäster och drog sig smått häpen öfver förtroendet och fasande för skandal till

baka. »Men, som sagdt, vi ha aldrig varit i handgemäng inte!» tillade han liksom litet kavat öfver det goda förhållande, som i alla fall rådde mellan honom och gumman.

Tanken på skilsmessa föresväfvade honom emellertid mera än en gång, men att sätta den i verket tror jag knappt föll honom in. Han tycktes liksom finna en lisa såväl däri, som i ett och annat förstulet ord därom, och hade till och med vid ett tillfälle, då hans eljes goda humör och tålmod sveko, slängt fram ett förlamande ord åt sin Greta.

Gumman blef rent perplex och kom sättandes ner till skolhuset med en rasande fart, och hade i enrum ett långt och allvarsamt samtal med vår far, som med bibel i hand och glasögon på näsan med eftertryck visade och bevisade henne, att hon gjorde stor synd emot sin lille vänlige man.

»Asch! Det är en schasker till karl!» mente käringen morskt. »Och Fnysen skälla de honom hvart han sticker näsan! Och så brås jag på mor min, ser skolmästarn, och har ett styft sinne — —»

Till sist och efter lämplig behandling tog hon dock till bönboken och mjuknade till och med upp så pass mycket att hon fick tårar i ögonen. Men — jag tror inte att hon blef något särskildt bättre ändå, fast hon väl under de närmaste dagarne och kanske veckorna med sökte hålla sig någorlunda i skinnet. Människan hade nämligen ett svårt humör,

som med åren blef än knarrigare och gnatigare, och det var nog rent omöjligt för henne att ändra sig. Det var för resten medfödt, ty mor hennes hade varit likadan, sa folk.

Så gick Per Ols Anders i Åsbo och gifte sig med en utsocknens flicka, som var både förmögen och grann, och det senare fick nog den stackars Fnysen till sin grämelse erfara. Ty ej förr hade det unga paret kommit sig en smula i ordning på sin präktiga gård och skommarn gjort den nya ung-mor det första paret skor, förrän han gaf skolhuset och dess madam alldeles på båten — men bara för en tid — och lefde därefter endast för den rosiga Anna.

Ja, det vill säga, han fick ju inte mera än ta mått på hennes fot — fast det ju kan hända att han lagade så att han fick ta det ett par gånger — och så konstruera ihop skorna och profva af dem en smula, men det var mycket nog för mästern, det förnöjde honom för flera veckor. Och vid dessa sina lyckliga stunder begagnade han ögon, öron och alla sinnen, drömde sedan om den fagra Anna både bittida och sent och sjöng hennes lof på den allra finaste fransyska.

»Var det inte jäsingen till karl, den där Anders i Åsbo», sade han med sin vanliga nästom, hvilken blef allt fullkomligare hvad åren runno undan, »som kommer hit till gränden med en sån rar och rosig

kvinn! Och såna fötter hon har sen, människan! Det gör en stackare godt i hjärtat att bara se på'na!»

Och för att få göra detta snodde han dit både tidt och tätt. Än var han törstig så där i förbifarten och skulle ha sig en drick surt dricka ur trästånkan på bänken, än skulle han fråga efter bud till stan, än var han ute och letade efter en läst, som han tappat, men som stod i godt förvar hemma i värkstaden, och än var det det ena och än det andra. Mor Anna brydde sig ingenting om karlen och kände ej till hans svaghet, men jäntor och pojkar skrattade och flinade åt honom som så många gång förut. Och som Per Ols låg i själfva byn, så kunde det ej heller hållas så fördoldt som då skommarn nyligen sprang till skolhuset. Och så kom det till sist för Anders ögon:

»Fnysen går visst och friar till din Anna!»

Det var bara sagdt på narri, förstås, ty inte behöfde hvarken Anders eller någon annan frukta för den beskedlige karlen, som alla ju kände så väl till, och å andra sidan ville heller ingen Fnysen något illa.

Men Anders var häftig och svartsjuk och hade nog haft ögonen med sig, han ock, fast han ingenting sagt hittills. Men nu brast det löst. Nästa gång den lille tillbedjande skommarn kom smygandes till Per Ols i något af sina många ärenden, så högg honom Anders.

»Hvaspringer ni här och fnyser för?» hojtade han till.

»Fnyser?» fnös den andre stucken.

»Ja just fnyser! Än är ni törstig och än ska ni till stan, än ska ni tala vid Olle och än vid Lisa och än är det det och än det! Hva vill ni, skommare? Tror ni att jag inga ögon har? Skäms ni inte, gamla karln, att löpa efter kvinnfolk! Vräk er hem till er käring och gå inte här och lispa! Sköt ni ert, jag sköter mitt, så mycket ni vet!»

Han knöt en näfve, stor som ett barnhufvud, under Fnysens hängande näsa, och inför ett så kraftigt och tungt vägande skäl måste denne ge tappt. Men rädd vardt han just inte.

»Kors! Jag är väl gammal nog att vara far åt dig!» gnällde han med rätta. »Ta du bort labben, Anders! Det nyttar ingenting till att se arg ut! Tycker du att jag går i vägen, så är den saken lätt hjälpt. Men behöfver du eller någon annan af ditt folk skor, så vet du hvar jag finns».

Och därmed gick Fnysen, tung om hjärtat, och en och annan ville påstå att de sett honom sitta på en sten utanför byn med sin blårutiga näsduk i ögonvrån. Men det var säkert bara elakt prat. Anders åter stod kvar och morrade och var arg, men fruktade på samma gång att han skämt ut sig. Hota en gammal skommare! Vara svartsjuk på en tocken! Galenskaper!

Emellertid fick han ha sin Anna i fred efter det taget och skommarn återvändande till sin förra kärlek

i skolhuset. Men nya motigheter mötte. Och om han det oaktadt i hela sitt lif förblef sin vana trogen och blinkade till för hvart fagert ansikte, som han mötte — och fagra voro de alla, då de buro kjol — så blef det dock stört omöjligt för honom att själf kunna göra intryck på någon, och inte frågade han stort efter det heller, tror jag.

Den stackars Fnysen blef enögd!

Det gick kvickt nog, må veta, och enkelt till på samma gång. Han stod en dag ute på sin vedbacke och högg stubbar och risved, och hur det nu bar till så flög en splint in i ena ögat på den stackarn. Det blef skrik af, ty ondt gjorde det förstås, och hjälpsamt folk skjutsade honom så fort som möjligt till staden, där han fick ligga både länge och väl innan allt blef bra igen. Men då var ögat kaputt också och han hade bara ett kvar.

»Gud ske lof!» sade Fnysen ibland efteråt. »Gud ske lof att jag fick ha'et i nära 50 år ändå!»

Så tog han emot den olyckan!

En olycka kommer sällan ensam, säger ordspråket, och så blef det ock här, fastän den för Fnysen denna gång mera liknade lyckan än olyckan. Det var nämligen icke nog med att han mistade sitt ena öga, han mistade också sin Greta, och hastigt gick det med. Och sörjde han öfver det ena, så gladdes han just inte öfver det andra, som man eljes skulle kunnat tro, och orsaken härtill var väl den, att —

för att använda ännu ett ordstäf — yanan är halfva naturen.

Det gick, som sagdt, kvickt nog med gumman. Frisk och sund och gnatig som vanligt steg hon upp en morgon och gaf sig i väg till skogs med sina kreatur, kon och getterna. Och hur hon gick där i det gröna dunklet och stickade på en strumpa och lyddes till kons skälla och getens pingla, så steg hon på något vis galet och föll utför en klint och slog sig rätt illa.

Lyckligtvis fanns det vallhjon i närheten, som på gummans jämmerrop skyndade till och med stor möda hjälpte henne hem till stugan på backen. Och nu minsann fick Fnysen annat göra än att sitta och lappa skor! För första gången i sitt lif fick han uträtta en sak, som han förr i världen mycket drömt om och ifrigt längtat efter — han fick hämta barnmorska åt gumman sin. Men tyvärr, det var inte för den orsaks skull, som han åtrått!

Ja, nog kom barnmorskan dit ut och nog plåstrade och kucklade hon så godt hon förstod, men doktor var hon inte, och det som skadats invärtes kunde hon ej hela. Och Gretas tid var ute förstås. Hon strök med snart nog, några veckor efter fallet, ty om hon just inte var så värst gammal så var hon dock tämligen tung och hade allt dunsat i stenhällarna duktigt nog.

Hon var blöt på det sista, gumman, läste gärna

i salmboken och var ofta tårögd. Och sin vekhjärtade man, som grät och snusade om hvartannat, bad hon gång på gång om förlåtelse för sitt hårda och ettriga humör och för alla sorgfulla stunder hon beredt honom. Ack ja, det är inte så godt, när man skall göra sig i ordning till den sista, långa färden! Då blir mycket stort, som förr var litet, och tvärtom, och då ser man saker och ting i ett helt annat ljus än förr, och det hårdaste hjärta veknar.

Det var långt till prästen, men bud gick dit ändå efter sakramentet åt gumman, och under tiden skickades efter skolmästarn. Och han kom med tröst och hugsvalelse till den stackars kämpande människan, ty han hade en alldeles obegriplig förmåga att tala det som ljuft var och en lefvande, orubblig tro på Guds nåd och bistånd i allan anfäktelse. Och han själf, den sjuka och hennes tårögde man voro alla djupt rörda; och sedan prästen kommit och hon med sammanknäppta händer anammat de heliga nådemedlen och suckat sin trosbekännelse och Fader vår, dog hon snart därefter lugnt och fridfullt.

Så var Fnysen ensam!

Han både grät och skrattade, då han kort därefter talade om sin bortgångne Greta och tänkte på sin återvunna frihet, som numera betydde föga för honom, gammal och enögd som han var blifven.

»Nog var väl Greta svår ibland», sade han då och snöt sig och snusade så att ögonen runno, »men tänk hvad hon var vek på det sista! Om hon varit så förut, hvad godt det hade varit! Men nog är det långsamt efter henne alltid, det är då visst och sannt!»

Och så log han ett tag medan ögat stod i tårar.

Han trufdes inte längre i sin trefliga stuga, påstod han, och allt svårare blef det för folk att få honom till hjälp. Se, Fnysen var inte alldeles barfotad, må veta, och sedan han blifvit både enögd och enkling, så funderade han verkligen smått på att ge hela handtverket på båten. Men det var ingen som visste om det mer än skolmästarn och han sprang minsann inte med prat och skvaller. Och hur den ene begärde och den andre gaf råd, så blef den viktiga saken arrangerad till skommarns fulla belåtenhet, och den trefliga stugan i backen med sina uthus och sin lilla täppa öfvergick till ny ägare.

Men det var klart att Fnysen inte behöfde bli husvill för det. Ånej, han i sin tur köpte ock en stuga, men på ett annat ställe i bygden, alldeles på den gröna sluttningen af Storån, som en bit längre ner åt byarna gjorde en krök och föll ut i den strida älfven.

Och där må tro att det var grannt, och fina jordbitar hörde till stället, och fruktträd, bärbuskar och syréner så att det var lust och glädje åt! Och

nu slängde Fnysen sina skommardon i väggen eller stufvade undan dem längst bort på vinden i ett hörn och låtsade som om han aldrig i all sin tid setat vid skodisk och pliggat ett par skor eller tvinnat en ordentlig becktråd.

Kort därefter lämnade vi orten och bosatte oss längre söderut. Och aldrig kan jag väl förgäta den redlige f. d. skommarns tårfyllda öga, då han bjöd oss sitt farväl och för sanning bekände, att han aldrig trivits så bra någonstans som just i skolhuset. Vänliga och glada hade alla där varit mot honom förjämnan, och far och mor och de glada pojkarne — som under årens lopp ökats till fem — kunde han aldrig förgäta, betygade han ur sitt fulla hjärta. Och så bjöd han på en afskedspris ur sin blanknötta masurdosa, tog sig själf ett par och torkade de våta, pillriga ögonen med sin grofva näsduk.

Redlige Fnysen!

Många år voro gångna, då jag såg honom åter, en tjugo år tänker jag eller så omkring. Minnet af honom hade bleknat bort bland så många andra, men då jag en sommar gästade nejden och en vacker eftermiddag stod utanför hans rödfärgade stuga på den gröna åbrädden, då steg han åter fram för mitt

minne och sinne och hans svårbegripliga fransyska smackade på nytt i mitt öra.

Jag gick naturligtvis in på gården och fann under några syrénbuskar en liten tunn, krokryggig gubbe med snusdosa i näfven. Det var Fnysen.

»God dag, mästare!» hälsade jag och steg fram till den gamle.

»God dag!» nickade han frågande. »Hm. Hva är han för en?»

Då jag talat om hvem jag var och gubben en stund fixerat mig med sitt enda öga och samlat sina gamla hågkomster steg han häftigt upp och ville rakt ta mig i famn.

»Åh Herre Gud! Jag har väl aldrig hört! Är det skolmästarns Erik! Ja, jag säger då det! He he he! Det var rart att han kom hit! Kors i all min dar! Men inte lik mor sin inte, inte lik mor sin!» suckade han likasom besviken.

Han räckte fram sin snusdosa till en högtidlig välkomstpris, som jag ej hade hjärta att afslå, och så satte vi oss ned på bänken under de doftande syréerna och med Storån glittrande nedanför oss och började prata och fråga ut hvarandra.

»Hä! Och han som skulle komma i lära hos mig! Minns han det, Erik? He he he!» fnös och läspade den gamle skommarn helt glad och slog mig på knäet.

Jag skrattade.

»Men det ville jag ju inte, minns mäster det då?»

»Åja! Åja! Men sämre kan en allt hitta på! Nåå, hva är han för slag nu då? Han är ju en riktig herre, vet jag! Och så fina skor sen! Tockna par har jag aldrig gjort!»

Då Fnysen fått sin nyfikenhet tillfredsställd utbrast han:

»I Stockholm! Åh bevara mig! Då ser han väl kungen och hela det höga hofvet hyareviga dag! Och stor lön förstås! Hm. Det syns nog! Jo jo, det är annat det än att larfva barfotad kring skolhusknutarna där borta!»

Han hade rätt, gubben, och vi sutto tysta en stund, försänkta i tankar.

»Nå gosse — jag säger Erik, jag! — hm, hur må mor och far? Jag skulle väl ha sport efter dem först, förstås, men du kom så rahall så! Har hon lika grannt hår nu som förr, mor din, och är far lika vänlig och hjälpsam, som då han var hos oss?»

På bästa sätt sökte jag tillfredsställa gubbens nyfikenhet, som dock för mig var något helt annat. Jag rördes öfver detta bevis på tillgifvenhet.

»Men nu ska vi gå in», sade han slutligen och fattade än en gång min hand och tryckte den. »Jo jo, nog känns det att han inte har någon skommarnäfve alltid. Hvar var jag nu? Jo, nu ska han stanna kvar här i natt, Erik! Se, vi ha en

liten snygg kammare däroppe, ska jag säga, med långgardiner för fönsterna och bolster i sängen, och utsikten är däjelig, ska han få se! Kom nu! Och kvinnfolk har jag med, hela två stycken, för ordentligt vill gubben ha. Jaha! Det var riktigt roligt att få råka'n! Jaså, mor och far lefver! Ja, Herre Gud, hvad tiden slinker undan!»

Och så knallade han i väg in. Och då han vände sig om för att se om jag följde med tindrade hans enda öga af glädje.

Redlige Fnysen!

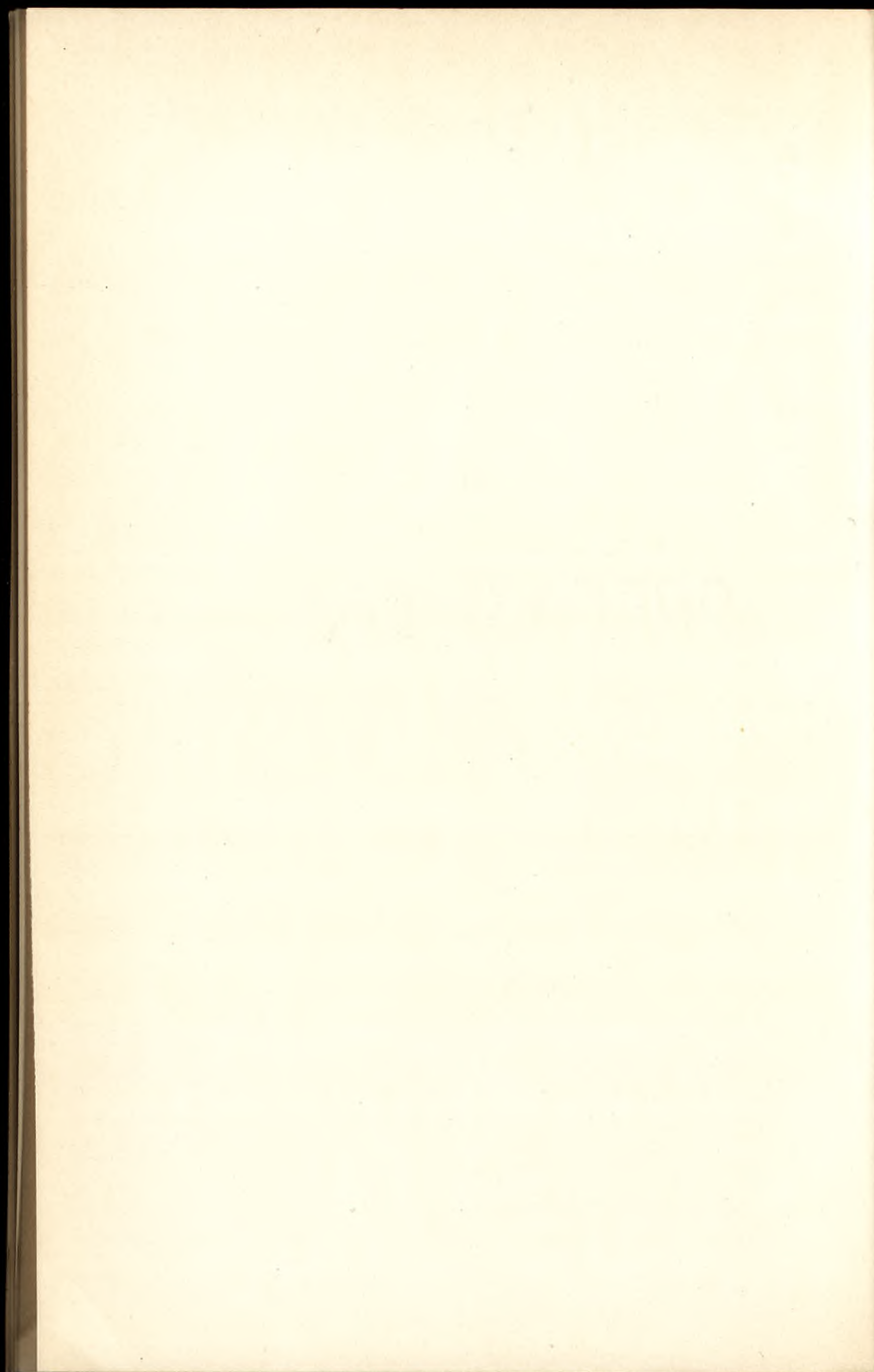
Det var sista gången vi råkades, ty ett par år därefter sporde jag att han lagt sig att hvila ut från denna världens vedermöda. Och nu slumrar han jämte sin Greta och många, många andra under kyrkogårdens skuggande löfträd till den stora uppståndelsedagen.

Ja, något tålde han skrattas åt, men något hedras också!

GUFFARS-FAR

»Jag har byggt och byggt i all
min tid och bara byggt i tok!»

Guffars-far.

Guffars-far är död för länge sedan, och då kan jag väl få berätta litet ur hans för resten föga händelserika, men så mycket verksammare lif, utan att någon tar det till misstycke. Och att hans lif var föga händelserikt kan man förstå däraf, att han föddes och dog i samma stuga, fastän hon vid det senare tillfället var flyttad några famnar från sin ursprungliga plats. Och verksamt — ja, det kommer här nedan.

Guffars var en bondgård och så värst liten var den nog inte; där funnos ett par hästar, skinande och välfödda djur, ett dussin brokiga nöt af ortens typ och så en massa småkräk. Nog kan det väl hända att jorden var litet mager och hårdbrukad, men så var skogen i stället af det slag att den lämnade bra med pengar.

Hvarför gården kallades Guffars vet jag sanner-

ligen inte, ty om än Guffars-far var guffar åt några i bygden, så kunde han i alla fall inte vara det åt alla. Men jag kommer just nu ihåg, att i grannsocknen fanns en gård som hette Gudmors; det var skada att den inte var granngård till Guffars. Eljes så hette denna gård — d. v. s. Guffars — egentligen Ol Pers, men den förra benämningen användes mest och var mest känd.

Guffars låg alldeles invid stora landsvägen, som bred och dammig strök förbi gafvelfönsterna åsen uppföre och försvann i den mörka granskogen. På samma sida om vägen som de båda boningshusen reste sig ock stallbyggnaden, men ladugård och öfriga uthus befunno sig på andra sidan. Det var därför ett beständigt rännande på och öfver landsvägen, och det svor Guffars-far öfver mera än en gång — ty svor gjorde han ibland, fast bara till husbehof — och åggade mor öfver nästan hvar dag.

Jag har varit nödsakad att sålunda en liten smula beskrifva lokalernas läge med mera, för att blifva riktigt förstådd, då jag nu öfvergår till fortsättningen.

»Du mor!» sa Guffars-far en dag och såg hemlighetsfull ut. »Du!»

»Nåå?»

»Jag tänker flytta lagården».

Guffars-mor vände sig tvärt om.

»Hvad sa du far?»

»Jag tänker flytta lagården, sa jag», grinade far förnöjd.

»Öfver vägen?» sporde mor oroligt.

»Ja visst! Annat kan inte komma i fråga!»

»Men potatislandet då?» funderade hon. Man hade nämligen på den afsedda platsen ett ypperligt potatisland.

Guffars-far ref sig i hufvudet.

»Ja, det kan inte hjälpas», jämrade han sig.

»Vi få väl bygga på't — lagården ska flyttas, det är tvunget».

»Ja, är det inte det jag säger», mente hustrun med ljus uppsyn. »Du vet då råd du! Att vi inte ha tänkt på det förut! Det blir inte litet bra det, att slippa gno fram och tillbaks öfver vägen! För inte den här välsignade Smens Gustaf öfver ena foten på mig med sin kälke i vintras! Och jämt streta och dra de här herrgårdsoxarne förbi och en stackare ska gå och trampa i smörjan, om en inte har tid att se sig för. Hm. Vill du ha en tår kaffe far?»

Guffars-far visste nog han, hur han skulle ta gumman sin!

Och det stannade inte vid funderingar eller prat, ånej, det vardt allt fart af. Timmerkarlar kommo och gingo rundt om lagårdsräckan och tittade både

nertill och opptill, togo tag i knutarne och försökte rista byggnaden, fast det då var omöjligt, förstås. Och så ställde de sig på vägen, togo sig om hakan och menade med far, att det nog inte var omöjligt, hvarken att få ner byggnaden eller opp den igen på annat ställe.

Det töfvade heller inte länge förrän det började braka och knaka och damma och ryka alldeles omåttligt, när karlarne grepo sig an med den gamla lagården, som hade stått där så långt Guffars-far mindes tillbaka. Den plockades ner bit för bit. Tak och takstolar, väggar och mellanbalkar, golf och plankor och gamla dörrar och små gröngnistrande fönster — allt vroks ner på den gröna ängen bakom längan eller på ena sidan invid vägen bland dammiga nässlor eller gula, lysande småblommor.

Och medan far själf med lust och gamman tog del i arbetet, hade mor fullt upp att göra med matlagning. Tänk så mycket folk! Och hvad de åto sen! Men den som ger sig i leken, får leken tåla, och efter all oro, buller och bång, allt evinnerligt kokande och stekande och bakande skulle lugn och frid och bekvämlighet komma. Så tänkte och hoppades Guffars-mor.

Ja, längan vardt lyckligt och väl nedrifven och uppförd på nytt, men nu i fortsättning med stallet och alltså på samma sida som boningshusen. Och allting gjordes förstås större och rymligare och be-

kvämare än förut, ty timmer tröt inte. Men sedan allt var slutstökadt, och Guffars-mor gick in i sin nya lagård med dess luftiga bås, breda gångar och stora, klara fönster och med en mockglugg, stor som en dörr, kunde hon ej låta bli att sucka.

Det var inte längre den gamla lagården! Den dunkla, trånga lagården med sina mörka skrymslen! Med sin fräna, välkända doft! Med sin trefnad! Sina obehag! Sina minnen! Till och med mors gamla mjölkpall var slopad!

Hvad under om Guffars-mor suckade i sin nya lagård! Om hon kände sig beklämd, ovan, bortkommen! Det hände till och med en mörk kväll, att hon med lyktan i hand begaf sig tvärt öfver vägen och lyste på gårdsgården efter lagårdsdörren. Gumman gick i tankar förstås!

Men tror någon att Guffars-far hade ro att hvila på sina lagrar! Ack nej!

Han var en dag på auktion i Strandby, och där träffade han en karl, som nyligen var hemkommen från Amerika. Det var klart att en tocken skulle ha åtskilligt att tala om, och det ena slog an på en, det andra på en annan.

Bland andra under nämnde han om någonting, som han kallade »rulla hus», och det intresserade Guffars-far obegripligt. Han påstod nämligen, Strand-

by-Lars, att han därborta i Amerika varit med om att på rullar flytta hus från ett ställe till ett annat, precis som det stod, och utan att det tagit minsta skada.

»Du pratar, karl!» tyckte Guffars-far otroget och spottade. »Skulle du kunna flytta mitt hus en tjugo alnar?»

»Ja, var lugn ni far, får jag bara hjälp så! Den stugan rulla vi ledigt om det så vore dubbelt så långt och det utan att knäcka en enda fönster-ruta».

»Hm. Hin må tro», funderade gubben ändå och såg på Strandby-karln.

Denne nickade bekräftande och de två kommo till sist öfverens om, att Lars skulle komma öfver en dag och titta på stugan och marken däromkring.

»Har du hört talas om att »rulla hus» mor?» sporde Guffars-far någon tid efteråt sin hustru.

»Rulla hus?» upprepade hon förvånad. »Rulla hus? Hvad är det för tokprat? Jag har väl hört någon gång att folk rullar hatt, men — — —»

»Jo, vi ska rulla vårt hus en bit ifrån vägen och opp på gården. Då slipper det åtminstone damma in om sommarn. Och så kan en få den hugnaden att koxa på källarbyggningen någon gång genom fönsterna. Nu står ju den alldeles bakom den här och aldrig ser en den, fast den nu är både nymålad och annat».

Guffars-mor stod och bara tittade på far.

»Hvad pratar du för tok?» sporde hon skarpt.

Men han var redan i farten med att rulla sitt hus och märkte ej skärpan i mors röst.

»Ja, jag säger det! Folk, som är ute i världen få se och höra mycket, som en annan stackare tycker är som riktiga slipstenar. Nog är det väl obegripligt — — —»

Här slog mor hårdt igen dörren efter sig, då hon gick ut och lämnade far ensam med sina vilda fantasier. Hon ställde sig midtpå gården och tittade på sin byggnad och nästan skrattade.

»Rulla hus? Var folk sluga? Flytta den byggnaden som den stod? Utan att rifva den? Med spisar och eldstäder och skorstenar? Med fönster och allt innanrede? Galenskaper! Dumheter! Hvad karlar ändå kunna hitta på att prata tok!»

Guffars-mor kunde ej annat än skratta.

Men en vecka därefter skrattade hon åt något annat, ty då var hela huset, som det stod, flyttadt en bra bit ifrån vägen upp på gårdsplanen, precis som far och Strandby-Lars kommit öfverens om. Och just ingenting var knäckt; ett par rutor hade väl sprungit sönder och skorstenen fått en spricka, men det var då ingenting att tala om. Allt hade gått som en olja, och folk kom långa vägar för att höra hur det gick till att »rulla hus».

»Jag är inte riktigt nöjd med stugan», sa Guffars-far efter något år. »Att jag kunde vara så dum och inte vrida den på samma gång vi flyttade den. Och ingenting sa du heller, mor», tillade han med en blick på mor, som om det var hennes fel att stugan ej blifvit vriden.

»Vrida stugan — hur då?» frågade mor.

»Kors! Hon skull' väl stå med långsidan mot landsvägen förstås. Hvarför ska hon stå med gafveln mot vägen? Med gafveln! Jag tror knappt att det i hela gränden finns någon annan byggnad, som står så galet vänd!»

Guffars-far var retlig och det hörde mor.

»Ja, det är väl bara att vrida på'na en smula då», tyckte mor lätt. »Det är ju snart gjort. Nu för tiden går ju allt så gesvindt så».

»Hm. Jag får väl lyss med Strandby-Lars ett tag igen», sa Guffars-far eftertänksamt. »Men jag har då aldrig hört att han talt om te *vrida* hus inte».

Ja, nog lyss han alltid, men Lasse sa tvärt »nej». Han kunde inte vrida hus, sa han, det var han inte lärd på. Och säkert var att det var någonting helt annat än att rulla hus, fast han därför inte ville påstå, att det var omöjligt. Men för sin del så —

Det tog emot således, och det bekände Guffars-far uppriktigt för mor, som sa att det kunde hon

ha sagt förut. Men det var ju ingen konst att säga det då.

Men Guffars-far gaf sig inte.

Då sommarn kom flyttade de som vanligt upp i den s. k. källarbyggningen, en stor tvåvåningsbyggnad med röda väggar och hvita knutar och fönsterposter och belägen tätt intill landsvägen med hela baksidan vänd däremot.

Den gamla stugan utrymdes, timmerkarlarne kommo igen med sina yxor och bräckjärn, borrar och träklubbor, hela gårdsplanen blef snart belamrad med timmer och bräder och en hel del annat i oändlighet, ty — stugan refs till grunden.

Guffars-far skulle minsann visa att han kunde *vrida* stugan likaväl som han kunnat *rulla* den. Men den måste rifvas först.

Han hade kommit i farten, Guffars-far.

En vacker dag slog det honom plötsligt, att hans hus stodo alldeles löjligt galet; stora byggningen med fronten mot landsvägen, som ju rätt och tillbörligt var, men sommarstugan eller källarbyggningen med baksidan mot vägen. Var det inte löjligt! De båda husen stodo på samma gårdsplan och hade samma egare och voro ändå vända det ena fram och det andra bak.

Det var ju oresonligt.

Detta måste ändras, det insåg han, och det skulle ändras, det svarade han för. Men nu som alltid ville han tala vid mor först. Fast han gjorde då hur han ville förstås, men ändå — — — Hm.

»Jag begriper inte att drickstårn surnar så kvickt jämt», sa far en dag och satte trästånkan ifrån sig. »Källarn måtte börja bli dålig».

Han koxade på mor.

»Åh, den har varit dålig länge den», förklarade hon. »I vintras fick en ju lof att elda där ibland och på sommarn står ju ingen kyla alls».

»Ja, det var bra det», tyckte Guffars-far oförsiktigt.

»Var det bra det?» for mor ut.

»Ja men», sa far lika trygg. »Vi ska ta och bygga om källarn. Jag for förbi en gård i Granby i förra veckan», fortsatte han långsamt och likasom satt och såg på den långt ifrån. »Det var ändå Sörgår'n. Där hölls de och donade och byggde och det var en lust att se och höra på. Jo, han sätter opp en ny mangårdsbyggning, Sörgårds-far».

»Såå», utlät sig mor intresserad.

»Ja. Och det märkvärdiga är att deras hus ligga ungefär som våra. Nu står gamla huset en bit upp på gårdsplanen och det nya sätta de i vinkel emot med gafveln mot vägen och framsidan inåt gården. Och en grann veranda ska han ha ock, Jan Olof. Hm».

Han såg på mor och hon såg på honom.

»Ja, det är väl inte omöjligt», nickade hon, som om hon läst hans tankar. »Vi ska väl ändå — —»

»Just ja», instämde Guffars-far. »Källarbyggningen måste ändå flyttas och byggas om. Den är trång och källarn är dålig. Vi få lof att göra ifrån oss alla sådana här arbeten så småningom. Vi ska nog få i ordning till sist».

Nu var Guffars-far nöjd, ty han visste intet roligare än att hålla på med att rifva eller bygga hus. Och källarbyggningen, som nog var trång och stod litet konstigt till ock, började inom kort undergå samma skoningslösa framfart, som för ej så värst länge sedan drabbat den andra byggningen.

Men den inte endast flyttades på i det närmaste samma plats, som den andra haft på sin tid, den byggdes äfven om, tillökades och förnyades och bytte fason, försågs slutligen med en stor, grannt utskuren veranda i hvitt och grönt och med ett rött tegeltak.

Och en väldig grop grof man under halfva bygget och där hvälfdes en källare af ramaste gråsten med ingång under gafveln inåt gården, ty när man gjorde nytt och kostade på, så skulle det göras med besked — det var ju klart.

Och resultatet af det hela blef sannerligen rätt godt. Maken till hus var det allt ondt om i grän-

den. Fast pengar hade det kostat. Men det växte mera i skogen.

Det började komma åt folk i hela socknen en sorts sjuka — alla skulle de ha nya lagårdar och lagårdar af sten. Nu göts vid ett bruk där i orten en slags stora, rektangulära stenar, slaggsten kallade man dem, grågröna och glaserade och alldeles märkvärdigt behändiga och lämpliga att bygga lagårdar af.

Alla människor byggde således nya lagårdar af slaggsten med cementerade golf och med rännor och kanaler och allt möjligt nymodigt, alldeles som stora herrskapslagårdar. Och vid bruket göt man grågrön, glänsande slaggsten både natt och dag, foror med sådan sten foro socknen rundt, långa rader stodo och väntade på sin tur att få lassa på, och man murade och cementerade och byggde lagårdar i hvar-enda by.

Det var ju alldeles solklart att Guffars-far skulle vara med. Annat var inte tänkbart. Och tänk så underligt det kan gå till här i världen! Den där nya stenladugården uppfördes på samma ställe där den gamla hade stått, ehuru, strängt taget, en bit längre ner, men i alla fall på andra sidan landsvägen!

Och sedan den var färdig så tyckte Guffars-far

att det var bäst att flytta öfver hela längan med stall och loge och lador och alltihopa, då hade han allt på ett ställe och det var ju så galant. Den gamla lagården skulle i alla fall bort, och refs den ner, där den stod midt i längan, så blef ju där ett tomrum och byggnader både ofvan och nedan detta.

Nej, öfver vägen med alltihop!

Man gjorde så. Och nu blef det på nytt ett bråkande och rifvande och timrande och huggande så att det hördes lång väg. Men det började nu litet hvar bli van vid. Och Guffars-far sken af belåtenhet, då han med stickor och spån i det knollriga håret bestämde, att stallet och några behöfliga bodar m. m. skulle byggas till på lagårdens öfre gafvel, och logar och vagnshus och andra lokaler på den nedre. Kyrkan, d. v. s. lagården, skulle stå midt i byn, d. v. s. längan.

På detta enkla vis fick han till sist en grann uthuslänga igen, och som den stod längs kanten af en sluttning så fick tröskverksvandringen godt plats under golfvet, där också kärror och skogskälkar kunde stå. Och det gamla goda potatislandet fick han ock igen.

Och på det sättet vardt ju allt väl beställdt.

Ja, hur nu Guffars-far byggde och donade och bråkade, så hade han blifvit till åren kommen för-

stås, ty den där byggnadsifvern hade ej kommit öfver honom som nygift. Ånej, han var allt utvuxen då. Och hade han lefvat länge — ja ja, han var väl bortåt 70, då han gick hädan — så är det alls inte omöjligt att han »rullat hus» än en gång eller flyttat lagårdslängan öfver vägen för tredje gången. Det är inte omöjligt, säger jag.

Han plöjde upp sitt gamla, men dock nyvordna potatisland och kunde ibland sitta vid fönsterna på sin nyaste byggning, f. d. källarbyggningen, och med välbehag se på de raka fårorna eller de buskiga bladen. Men ende sonen — han hade en son och en dotter — som växt upp och gått igenom folkhögskolan, sa en dag:

»Hör ni far, vi ska göra trädgård af potatislandet. Det ligger så bra till så».

»Hä!» fnös gubben. »Trädgård! Hvad ska jag med den?»

»Kors, vill inte ni ha så vill jag», skrattade Erik. »En trädgård är bra att ha för småfolk och ni vet att jag funderar på att gifta mig».

»Äh! Tokprat! Trädgård!» muttrade Guffarsfar motsträfvigt.

»Ja! Ni kanske inte har sett ni en sådan grannträdgård August i Gullby har lagt ut! Länsträdgårdsmästarn har varit där och ritat och mätit och nu senast planterat».

Nu for gubben opp.

»Ska han ha trädgård! August i Gullby! Hör du Erik, vi få lof att tala vid den där trädgårdskarln! Hör du!»

Men Erik skrattade och tog fram en pappersrulle, som han hållit bakom ryggen.

»Det har jag redan gjort», sa han alltjämt leende. »Det var den karln som var med mig här för några dagar sedan. Vi gingo ändå och tittade en smula. Se här!» fortfor Erik och visade fadern en färglagd teckning till trädgård. »Här är vår trädgård alldeles nedanför stora byggningen! Se bara! Här äro gångar, det här krokiga, och de här plätarne äro gräsmattor! Här stå krusbärs- och vinbärsbuskar, här äro prydnadsbuskar och här fruktträd. Där åter är en häck, här på sidan efter vägen, och i den stå lindar i rad. Åjo, den blir vacker, vår trädgård, må ni tro far!»

»Ja, det är obegripligt», tyckte gubben långsamt och såg på ritningen, »hvad folk ändå kan göra och räkna ut! Och det här är vår trädgård! Jag ser ackurat hur han ser ut! Hvar är mor? Jaså, hon kommer! Ja, det var snällt gjordt af dig, Erik! Tack ska du ha! Ställ om det där du, som begriper dig på't! Jag känner mig rakt konstig i kroppen! En sådan grann trädgård!»

Guffars-far fick aldrig se sin grahna trädgård, ty han dog innan den hann bli färdig. Och mot slutet låg han och pratade och fantiserade om sina

byggen, och däremellan var han fullt redig. Och ofta upprepade han:

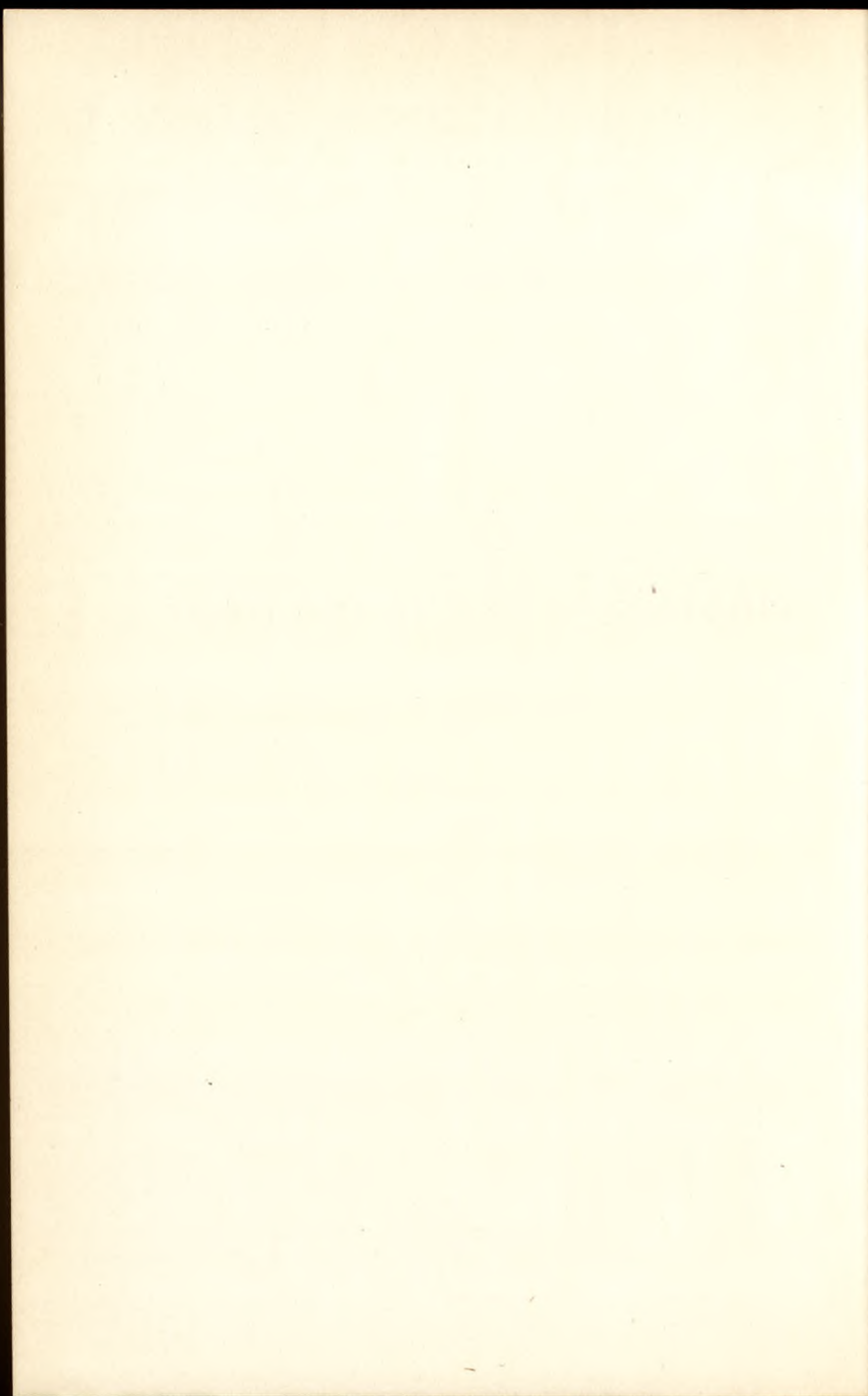
»Jag har byggt och byggt i all min tid och bara byggt i tok!»

Och de orden tog visst Erik till sig, ty han har ingenting byggt än, fastän han varit bonde och gift i åtminstone tjugu år. Men så gjorde far hans allting i ordning i den vägen ock!

MÄSTER ARONS STORA DAG

Jag kommer ihåg en gammal historia om mästern Aron, småskolmästaren, skräddaren och enklingen, som jag visst har presenterat en eller annan gång förut. Han blef på gamla dagar oförnöjd på mera än ett sätt, funderade smått på att gifta sig och beslöt att stiga på ärans trappa, stiga i makt och anseende.

Och det är just härom, som denna lilla berättelse skall handla.

Då mästern Aron, sin vana trogen, en söndag befann sig vid kyrkan, fick han höra ett halft ord om åtskilliga förändringar, som vederbörande inom kort ämnade företaga med socknens skolväsende. Det skulle byggas nya skolhus på ett par ställen, distrikten skulle omregleras och de ambulatoriska skolornas antal inskränkas eller rent af tagas bort.

Allt det där var ju mycket godt och väl, men angick just ej mästern Aron personligen. Hvad som däremot angick honom, och det ganska nära ändå, det var, att en fast småskola skulle inrättas just

framme vid själfva kyrkan med lokal och bostad för läraren i stora skolhuset.

Se det var något att fundera på för mästern Aron!

Tänk, så lång kyrkväg han hade, för att bara nu nämna en olägenhet! Halfannan mil! Var det rimligt! Och den hade han, som älskade Guds hus, gått snart sagdt hvareviga söndag i godt och dåligt väder under en tretti års tid. Och så hade han ju flyttskola till, visserligen bara på två stationer, men ändå flyttskola. Och vid kyrkan skulle det nu bli en fast skola!

Hvarför skulle han inte kunna få den nya tjänsten? Var han väl för gammal? Åh skräp, några och femtio år äro väl ej hela världen! Ack, han ville dit, dit fram till det stora skolhuset invid kyrkan, som hög och hvit reste sig på åsen och speglade sig i älven, dit fram, där det rådde lif och rörelse, där man just nu höll på att få järnvägen färdig, dit fram, där socknens hela lif koncentrerade sig, där hjärtat var. Skulle han inte kunna lyckas? Han ville försöka!

Och tänk så vikt det skulle bli för gossen se'n, Per, som var skollärare, riktig folkskollärare långt bort i landet! Att få åka på tåget nära på till fars stuguknut när han gjorde besök! Ja, Herre Gud!

Och så Lina — här smög sig vemodet in i den ensammes hjärta — den ofta saknade Lina, som

slumrade under en grön kulle på kyrkogården. Kunde han gå dit en kväll, om han ville? Hade han läglighet att ansa om grafkullen det allra minsta? Ack nej, Gud nås så visst, det var illa ställt med det. En liten kvast salvia eller åbrodd någon söndag på sommaren, det var allt.

Men om han nu finge flytta dit fram och bli granne med Linas grafkulle, så kunde han åtminstone sköta om den och få sitta där och fundera en afton. Det var ju rent skam att så försumma grafven! Men hvad skulle han göra, fattige man!

Det var inte utan, att mästern Aron sof illa några nätter, medan han bråkade och funderade som värst. Den lugna strömmen hade stött på ett föremål, som splittrat vattenspegeln, och böljorna gingo höga och skummet yrde omkring. Men det var bara en liten stund, några veckor, sedan kom lugnet igen — mästern Aron hade vunnit sitt mål, hade haft sin stora dag.

Han ville naturligtvis inte springa med limstängen, utan lagade först och främst, att han fick sina underrättelser bekräftade från fullt tillförlitligt håll. Och till hvem skulle han i första hand vända sig om ej till församlingens klockare och skollärare, dess allt i allom? Han om någon visste nog säkert besked.

Men det var emellertid ej möjligt att springa ifrån skolan när eller hur som helst, utan Aron fick

en hel vecka på sig att fundera på saken och planera en smula. Och på söndagen — en söndag, hvaraf hans andliga människa hade föga nytta — då gudstjänsten var slut och klockaren hade tagit sin sista, hessa ton och spelat ut folket ur templet, högg han denne högt uppsatte och mångbetrodde man på kyrkbacken.

Han bad att få tala vid honom ett litet tag.

»Ja, kära du, det får du visst det, men vi ha stämman om ett ögonblick och sedan kommer sparbanken och brandstodskomittén och skarpskytt —»

»Kors i all världen! Ja, det är gjordt på en liten stund». Han satte fingret i ett knapphål på klockarns rock för att hålla honom kvar. »Hur är det med den här skolfrågan?»

»Hur då?» frågade klockarn och nickade åt en bekant, som gick förbi.

»Jo, ska det bli en småskola här vid kyrkan?»

»Strax! Strax!» skrek klockarn åt komministern, som vinkade från skolhustrappan. »Stämman, ser du!» sade han förklarande åt mäster Aron, som stod med svetten i pannan.

»Ska det bli?»

»Ja, ja, det ska det visst det! Nästa år! Klockan 3!» ropade han åt en nämndeman som svar på dennes fråga om sparbankens sammanträde.

»Nåå», sade en af kyrkvårdarne, som gick förbi. »Stämman börjar!»

»Ja, det är sant, kyrkvaktarn har ju begärt afsked och understöd». Och klockarn bladdrade i sina papper. »Understöd, hm, det lär väl bli i fattigstugan det. Vill du kanske hit, Aron? Ja välkommen! Adjö med dig nu, jag måste gå! Tala vid prosten! Tala vid prosten!»

Och han ilade bort med fladdrande rockskört.

Tala vid prosten ja! Men skulle han på lika många stämmor — — — Stämman ja! Kyrkvaktarn! Hvad sade klockarn — skulle kyrkvaktarn sluta? Skolhuset låg ju alldeles inpå kyrkan. Tänk om — — —? Skolmästare och kyrkvaktare! Hvarför inte? De två tjänsterna kunde väl förenas lika bra som klockare-, organist- och skollärartjänsterna. Hm, hm!

Aron torkade sin svettiga panna och gick upp i backen till Kaffe-Lotta för att klara sina tankar, som ånyo voro i fullt uppror. Och under det att han doppade sin skillingsbulle i kaffet vände han saken på alla sidor och fann, att han godt kunde sköta dessa två befattningar, ty på söndagarne höll han naturligtvis ingen skola. Och enär han började bli ganska närsynt, så vore det allt en välsignad sak att få lägga bort nålen och det borde inte vara omöjligt, om han nu kunde få de båda sysslorna.

Tala vid prosten, hade klockarn sagt. Ja, det var just det han ämnade göra, ty hvad prosten

ville, det ville alltid socknen, annat hade ej försports hittills.

Då han kom ut från Kaffe-Lotta, tycktes stämman vara slut och se där — just där gick prosten med kappan upplagd på armen!

Bäst att smida medan järnet är varmt, tänkte Aron och gick efter. Men han kanske är hungrig och vid dåligt humör, funderade han vidare. Hungrig ja, det kan ju hända, men vid dåligt humör, ånej, det är han visst aldrig. Friskt mod bara!

Prosten Holm hann knappast knyta af sig präst-kappan, förrän mäster Aron steg in och bockade sig.

»God dag, Jansson», sade prosten vänligt och tog honom i hand. »Sitt ner, sitt ner! Hur var det?»

»Jo, prosten, jag skulle vilja flytta», sade Aron och gick rakt på saken.

»Åhå,» utbrast prosten och fick stora ögon. »Hvarför det då?»

»Jag ska säga prosten som det är. Det värsta är den långa kyrkvägen och nu, sedan min gamla mor dog, är jag så ensam på alla vis så. Och så är det flyttskola och — — —»

»Det blir antagligen fast skola i Väsby snart nog nu», förklarade prosten och satte sig i gungstolen, »och kyrkvägen är väl inte längre nu än förr. Ja, jag förstår, åren menar Jansson. — Men hvart tänkte Jansson flytta då?»

»Hit förstås, till kyrkskolan», mente Aron. »Ja, det vill säga, jag tänkte be prosten hjälpa mig. Det är snart tretti år, som jag varit skolmästare i socknen och om inte prosten har något emot'et så — —»

»Tvärtom», sade prosten gladt. »Det var riktigt bra det, ty jag har verkligen tänkt på Jansson. Nå, då är det afgjort!»

Han steg upp i tanke att samtalet var slut, men Aron hade mera på hjärtat.

»Tack då, prosten! Det var riktigt galant! Men jag hade allt ett ärende till, om inte prosten misstycker. Den här kyrkvaktarn — — —»

»Kyrkvaktarn», afbröt prosten förvånad. »Aah!»

»Ja, just så! Skulle jag inte kunna duga till kyrkvaktare? Skolhuset ligger ju alldeles intill kyrkan och — Gud bevars från att tala om'et! — men jag brukar väl vara i kyrkan hvar söndag, om inte vädret är allt för svårt. Och på senare åren ha mina ögon blifvit dåliga och det går inte bra att arbeta med nålen. Så att om prosten bara ville så!»

»Jaa, vi skulle förstås ha oss en ny kyrkvaktare», mente prosten och tog sig fundersamt om hakan. »Nu har jag hört ett namn nämnas, det är en gammal soldat här i närheten, men han är kär i supen, så att det blir ingenting af. Det kan ju hända det, Jansson».

Prosten, som hade satt sig, reste sig på nytt och Aron gjorde likadant.

»Prosten kan inte lofva bestämdt?» frågade han litet orolig.

»Hm, ja, det vill säga — Jansson kan ju få svar nästa söndag. För resten, jag vill ha en gud-fruktig och bra karl i kyrkan, en som jag känner till och kan lita på och då kan ju Jansson vara tämligen trygg. Men låt mig fundera på saken en smula med klockarn».

»Ja, prostén tycker väl inte, att det blir för vidlyftigt. Han är både organist och klockare och skollärare han, det är tre sysslor det och det här är bara två».

»Det är sant», log prostén. »Det är så godt att Jansson tar hand om barnmorskan också då. Då blir ni hjälpta båda två och Jansson slipper hushålla ensam. Följ med in nu och ät en liten middagsbit, Jansson har långt hem!»

Och prostén småskrattade åt sitt skämt.

»Barnmorskan?» funderade Aron och lade ifrån sig mössan på stolen, där han suttit. »Hm, Guds finger», tänkte han.

»Menar prostén mamsell Karin?»

»Karin ja! Det är en duktig människa», intygade prostén med handen på dörrvredet. »Hon klagar ibland öfver att hon är så ensam och därför för kanske det kunde bli parti af».

»Jaa, prosten sa ett ord», mente Aron eftertänksamt. »Jag har verkligen funderat på den saken nu på senare tiden. Kanske prosten vill — — —?» vågade han fråga.

»Ah tok! Hvad tänker Jansson på», sade prosten afböjande, men kunde ej låta bli att le.

Aron blef förlägen och rodnade.

»Jo, prosten tycker väl inte illa vara? Jag mente — — — jag tänkte — — —» stammade han.

Efter middagen satt han kvar i prostgården en stund och dåsade, men då han såg att prosten längtade efter sin middagslur, tackade han så godt för välfägnaden och gick — till skolhuset. Han ville se och tala vid Karin ett tag och höra, huru landet låg. Tre ting äro vissa, tänkte mästern Aron. Det kunde ju hända att prosten skämtade med honom, det var inte alls omöjligt, men det var också möjligt att rådet var uppriktigt och godt.

Ty hvarför inte? Karin var välkänd och välkänd i socknen, hon idkade på lediga stunder mösskrädderi och var en ordentlig och sparsam människa, hade en rätt bra lön, ett litet nätt bo och rum och kök på skolhusvinden. Hm — det kunde bli bra på gamla dagar för dem båda två, om de sloge sina påsar ihop. Hans lön som skolmästare och kyrkvaktare och hennes som barnmorska och mösskräddare! Hundingen i det! På dessa till-

sammans kunde ett prostherrsskap lefva galant, mycket mer då en anspråkslös skolmästarfamilj.

Det var en affär förstås, bara en affär, det var ju klart, ty hjärtat hade just inte mycket att beställa med Arons tankegång. Men när han gick förbi kyrkogården och såg kulle vid kulle och kors vid kors, klack det till i honom. Han vände långsamt om och gick in genom platsens grind och fram till Linas graf, som såg helt ovårdad och öfvergifven ut med sin nummersticka vid ena änden.

Hvad människan ändå är för ett kryp, tänkte mästern Aron och satte sig ner på grafhörnet. Här går jag och funderar och räknar ut både ett och annat och bäst jag går här och stökar, så ligger jag där också! Men det är så världens gång och naturens ordning.

Kyrkvaktare, fortfor han i sina funderingar och såg på den stora, vitmenade kyrkan framför sig, där den reste sin kopprade spira mot höjden, se det vill jag gärna bli, men Karin — den frågan är kinkigare. Är det rätt eller orätt, orätt mot Lina, som ligger här? Herre Gud, Lina ändå, utbröt han häftigt och knäppte ihop sina händer, medan hjärtat dallrade af vemod, henne får jag aldrig igen, aldrig!

Men hvarför skulle jag gå ensam min bana fram, tänkte han efter en stund. En god husmor är en välsignelse, en stor lycka, och kärlek — hm,

kärlek kan det naturligtvis aldrig bli tal om oss emellan. Öfver femtio år båda två!

Mäster Aron lämnade kyrkogården och gick fram till skolhuset, steg upp för trappan och trädde in i köket till socknens barnmorska för att höra sig för en smula.

»God dag, Jansson», hälsade hon och skakade hans hand. »Det är väl aldrig fråga om någon för rättning heller?»

»Jo, på sätt och vis är det väl det», menade Aron, som var märkbart förlägen, »det är bara konsten att hitta på ord».

»Hitta på ord! Pytt! Det är ingen konst alls det», menade Karin och förde gästen in i sitt lilla prydliga rum. »Sitt ner och prata en stund, kaffet är strax i ordning. Det var just litet nytt att få främmande så här på söndagseftermiddagen. Jag menar kyrkfolket har farit det mesta nu!»

Och hon såg litet förvånad på mäster Aron. Hvad gjorde han vid kyrkan så dags? Klockan var väl bortåt fyra och han hade långt hem.

»Jag förstår», sade han och tycktes gissa hennes tankar, »men det är allt en och annan kvar än på den här brandkommittén. Och i värsta fall så går jag öfver skogen till Strömbo och ror öfver älfven se'n eller ligger kvar hos mågen i natt. Så att nog blir det bra med den saken alltid, det är värre med den andra».

»Åh, det vet jag visst, allting reder sig till sist», tyckte Karin och klarade af kaffet, under det att hon funderade på, hvad i all världen människan ville.

Själff satt Aron och minde sig på ett kafferep borta i Tallby för många, många år sedan, då mor Anna i Tallby, änkan, rent af friade till honom. Nu satt *han* här i samma ärende och grundade öfver, hur han skulle lägga sina ord på bästa sätt, ty det syntes honom allt lämpligare och lämpligare att komma öfverens med Karin.

»Nå, hur är det med Jansson nu för tiden?» sporde Karin och slog upp kaffet i de rosiga kopparna. »Var så god och lägg i och doppa! Jag kan förstå, att det är tyst och stilla där borta i Väsby. Det är snart året, sedan jag var där. Jag vet rakt inte, hvad folk tänker på!»

»Hm, ja, en hvar har sitt att fundera på», tyckte Aron och doppade och betraktade därunder oförmärkt Karins stora, grofva ansikte och bastanta figur. Ack, inte var det Lina inte! Hm. Visst var väl Karin en rifvande människa, men duktig och huslig var hon ock, det visste han, och hon borde bestämdt passa åt honom. Om hon bara ville, förstås, men det skulle han väl snart få höra. Säkert var det ju inte.

»Ja, det förstås, det är ju gifvet, men har en

hälsan, så går det nog bra. Och Jansson ser min-sann inte sjuk ut».

Och Karin i sin tur betraktade Arons slätrakade ansikte, omgifvet af rödbrunt, yfvigt skägg och en väl kammad lugg, något mörkare än i unga dagar. Han såg inte oäfvnen ut, mäster Aron, och stor och reslig var han.

»Sjuk? Ånej — ja — det vill säga, jag är väl sjuk ändå på sätt och vis», småskrattade Aron och ställde ifrån sig koppen. Han började darra på handen.

»Sjuk? På sätt och vis? Hvad är det för tok-prat», mente Karin öfverraskad och såg på sin gäst.

»Hm. Man plär tala om giftassjuka — — —»

»Giftassjuka!» utbrast barnmorskan och blef röd i ansiktet. »Den sjukan kan jag inte bota!»

Hon visste rakt inte hvart karlen ville hän och blef en smula het, ty som en hel del fruntimmer på öfverblifna kartan kände hon mycket väl till den där sjukan, som hon inte var riktigt kvitt ännu.

»Kanske ändå», funderade Aron saktmodigt. »Låt oss tala rent ut!»

Han satte sig tillrätta i stolen, vände sig till hälften mot värdinnan och fortsatte:

»Jag har varit uppe hos prosten i dag och talat vid honom och det lär väl bli så, att vi båda bli grannar här till nästa år. Jag menar, att småskol-mästarns rum ligga här under Karins. Och så är

det starkt fråga om, att jag kommer att öfvertaga kyrkvaktareämbetet och — — —»

»Flytta hit! Kyrkvaktare! Hvad i Herrans namn har jag med det att göra!»

Och Karin sköt stolen tillbaka och spände ögonen i sin gäst.

»Hm. Jo, jag tänkte — och prosten slängde också fram ett ord om'et — jag trodde, att Karin och jag skulle — — —»

»Hvad då?»

»Kors, bli ett par, förstås», slöt Aron helt upp-rörd.

»Jag har då väl aldrig hört på maken!» Och Karin, som suttit i största spänning, slog ihop sina händer. »Det må jag säga! En kan rakt bli — jag vet inte hvad!»

Man känner väl gamla kvinnfolk, när de komma på giftastankar! Karin hade ock mera än en gång drömt en rosig dröm om giftermål och äktenskap och här kom ju rakt som på en bricka både fästman och man.

Hon steg upp med ett förläget leende och röd i ansiktet och Aron gjorde likadant.

»Kors! Hvad ska jag säga?» utbrast hon, ovan vid en slik situation. »Jag vet hvarken till eller ifrån!»

»Kanske», föreslog friaren, »kanske jag kunde få svar om söndag. Jag skulle upp till prosten då

angående kyrkvaktareämbetet och tilldess hunne ju Karin tänka öfver en smula».

»Heder och tack för anbudet», sade nu Karin, som hämtat sig och tyckte, att det var så godt att bestämma saken med detsamma, helst hon kände mäster Aron som en bra karl och äfven ordspråket: »Bättre en fågel i handen än tio i skogen». Jag ska säga som sanningen är. Jag har på sätt och vis haft tid att tänka öfver den här saken i snart trettio år och är det så, att Jansson vill ha mig så — i Guds namn! Jag tackar och säger ja! Och svår att komma omsams med är jag då inte».

Hon hade rakt tårar i ögonen, Karin, då hon räckte sin förste friare handen, och det var inte utan att äfven Aron kände sig rörd och smått skamsen på samma gång öfver tillställningen. De voro ju så gamla båda två!

Men jag tror människan är bra, tänkte han. Och så slipper en sitta mol ensam jämt och inte lär det väl bli så smått om smulorna heller!

Det nya fästfolket satt en ganska bra stund och kuttrade, just inte om kärlek och tro, men desto mera om en hel del ärenden, som de snart skulle få gemensamt. Och klockan var väl närmare 6 på eftermiddagen, då Karin, säll och öfverlycklig, följde sin äfvenledes belåtna fästman genom hela kyrkbyn och framåt Strömbovägen.

»Hvad går åt barnmorskan och Aron?» funderade

de bekymmersamma. »De måtte väl veta skäms så gamla som de äro!»

Ja, det var nog godt och väl att vara fästman, eller åtminstone så godt som fästman, men om Aron, som mycket riktigt fick både skolmästarsysslan och kyrkvaktareämbetet — han kallade det alltid för ett »ämbete», det gick inte med mindre — trodde, att det värsta var öfver med det, så fick han snart inse motsatsen.

Det värsta stod honom åter och det var att underrätta barnen och mågarne om sitt tilltänkta giftermål.

Han hade just inte tänkt på det, så länge alltsammans ännu var oafgjordt, ty ovissheten om utgången hade hindrat honom därifrån. Men nu, då det ena såväl som det andra och tredje var klappadt och klart, nu återstod för honom att först och främst gå till kyrkvårdens och bikta sig för dottern Matilda och Erik och sedan underrätta mågen i Strömbo om nyheten. Och sedan skulle nog ryktet på ena eller andra sättet draga försorg om, att den sedermera spriddes i hvar stuga i nejden.

Inte var det väl så värst sällsynt, att femtio-åringar gifte sig, men vanligt var det då heller inte. Men att han, Aron, skulle komma att vandra den vägen, han, som hade haft en så hjärtans rar och älsklig hustru som Lina, ja, det hade han då förr i världen aldrig kunnat föreställa sig.

Men tiderna förändras och vi med dem. Och då han nu vägde för och emot, så kunde han ej neka till, att — åtminstone för hans ögon — allt talade för bröllop.

Men ganska bekymrad var han emellertid, då han gick ner till mågen i Väsby, och smått förlägen, då han steg in och hälsade på Matilda och Erik.

»Hur är det fatt med er, svärfar», sporde Erik.

»Ni ser rent förskräckt ut!»

»Ja, hvad går åt far», mente också Matilda och såg uppmärksamt på Aron.

Denne torkade sig om pannan, smålog nervöst och sade:

»Ja, ja, det är inte så godt heller, då en ska flytta!»

»Flytta! Ska ni flytta», utropade båda två.

»Går det någon nöd på er här då», tillade mågen.

»Ni som bor så treffligt däruppe i skolhuset!»

»Nej, Gud ske lof, men bättre som bättre är. Jag ska flytta fram till kyrkan, där ska bli en ny småskola och så ska jag sköta kyrkvaktareämbetet efter gamle Frid, som slutar till nyåret. Så att det blir inte så värst långt bort inte», slöt Aron, som drog fram med sina nyheter på en gång för att blanda bort korten en smula, innan dunderlaget kom.

»Såå. Hm. Jaså, far, ni ska bli kyrkstöt på

gamla dar! Ni slipper väl den där gamla kappan ändå?» Och Erik slog sig på knäet med sin starka hand och betraktade småleende svärfadern. »Jaså, ni tänker flytta fram till kyrkan och ändå har ni bott här i gränden öfver femti år. Men hvad ska folket säga om det och barnen se'n, som äro så vana vid er nu allihopa?»

»Ja, som sagdt var», inföll Matilda, »hvad ska folket säga?»

»Jag har nog tänkt på det jag med. Kappan — tala aldrig om den!» Och han gjorde leende en afvärjande rörelse med handen. »Som sagdt var, jag har nog tänkt på det jag med och för egen del kommer jag nog att sakna Väsby mera än en gång. Hvad barnen och folket beträffa så få de nog en yngre och duktigare karl hit, än hvad jag är numera. Jag börjar bli gammal, hvad det lider, och tänkte få litet bekvämt på gamla dagar, må veta, och därför tänker jag gifta mig också».

Han hade suttit med den blårutiga näsduken i handen och snöt sig nu häftigt för att dölja sin oro och afleda uppmärksamheten så mycket som möjligt. Matilda och Erik bara gapade.

»Gifta er», stammade den förstnämnda, medan Eriks förvåning upplöste sig i ett våldsamt skratt. Han hade alltid så lätt för det, han.

»Ha ha ha! Ska ni gifta er, svärfar?»

Men då han såg hustruns allvarsamma min, bytte han om ton.

»I dag gör ni oss rent förlägen, far! Kors, tänker ni gifta er! Ja, ja, det är nog inte så dumt det», fortfor han och såg på Matilda, »då får ni alltid en, som sköter om huset och er med för resten. Men det hade jag inte tänkt ändå. Jag kan inte annat än skratta. Ha ha ha!»

»Hm hm», grymtade svärfar, som ljusnat vid mågens gillande ord. »Skratta? Ja, hvarför ska du just skratta?»

»Åh, svärfar, det vet ni nog, att jag inte menar illa med det», ursäktade sig Erik.

»Hvem är det, far?» frågade Matilda sakta.

»Jo, det är Karin, barnmorskan, du vet, en duktig människa, det sa prosten ock».

»Vet prosten om'tet då?»

»Javisst! Det var väl han, som på sätt och vis sköt på, fast jag hade ingenting emot'tet själf heller, för den del».

»Det är en bra människa, Karin, det är då visst, och hjälp kan ni nog behöfva, när farmor är död och ni inte vill flytta till oss. Gud låte er bli lycklig, far, men inte blir hon som mor inte!»

Matilda steg upp och tog fadern i hand och Erik gjorde likadant.

»Lycka till af hela mitt hjärta», sade han, »lycka

till, svärfar! Bröllopet ska vi hålla, det blir jag man för, och roligt ska det bli!»

Han skakade kraftigt svärfaderns hand.

»Tack, barn», sade denne rörd, »tack! Lina ja, hennes like få vi leta efter!«

Och med ett visst vemod i hjärtat högg mästern Aron in på Guds gåfvorna, som dottern rågat på bordet.

BREF FRÅN KLARA TILL ELIN

Allra käraste syster!

En hel femtia får du! Tänk hvad du skall bli förvånad! Och så funderar du kanske: »hvar i all världen ha de tagit den?» Lugna dig, syster lilla, vi ha inte »tagit» den alls, utan fått den och flera till på ett egendomligt vis, som jag skall tala om litet längre fram i brevet. Du måste tåla dig och nu först höra, huru mamma och jag ha det och huru vi må.

Mamma ja! Du har inte sett oss på — ja, kan det verkligen vara tre år! Tänk hvad tiden går undan ändå! Jo, jag skulle säga om mamma, att de, som ej sett henne på några år tycka nu att hon åldrats. Och det är väl så, kan jag tro. Nog har hon grått hår och nog är hennes kära ansikte litet rynkigt och rosorna borta och synen ej så god som förr, men jag, som ser henne hvarje dag, tycker att hon är sig lik. I alla fall är hon nu 52 år och jag är 22 — stora flickan!

Hur jag ser ut, menar du! Jo, det skall jag

tala om. Jag är stor och »lunsig», säger mamma ibland, men bara på skämt, förstår du; eljes så har jag växt på några år och blifvit tung och smått massiv, om jag törs säga så. Mitt hår är mörkt »som korpens vinge» — tro'et inte! — men just hvarken långt eller tjockt eller vackert, och mina gamla bruna ögon har jag kvar — att gråta med ibland.

Kära Elin, de tåras när jag tänker på dig, på mamma och på mig! Hvarför? Ja, det vet jag inte. Men du är långt borta ifrån oss, vi ha ej sett dig på så länge och ofta sitta vi, mamma och jag, som Gud ske lof få vara tillsammans, och tänka på dig och tala om dig och undra, hur du har, hur du trifs och hurudant folket är emot dig.

Nog är det väl allt bra svårt att vara så fjärran från hem och hembygd ändå och bland främmande människor; att se en ny och ovan natur; höra en ny och ovan dialekt; och kanske ofta midt i natten nödgas upp ur sin varma bädd för att hux flux fara till någon stackars sjuk människa!

Hu! Jag vill inte bli barnmorska!

Men hoppet lyser ju emot dig som en stjärna i en mörk natt — förlåt mig, den är nog inte så mörk ändå, som jag inbillar mig! Jag tänker på din fästman! Herre Gud, Elin, att du skulle få en fästman!

Jag menar visst inte att det var något omöjligt

— åh, det kan aldrig falla mig in! Du med dina stora blåa ögon — äro de månne lika barnsliga som förr? — ditt vackra ljusa hår och din leende mun med sina hvita jämna tänder — minns du min ena framtand, som sitter snedt? Men jag kan väl få en fästman för det, fast nej, det får jag inte! — och ditt glada skratt — skulle inte du kunna få en, ja många fästmän? Jo då!

Jag tyckte riktigt om honom, ty du vet nog att han har varit här. Han kom in en dag — han skulle till Lundby och aflägga sitt prof, som du vet — helt brydd och förlägen, frågade efter mamma och sade sig ha hälsningar från dig. Jag kände genast igen honom efter fotografiet, som du låtit oss få se, och frågade djärft:

»Är det inte herr Hans? Elins Hans? Jag är hennes syster».

Då log han och såg så hjärtans glad ut. Och sedan hade vi en riktigt behaglig stund, vi tre, men talade inte bara om dig, ånej, inbilla dig inte det, utan om en hel del annat.

Och så roligt att han fått platsen här utanför staden, bara $\frac{3}{4}$ mil, och allra roligast att han är skollärare och orgnist, som kära pappa var! Han ser snäll ut, fast han ju inte är så stor och grann som vår första snälla pappa, och alldeles öfver öronen kär måtte han vara i dig. Hans ögon rent af

glänste, då vi talade om dig, och det gjorde vi mycket, som du nog kan förstå.

Du tycker väl också om honom, det är ju klart. Hur känns det? Skratta inte nu, så skall jag tala om någonting! Men först ville jag säga, att det skall bli *så* roligt, då ni bli gifta (nästa sommar, sade han, om mamma tillät, och det gör hon nog) och flyttat hit ut till Lundby — det är nästan som Lunda! Ack Lunda! Lunda! Jag blir tårögd, när jag tänker på Lunda! Jo, och då skola vi hälsa på eder litet emellanåt och ni oss. Säg! Men inte *för* ofta förstås!

Ack Elin, jag vet hur det känns! Nästan! Kan du tro att den stackars Klara har haft sin lilla roman, sin korta vårdag? Det blef bara knopp, men ingen blom, den vissnade bort, frös bort. Vill du höra? Åh, det vill du nog!

Han var — skraddare! Snälla du, skratta inte, det är ju ock folk! Nå, han gick här några veckor, kanske månader, och drack sitt kaffe, och en snäll, hygglig gosse var han — jag skrifver »var» med flit — och vi språkade — inte om kärlek, ånej, och kommo väl öfverens och höllo af hvarandra kanske, åtminstone var inte jag alldeles okänslig.

Hur gick det? Han betalade aldrig hvad han förtärde och ingen talade om eller på det, kräufde honom eller ens tänkte på't, och när så hans skuld gick opp till 15 kronor eller så omkring, ja,

då försvann han, for ifrån staden och lät aldrig höra af sig.

Sådan var han!

Och din stackars dumma syster blef ledsen och blek och grät nog en smula ibland och tyckte att världen var mörk och — elak. Men nu har det Gudi pris gått öfver och jag är så glad att jag har min mamma och att hon har mig.

»Gift dig aldrig, barn!» brukar hon också säga.

»Det blir bara sorg af!»

Och så nickar hon så vänligt åt mig att jag inte kan låta bli att ta henne om halsen och hviska:

»Men om — mamma? Om —? Då får jag väl?»

Och så le vi en smula vemodigt mot hvarandra, ty »om» — det blir aldrig. »Han» kommer aldrig!

Men nu gråter jag inte mera för det!

Snälla du! Jag glömmar rakt bort vårt kafé! Jag skulle väl tala om det litet och borde ha gjort det för längesedan i stället för att pladdra så här. Hör då!

Vi ha haft det sedan vi slutade med de väl-signade skolgossarne i snart ett år och det går ganska bra, efter hvad vi kunna tycka, och kaffepannan — den stora, buckliga, om du minns, vi ha den kvar än — puttrar både sent och tida, i synnerhet tida om onsdagar och lördagar, då vi få röra på oss nästan hela dagen utan nämnvärd hvila.

Vi bo i ett ganska treffligt rappadt tvåvåningshus på Bergsgatan, nedre botten förstås, där vi residera i tre rum och kök. De båda yttre användas för »rörelsen». Det första är möbleradt med gula pinnstolar och brunmålade furubord, och där slå sig bondgubbarne ner och dricka öl och porter under prat och glam.

I det inre stå mammas gamla chiffonier och gungstol, en soffa med rödt och hvitt öfverdrag, det runda mahognybordet, som jag stötte min tand emot, då jag var liten, och så en skänk; dessutom stå bord och stolar här och där. Men dit in gå endast kaffegäster och de, som äro litet nogare af sig.

Och så ha vi därinnanför med utsikt åt gården och dess små planteringar köket och vårt eget rum. I köket residerar mest jag — ja, mamma med förstås — och då dagens arbete och spring — du må tro att det är spring! — är slut, lokalen sopad och städad och alla bord torkade, dra vi oss tillbaka i den lilla treffliga kammaren, där vi ha våra snygga möbler, byrå, spegel, säng, kommod, taflor och annat smått, och där vi äfven ha hvita långgardiner för fönsterna.

Du må tro att vi ha fint och hemtrefligt! Ja, du skall få se!

Vi fingo storfrämmande en dag. Kan du tänka dig, själfva kyrkoherden Vall — han heter Vall —

i Tunby; han kom dit efter vår kära Sundman, min läspräst. Han drack sitt kaffe här och språkade om åtskilligt med både mamma och mig, men sade ej hvarifrån eller hvem han var. Jag kände ej heller igen honom förrän jag en tid efteråt kom till Tunby och hälsade på, utan pratade om allt möjligt och tyckte att det var en smått frågvis herre, ty allting ville han ha reda på.

Och nu är jag där — vid Tunby, menar jag. Men innan jag talar några ord om vårt gamla kära, ack så kära hem, så ville jag bara säga att kyrkoherden Vall är en hjärtans snäll och god präst. Det säga alla.

Jo du, jag har varit i Tunby och det var både roligt och ledsamt, ty där är jag född, där har jag växt upp, där gått i skola och där »gått fram», och där har jag två värderade pappor, som ligga i kyrkogårdsmullen. Jag fick åka med farbror Viktor, som mamma mycket värderar, och hemma hos honom och moster Alma var jag i tre hela dagar, längre kunde jag ej vara borta ifrån mamma, som nog saknade mig likasom jag henne.

Då vi kommo fram emot byar och gårdar, som jag sett hundra gånger så visst som en, blef jag besynnerlig till mods, men då vi svängde om ladugårdshörnet vid Lunda, då måste jag gråta. Jag kunde inte annat. Och innanför de klara fönsterna tyckte jag mig se två rosiga barnansikten — det

var nog du och jag, tänkte jag då. I Lunda är ej så fint och putsadt nu, som då vi bodde där, nej då, det syns nog skillnad. Emellertid lär den nye arrendatorn vara en duktig karl, som väl kommer att afhjälpa alla bristfälligheter; han har ej varit där så länge ännu.

I Granby voro alla så snälla mot mig att det gjorde riktigt godt; jag var alldeles som släkt med dem, tyckte jag. Farbror Viktor och moster Alma ha två rara barn, en gosse om 11 år och en flicka om 8, Viktor och Emma (alldeles som mamma du! Apropos, är det sannt att mamma och Viktor varit mycket goda vänner?). Häradsdomarn, Almas far, är nu enkling, och den gamle soldaten Öst, kung Oscars gode vän, som han alltjämt kallar sig, bor kvar i stugan på gården och är nu krokigare i ryggen och har än längre skägg än förr; båda två äro nu gamla och slappa.

Till skolhuset var jag nog, men ville ej gå in, då jag ej känner skollärarens; de lära ha många barn och litet fattigt. Men in i kyrkan, där pappa, vår sista pappa, har spelat så många gånger, kom jag, och gick upp på läktaren.

Du minns nog den gamla förfallna orgeln med sina trasiga register (pappa slog en spik i ett för att kunna dra ut det) och trasiga tangenter och trasiga toner, höll jag på att säga — den är slopad

och ersatt med ett nytt, fint instrument, som lär ha kostat 3,000 kronor.

På kyrkogården ha vi två grafvar, två järnkors, som äro oss dyrbara. Du vet nog, hvad jag gjorde allra först, då jag kom innanför grinden; jag gick dit bort, föll på knä och läste »fader vår», och så grät jag en liten skvätt förstås, ty jag har alltid varit så där vekhjärtad. Men det är inte möjligt att stå stel och otillgänglig vid en fars graf.

Jag skrifver och sladdrar så att du blir väl alldeles uppledsen på mig och själf har jag riktigt fått värk i armen. Och ändå har jag inte slutat ännu, jag har litet kvar, bara litet, snälla du, och om brefvet för denna gång kommer att kosta dubbelt porto så får jag väl finna mig i det.

Jo, det är de 50 kronorna! Du är nog både förvånad och häpen, men här kommer förklaringen sent omsider.

Du minns att vår sista pappa dog på en resa, stackars pappa, ensam och långt ifrån de sina och utan att mänskliga ögon sågo honom. Du minns nog också, att han hade varit och hämtat ett arf efter en släkting — summan skulle ha utgjort något öfver 1,300 kronor, efter hvad mamma säger — och att han ej hade mera än några kronor i sina kläder, då mamma hämtade honom på hotellet. Allt det där kommer du nog ihåg lika väl som jag, ty slikt glömmar man ej.

Nåväl, vi visste och fingo ytterligare bekräftelse på att pappa verkligen lyftat pengarne och med dem på fickan afrest hem. Och ändå voro de totalt försvunna, bortblåsta, ingen kunde säga hvarthän!

Jag såg en gång — det var Gud ske lof nog med den enda gången! — den människa, som troddes ha tagit pappas eller våra pengar. Det var en förskräcklig karl att se ut, den hotellvärden! Sådant ansikte han hade och sådan gruffig näsa! Man tyckte att det rakt kröp och rörde sig bland alla dessa finnar och karbunklar och otäckheter! Gudi pris, inte är jag vacker, men dock en riktig skönhet mot den vanlottade karlen!

Och han hade lagt sig till med vår egendom, då pappa dog på hans hotell! Det var inte endast ett rykte eller en inbillning, nej, han hade verkligen gjort det, fastän han nekade vid polisförhören och ingen bevisning fanns.

Och nu ha vi fått igen dem med ränta för fem år! Kan du tänka dig så underbart! Mamma blef alldeles förfärad och ville i början inte ta emot dem, men då de ju i alla fall voro hennes så sansade hon sig och ansåg dem vara en Guds gåfva.

Händelsen var den, att den där tjocke gräslige hotellvärden, som nog plågades af samvetskval — det var ju alldeles klart — sjuknade och dog tämligen hastigt. På sin dödsbädd bekände han för präst och vittnen att han tagit pengarne och be-

stämde, att beloppet jämte ränta för fem år skulle tagas af hans efterlämnade tillgångar — han var ganska förmögen — och tillställas mamma. Och det sattes upp ordentligt protokoll om saken, och så blef allt godt igen och vi förlåta honom af allt vårt hjärta.

Kan du tänka dig, Elin, mamma gick dit bort med en fin krans och lade på hans kista! Var hon inte snäll då? Jag vet inte om jag kunnat göra så ändå!

Snälla du, nu skall jag sluta med mitt joller! Har jag tröttat ut dig? Ja och nej, tror jag du säger. Nå nå, var inte så sträng, jag skrifver hvad jag vet och hvad jag upplefvat, hvad jag sett och hört, och skrifver det på mitt eget vis.

Men kanske du frågar *hvarför* jag skrifvit så mycket barnsligheter. Men nej, det gör du nog inte, ty du vet att jag menar så innerligt väl med dig, och om jag är barnslig så är det ingenting att skämmas för, åtminstone säger mamma så.

Snälla, kära syster!

Jag gör som i barndomen, jag lägger min kind emot din, blandar mitt mörka hår med ditt ljusa, slår min arm om din hals, låter mitt hjärta klappa mot ditt, och bjuder dig så farväl!

Tänk på oss ibland, på mamma och mig och — Hans, det förstås! Mamma står nu bakom mig och ser öfver min axel hvad jag skrifver. Hon

säger att det är bara dumheter, men drager på samma gång på munnen, och då är det väl inte så farligt menadt.

Ja, jag *måste* sluta!

Vi hälsa dig, mamma och jag, mycket, mycket! Låt snart höra af dig och välkommen hit nästa sommar till bröllop och kärlek! Ack, kärlek!

Jag omfamnar dig och kysser dig på din röda mun! Sof godt, blåöga!

Din barnsliga Klara.

P. S. Jag läste en gång, att fruntimmer aldrig kunna sluta ett bref utan ett P. S. Nåväl!

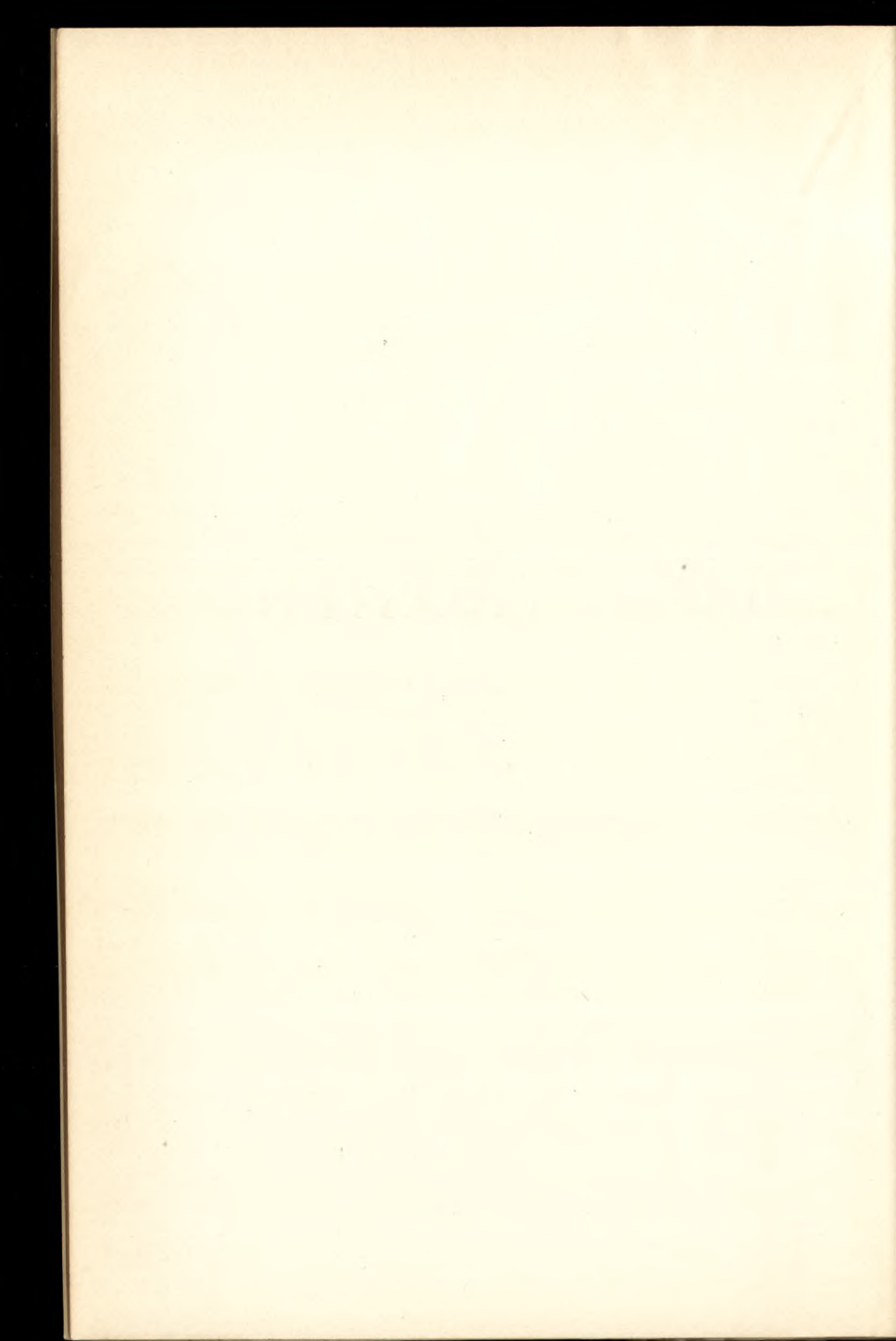
Tror du att jag någon mera gång törs skrifva ett så långt bref? Åh, jag är inte rädd må du tro, och alltid har jag något att komma med. Kanske om Hans, ifall han kommer hit, eller om våra rikedomar, eller om —

Nej, nu *måste* jag verkligen sluta! Här sätter jag punkten, en stor, duktig punkt.

GAMLE PROSTEN

Tror du inte att gamle prosten var rar?
Jo men!

»God dag, min käre Erik!» plägade han säga, då jag kom till prostgården i något ärende. »Det var roligt att få se dig, min lille gosse! Kom med ut till mamsell ett tag nu, så ska vi talas vid sedan!»

Jag visste så väl hvad det betydde, och följde glad den vänlige gubben ut till hushållerskan. Här hviskade han litet mystiskt till henne och gick så sin väg, sedan han klappat mig på hufvudet och bedt mig komma in till sig sedan.

Och då jag ätit och druckit duktiga tag, som raska pojkar pläga, och läst min bordsbön, tog jag hushållerskan i hand, bockade mig och sade:

»Tack, söta snälla mamsell!»

Och sedan jag kommit in till gamle prosten, som satt i sin gungstol med sidenkalotten på det hvita hufvudet och den silfverbeslagna sjöskumspipan i mun, sade jag tacksamt likadant åt honom, i det jag räckte fram min lilla hand:

»Tack, söte snälle prosten!»

Ty så hade mor lärt oss att säga. Han log så godt, och därefter fick jag uträtta mitt — eller rättare min fars — ärende. Och till afskedsgåfva fick jag alltid en 50-öring, eller som det den tiden hette, 24-skilling.

Så att nog var prosten rar!

Men inte bara för maten och slanten. Ånej! Han var genomgod, det sade hvar man, och ingen hade någonsin hört ett hårdt ord af honom. Men en allvarligt bestraffande blick, en sådan där vemodig, sorgsen blick, hvori låg likasom en blyxt och en tår, hade någon nog sett en eller annan gång, fastän *en* gång lär ha varit nog för den, som blicken drabbat.

Hurudan prosten varit som pojke vet jag inte, men är säker på att han ingalunda varit hopen lik. Som människa, präst och Guds ords tjänare sökte han sin like, och det var inte för ro skull som församlingen hängt upp hans porträtt, en stor oljefärgstafva i förgylld ram, i kyrkans kor, där det med vördnad betraktades af gammal och ung.

Det var, sade folk, ett nöje att bevista en stämma med honom som ordförande. Socknen var af ålder känd för sina styfva gubbar, men inför denne ordförande voro alla som tillitsfulla barn inför en mild och allt förstående far, som ville allas bästa.

»Det blir bäst som prosten vill! Vi göra som

prosten tycker det bör vara! Jaa, det ska bli som prostén säger!»

Så kommo och gingo ord och utlåtan den och alla andades fullt förtroende till prostén, som ej heller svek dem. Inga dispyter, inga tvister, inga italienska handgemäng. Nej, prostén har sagt »ja», prostén har sagt »nej», och då visste en hvar sin plats och då blef allt bäst.

Det sades att prostén var rik, men det hörde jag aldrig talas om förrän efter hans död. Men nog syntes det på allting att han hade god råd, som det heter. Församlingen ville en gång gifva honom ett synbart bevis på sin tacksamhet och erkänsla, men visste ej hvad som kunde vara lämpligt och passande. Slutligen enades man om — ett sockerskrin af massivt silfver, ett sådant där stort, klumpigt skrin, som man fordom använde i hushållen för att hacka socker i. Det var en väldig pjes om närmare 2 fots längd, 1 fots bredd och 1 fots höjd, och en hel hop pengar kostade den. Men hvad gjorde det, då prostén skulle ha den!

Men han hade nog inte alltid varit rik, ty fadern, kyrkoherde i ett mindre pastorat, hade just ingenting till öfverlopps. Rikedom en fick han genom gifte. Tro dock ej, att han gifte sig för gods och gull! Nej, annat slag! Det syntes nog när hans rara prostinna dog, den vördige gubben var alldeles öfver sig gifven och hade svårt för att trösta

sig. Nej, det var så, att han i unga år satt, en torftig komminister, i en brukssocken där norrut, och att patrons enda dotter och han fingo kärlek till hvarandra. Och är det i slika fall människor af den rätta sorten, så ser den ena ej på sin rikedom och den andre ej på sin fattigdom.

Det var just så det var här.

Det var ett gästvänligt hus, prostgårdens, och dess dörrar stodo öppna för en hvar. Nog kan det väl hända, att prosten hälsade litet annorlunda på den stormrike patron Ekblad på Dala än på den lille skraddaren Per Joelsson i Väsby, ty han var ju inte mer än människa han heller, men jag skulle nästan tro att skillnaden var obetydlig. Och nog var det väl så, att den senare ej inbjöds att sitta ner vid det stora, runda salsbordet i prostgården, som den förre, men var säker på att Per satt allt hellre i kökskammarn och smorde kråset.

Jag råkade nyligen en af socknens äldre skolmästare, far till många barn, och vi kommo att tala om gamle prosten.

»Maken finns inte», sade han tvärsäkert. »Då jag flyttade hit i världen sade han till mig första söndagen: »nu ska N. komma in till oss hvar söndagsmiddag han är till kyrkan, så vida han inte är bjuden någon annan stans, och vara som hemma hos sig».

»Och där fick jag sitta», fortfor han med ett

halft förläget leende, »bland socknens storgubbar. Och lika uppmärksam var prosten mot mig som mot de andra, fast jag bara var en fattig skolmästare. Nej, hans like finns inte!»

Han tog sig en sup till maten, prosten, jo men gjorde han så. Men blif inte ängslig för det! Jag säger än en gång: han var människa och visste att människan behöfver äfven mat och dryck.

»Gutår, patron!» sade han så vinnande godt, och samma värme låg äfven i orden, om han drack t. ex. skolmästarn till. Och sedan åt han med god aptit och hade alltid en vänlig blick och ett gladt ord till en hvar af sina gäster, till och med åt mig, där jag ibland, liten och blyg bland allt främmande, satt intill fars sida vid det rikligt dukade bordet.

Om han var en duktig predikant? Han var en eolsharpa, ett stilla väder, en evangelist. Så liten jag än var den tiden, så minns jag dock grannt den barnsliga tillit och innerliga värme, som låg i hans röst och hela väsende, då han läste — nej, bad — »fader vår» och »välsignelsen». Jag har hört en enda präst, en numera affiden gammal ärevördig kyrkoherde i hufvudstaden, som möjligen skulle kunna ställas i jämbredd med honom.

När han uppträdde på predikstolen och efter knäfall och inledningsord lät den hvita näsduken hänga utanför predikstolen, och de milda, bruna ögonen kärleksfullt hvilade på församlingen, så fanns

förvisso ingen, näppeligen ens bland barnen, som kände sig sömnig eller tröttnade på den ofta rätt långa predikan.

De, som hade reda på saken, sade, att hans predikningar voro ofullständiga, på ett sätt, förstås; han hann nämligen sällan utarbета dem i sin helhet. Men slutet, som han därför oftast extempore-rade, var alltid bäst och mest till hjärtat gående.

Ja, så sade man.

Det var på en examen i skolan, som jag första gången såg gamle prosten på nära håll, och jag tyckte förvisso att han var en rar gammal farbror. Jag var en liten parfvel då, en sex år, tänker jag, och som jag var rätt slängd i att läsa innantill och skolmästarns yngste pys till på köpet, så fick jag gå fram till katedern och där läsa upp ett par psalmverser. Och sedan jag gjort detta med blossande kinder och till en början litet darrande röst — ty hela den stora salen var fylld med folk — klappade prosten mig vänligt på hufvudet och sade, att jag var en duktig liten karl.

Detta gjorde obeskrifligt godt, må veta, och det mindes pilten till och med då han själf blifvit gammal och grå.

Efter examens slut bjöds prosten på kaffe och dopp i vår kammare. Och sedan kallades vi in, skolmästarns alla barn, en 6, 7 stycken, och fingo

i tur och ordning gå fram till honom och emottaga hvarsin femriksdaler.

»Tacka prosten, barn!» sa far, som djupt tacksam och rörd stod bredvid och nämnde våra namn.

Och vi bockade och tackade, och tyckte att den vänlige prosten hade så märkvärdigt mjuka händer.

Jag hade den tiden inte mycket reda på pengars värde, utan lämnade gärna min sedel till far mot en blank tolfskilling, ehuru jag nog tyckte att den varit bra till bokmärke. På samma sätt gjorde alla de andra syskonen, de bytte bort sina sedlar mot hvarsin tolfskilling, så att far gjorde allt en god affär.

Men det var naturligtvis meningen att *han* skulle ha pengarne, fast prosten inte gärna kunde ge honom direkt, utan valde detta sätt.

Jag minns allt mera.

Det var dagen före en julafton. Vi hade inte alltid så fett den tiden, ty fars lön var liten och munnarne många. Då hördes plötsligt klockor klinga utanför och någon rusade in och skrek:

»Far! Mor! Det kommer främmande! En släde! En släde!»

Vi störtade nyfikna ut. Släden stannar utanför vår trappa och en pelsklädd herre stiger ur. Hvem var det, om inte gamle prosten? Han kom med varmt hjärta och varm hand och med släden lastad med Guds gåfvor.

Han hade setat i sitt präktiga hem där framme vid kyrkan och därunder kommit att tänka på den fattiga skolmästarfamiljen på den höga, blåsiga åsen. Och så lät han packa in allt möjligt ätbart i en släde, svepte in sig i tulubben och for med dräng och häst hela milen fram och åter för att fröjda unga och gamla och sig själf ej minst.

Är inte en sådan gubbe värd att minnas? Är det inte, som om rosor växte i hans fjät och guld-ringar föllo ur hans mun?

Och det var inte enda gången, långt därifrån!

Då han var en 60 år dog prostinnan, hans och socknens prostinna. Henne kommer jag knappt ihåg, men alla voro ense därom att hon var honom fullt värdig, och det vill inte säga litet. Nu blef prosten ledsen, riktigt genomledsen, och ho undrar på det? Man talade därom i hela socknen, på herrgården, i bondgårdar och backstugor. Och det berättas — och jag tror fullt och fast att det är sanning — att gamle Flinkfar, den ensamme, fåordige gubben i stugan vid skogsbrynet, som utom getkräket knappt ägde mera här i världen än han gick och stod i, en dag kom till prostgården och gick in till prosten.

»Nu ska inte prostfar vara ledsen!» sa han så välmenande och skakade prostens hand. »Prostinan var en Guds ängel, och vi få vara glada för

det som varit! Försök nu att slå bort sorgen, prostfar!»

Och prosten log med en tår i sitt blida öga. Nog tröstade det honom litet, det är då alldeles visst.

Åren gingo och han blef gammal och bräcklig men ville ogärna upphöra att förrätta tjänst i kyrkan. Men nog såg man att det kostade på honom att t. ex. gå uppför den rätt branta predikstolstrappan, det tog nära tio minuter. Till sist måste han emellertid ge tappt.

En söndag — han var då fyllda sina 75 år — gick han som vanligt långsamt och varligt och med de numera nödvändiga pauserna upp i predikstolen, började sin predikan på det varma, innerliga sättet, men fick ej sluta den som han plägade. Ty bäst som han stod där och talade, med den hvita näsduken hängande utanför predikstolen som en fridens symbol och med den försilfrade dufvan öfver sitt hufvud i predikstolstaket, började han stappla på målföret, bleknade, försökte hålla sig i kanten på predikstolen, men föll tungt och hjälplöst omkull.

Det kom rädsla, häpnad och bestörtning i sinena. Några karlar med sinnesnärvaro sprungo upp och hjälpte ner den vördade herden, som så småningom kom till sans igen nere i sakristian. Men gudstjänsten var slut för den dagen och hans tjänstgöring i Herrans tempel för allan tid. Det töfvade

sedan flera månader innan han fick igen en del af sin förra rörlighet.

Men med benen var det illa beställt, de ville svårligen bära honom.

»Mina undersåtar äro upproriska», skämtade han med ett vemodigt leende. »De neka att göra sin skyldighet. Men jag har ju min Daniel!» tillade han med en tacksam och kärleksfull blick på den 50-årige sonen, en tyst, blek herre med svart skägg och nästan lika milda ögon som far.

Daniel var också den gamles hand och fot och ständigt såg man de två tillsammans. En stol på hjul eller en slags vagn anskaffades, och det kunde aldrig komma i fråga, att någon annan än Daniel skötte den. Och då far och son om söndagarne kommo till kyrkan genom prostgårdens trädgårdsgrind, den gamle prosten blid och vänlig i sin vagn, och den uppoftande sonen fortskaffande den, så veko alla vördnadsfullt och deltagande åt sidan för de två. Och till koret, där gubben satt under gudstjänsten med handen bakom örat och lyss till sången eller predikan, blickade allas ögon.

Men det kom ett slag till.

Prosten satt en dag i sin gungstol och sonen hade för ett ögonblick blifvit utkallad i något ärende. I kakelugnen brann en munter brasa, ty den gamle var frusen. Plötsligt föll där en eldbrand ut och ner på golfvet. Prosten glömde i brådskan och

ifvern sina svaga ben, störtade upp för att hindra en olycka, föll och slog sig illa, och låg kraftlös på golvet, då Daniel strax därefter kom in.

Han hjälpte bestört och orolig upp sin gamle far på samma gång som han kastade upp eldbranden, fick honom i säng och sände efter läkaren, som bodde två mils väg bort.

Den gamle prosten kryade väl till sig igen, men nog var det bedröfligt ställt med honom, och de stunder han kunde sitta uppe voro just ej många eller långa. Nöjd och trygg var han dock och klagade aldrig, utan var tvärtom glad att han inga plågor hade.

»Kära min gosse!» sade han ofta åt Daniel, som numera aldrig vek från hans sida. »Du rakt nöter ut dig för mig! Hvila dig barn!»

Men sonen log sitt varma leende.

»Hur mår ni i dag, far? Känner ni er något bättre? Är det ingenting, som ni vill ha? Kan jag hjälpa er med något?»

»Jag mår fullt bra», mente gubben. »Är bara litet matt. Tack, kära gosse! Jag är så nöjd så, och tackar Gud för hvar dag att jag har dig. Tack, tack!»

Han klappade sakta sonens hand.

Då han en dag satt i sin ländstol sade han plötsligt:

»Jag känner mig så trött så! Hjälp mig i säng barn, hjälp mig i säng!»

Han hjälptes i säng, Daniel stoppade om honom, strök hans hvita hår och smekte den skrynkliga kinden.

»Ligger ni bra nu, far?» frågade han ömt som en mor sitt barn.

»Ja, ja», hviskade den gamle och log ett saligt leende. »Du skämmer riktigt bort mig, gosse! Jag ligger bra, riktigt bra, och det känns så skönt så. Jag är så trött, så trött!»

Efter en stund såg han litet förvirradt upp mot Daniel, som helt beklämd satt vid hans sida, och sporde:

»Är du där, barn? Daniel!»

Och då denne jakade härtill bad han:

»Läs den där psalmen för mig, gosse, den där som börjar:

En fridens ängel ropar kom!»

Med en tår i ögat slog sonen upp den härliga svanesången och började läsa med sin mjuka, låga stämma. Och gubben låg där med de kalla, gulaktiga händerna sammanknäpta på täcket och följde halfhögt med:

Så nöjd jag far den tysta färden —

Jag är så trött, så mätt på världen.

Då Daniel läst den sjunde versen sade fadern sakta:

»Tag om den igen, så är du snäll!»
Och Daniel läste med rörd stämma:

Så nöjd jag då från jorden far,
och intet där begråter,
ty hvad för mig hon kärast har
jag snart skall finna åter.
Farväl o värld! Det är Guds vilja
att mig utur mitt fängsel skilja!

Så dog gamle prostén. »På stilla dag kom nat-
ten stilla».

EN SKRIFKARL

För några år sedan vistades jag en sommarmånad ute på landsbygden hos en gammal god vän, en hedervärd svensk bonde. Jag mådde där som pärla i gull, gjorde just ingenting annat än gick och solade mig om dagarne, pratade vid lägliga tillfällen med Lasse, och kände mig för en gång fri från lifvets alla bekymmer och omsorger.

En dag stod jag på vedbacken med händerna i byxfickorna och mössan på nacken och bredvid mig stod Lasse och dividerade, eller kanske han adderade. Stor sak! Då kom där en pys på vägen — drängpojkar brukar man kalla dem — körande en vacker, brun häst med en kärra efter. Han lyftade litet på mössan för min värd och tittade på honom.

»God dag du!» skrek Lasse. »Orkar inte hästen dra dig?»

Pojken, en kry 16-åring, ptroade åt kampen och skrattade.

»Åjo», tyckte han, »nog gör han väl det».

»Hur mår mor din?» fortfor Lasse och gick ner

mot vägen, åtföljd af mig. »Och hvar hålls du? Det var längesen jag såg dig».

»Jo tack, mor mår nog bra, jag var hemma i söndags», förklarade gossen och såg på oss. »Jag tjänar hos Per i Vallby annars, och skulle bort och grusa vägbiten framåt kyrkan».

»Nå, har ni hört något af far nyligen?» sporde Lasse vidare.

Nu mörknade dränggossens ansikte.

»Nej», sade han sakta, »inte på länge».

Det var en spenslig pojke med ljust hår och gråa ögon, litet fräknig i ansiktet och med något morskt och hurtigt öfver sig, oaktadt de stela rörelserna, som visade att han tidigt fått lära sig att hugga i.

»Det här är Minas pojke», sade Lasse, vänd till mig. »Du minns, Mina i Backen!»

Mina i Backen var en af mina bekanta från barndomstiden och jag såg med välvilja på hennes ättling, som snart körde sin väg med den brun-glänsande hästen.

»Han är bara 16 år och redan ute och tjänar», utlät sig Lasse och slog sig ner på en sten. »Men mor hans är fattig och har många barn, och fadern — ja, han lär vara i Amerika. Han kom i olycka si! Hm, pojken är pigg! Vet du hvad», fortfor han och såg på mig, »den där pysen skref falska namn på en revers när han var 10 år!»

»Skref han!» utbrast jag förvånad och såg på Lasse tillbaka.

»Jo men! Han var slängd att skrifva, och far hans — en slarfver för resten — narrade pojken att skrifva namn på ett sådant där lånepapper, du vet, som bankerna ha, och fick 800 kronor på det i stan. Men det blef upptäckt förstås — det blir det alltid — och Olle, fadern — han var snickare och hade allt smått om smulorna, så att nog för att han kunde behöfva styfrarne alltid — vardt häktad i själfva julveckan. Jo jo, det var en julvecka det för den fattiga Mina med sin barnskara!» fortfor Lasse vekt och såg tankfullt framför sig. »Den glömmmer hon nog inte! Och när karlstackarn kom ut, så var han som en hamn, som en väl kan förstå, och så gaf han sig i väg till Amerika, och nu lär han skicka hem en slant då och då, har jag hört. Nog är väl Mina en duktig människa, men visst är det knalt för'na».

Så satt den välvillige Lasse och pratade om Mina i Backen och hennes man, och jag fick snart reda på hela den sorgliga tilldragelsen.

Då jag hörde Minas namn kom jag genast ihåg henne själf som ung: liten och blek med stor, buktig näsa och gråa ögon, alltid seg och ihärdig lik sin mor. Denna, som var stor och lång och säkert sett

bra ut i unga dagar, bodde på min tid i Backen och anlitades i hela bygden vid slakt och ljusstöping, brygd och byk eller andra göromål. Isynnerhet var hon berömd för sin förmåga att »sticka», och hennes blanka knifvar hade tagit lifvet af många svin eller nötkreatur.

Någon far till Mina hade jag aldrig hört talas om, men en sådan hade hon nog förstås, fastän Anna, modern, ingen man hade. Det går litet konstigt till i världen ibland; en har man, men inga barn; en annan har barn, men ingen man.

Hur det nu var med den saken så växte Mina upp likväl, gick fram för prästen och kom så ut i världen som piga — den vanliga vägen för fattiga flickor i hennes ställning. Hon blef med tiden bekant med Olle Lund, en snickare, som folk hade hvarken ondt eller godt att säga om, men som nog var slängd i sitt yrke. Och i sinom tid blefvo de två gifta, fast jag knappt tror att det var fråga om någon egentlig kärlek dem emellan, och Mina flyttade hem till honom i en liten stuga, som han fått ärfva efter föräldrarne.

Kors, hon skulle väl gifta sig hon som andra jäntor! tyckte hon.

Visst gick det dem bra i händer till en början, men sedermera tycktes år och barn nästan vilja följas åt, och då kan en väl räkna ut hur det skulle gå till sist; det blef fattigt och stretigt, smulorna ville

ej räcka till, och Olle tog sig ibland litet för mycket till bästa.

Men dessemellan höll han i sig och släpade. Han snickrade och timrade både sent och tida, när han var i de tagen, och Mina hjälpte till på sitt vis, men nästan lika när var det ändå. Så kom han en kväll hem och såg tämligen fundersam ut och tyckte till sist:

»Mina du! Det är fråga om att bygga ett nytt skolhus framme vid kyrkan. Det ska gå på auktion ser du, och den som bjuder minst får'et. Hm. Om jag skulle frästa?»

Och hur de öfverlade, de två, så bestämde sig Olle för att »bjuda minst», och det gjorde han ock med det resultat, att bygget blef hans. Och ackorder gjordes opp och papper skrefvos under, men för att kunna vederbörligen drifva arbetet, skaffa folk, en del materialier och annat, så behöfde Olle till en början pengar, flera hundra kronor, ty affären gick på tusental och skulle nog inte lämna honom så liten vinst.

Pengar ja!

Byggherrn ref sig i hufvudet och funderade. Hvart skulle han gå? Hvem kunde och ville låna honom en styfver? Styfver? Jo vacker styfver! En 500 kronor behöfde han. Och dem måste han skaffa på ett eller annat sätt, det var tvunget.

Komme han bara i gång med bygget så finge han ju ut förskott och sedan gick det af sig själf.

Han vände sig till både nämndeman och kyrkvärden och handelsman, och alla tre sade:

»Låna i banken!»

Och då han sporde, om de ville gå i borgen, så skakade de betänksamt på hufvudet och vred på sig och sade att de skullo tänka på saken. Ty Olle var just inte känd för att vara någon vidare regal karl i penningväg.

Så att det såg just inte vidare ljust ut!

Men snickarn tappade inte modet för det. Han hade än en pil på sträng och den klickade inte, det visste han, men han drog sig dock i det längsta för att använda den. Men så sköt han af den ändå, och det skulle han aldrig ha gjort!

Johan, äldsta pojken, var väl då en tio år och gick i skolan, och alla barnen sade att han skref så bra, och det var han kanske litet stolt öfver. En afton började fadern fråga honom om skolan och hvad de gjorde där, om han var duktig i att läsa, räkna och skrifva och mera sådant, och bad honom till sist visa sin stil; han hade må veta hört talas om piltens talang.

Ja, pojken ville förstås visa hvad han dög till, fick fram en griffeltafla och skref både ett och annat, och bra skref han efter sin ålder, det är då visst. Och så skulle han visa sin konst med bläck

och penna, och det gick galant det med, och fadern, som själf just inte var vidare slängd i den vägen, berömde honom och tyckte att han var nästan lika duktig som skolmästarn.

»Nå, skrif Jan Erssons namn nu, så får jag se!» uppmanade han slutligen och lade fram ett stort, tryckt papper, afviket på midten, för pojken. »Skrif här!» tillade han och pekade på papperet.

»Hvad är det för papper, far?» sporde pysen nyfiket.

»Bry dig inte om det du! Skrif du bara! Du ritar ju riktigt bra!» menade fadern, som såg orolig och betryckt ut och torkade svetten ur pannan.

Ja, pojken skref som fadern begärde det bästa han kunde med kindbenet utspändt af tungan, både Jan Erssons namn och andras med, det ena lutande, det andra uppstående, och så vidare, »så att det skulle bli litet olika», menade far, som därefter tog papperet och stoppade det på sig.

»Det här var galant det», tyckte han sedan och klappade gossen på hufvudet. »Få se, Johan, om du inte får ett par nya stöflar snart, få se då! Du kan behöfva det, din parfvel!»

Några dagar därefter hade Olle Lund sina modiga 800 kronor i plånboken, och Johan, till mors förvåning och sin egen förtjusning, ett par spritt nya stöflar. Men ingenting sade Olle och ingenting visste mor.

Emellertid visade det sig på både ett och annat sätt att han hade fått pengar, och då han ej längre kunde dölja detta för Mina, så förklarade han att han fått ut litet förskott på sitt bygge. Och det lät ju helt naturligt.

Det kom både mat och kläder i stugan och en ko till i fähuset, och Mina tyckte att en riktig välsignelse följde med det där skolhusbygget. Och de timrade och snickrade, far och hans medhjälpare, både sent och tida, husets yttre var redan färdigt, men mycket återstod ännu inuti, och så kom julveckan med sitt stök och sitt bråk.

»Det blir en härlig jul!» tänkte Mina, där hon glad och förnöjd gick ut och in. Hon bakade och bryggde och donade, en hel gris låg slaktad i boden, korf och palt hängde i stugutaket, varma och hela kläder hade de alla, och far förtjänade styfva pengar.

»En sådan välsignad jul!» ropade det ännu en gång i hennes öfverlyckliga hjärta.

I själfva julveckan stoppade man med arbetet i skolhuset för att på nyåret ta i tu med det igen; en hvar kunde nu behöfva vara hemma och se om sitt till helgen. Då kom där en eftermiddag storfrämmande till snickarns lilla stuga, det var fjärdingsmannen, och han bad att få tala vid far.

Det var nu ingenting ovanligt med det, ty han kunde ju kanske behöfva ha något gjordt till julen, och så visades han då in till Olle. Men då de två

efter en stund kommo ut i stugan, såg Mina tvärt att någonting var på tok. Hennes man var nämligen alldeles som drucken och blek i ansigtet som ett lik.

»Hvad i Jesu namn står på, far!» skrek hon i högsta ångest och skrämde upp de små barnungarne.

»Åh, nu är det alldeles för galet», stammade han med en förtviflad blick, som gick henne in i själen. »Jag lär vara häktad — — — falsk borgen — — stackare mig — — och dig — — — och barnen!»

Hustrun stod som träffad af blixten, ur stånd att både tala och tänka. Ingenting tycktes hon heller begripa, utan stirrade endast på de två, mannen och fjärdingsmannen, som hon väl kände, då han ju bodde i grannbyn. Men nu klingade skjut-sens klockor därute, och fjärdingsmannen, som dragit sig undan i skuggan nere vid dörren, sade halfhögt.

»Kom'sarien blir otålig!»

Ett krampaktigt handslag, några halfhöga, af brutna ord, en vexlad blick, full af ångest och tår-lös förtviflan — och de voro skilda åt, man och hustru, far och barn.

»Helsa Johan!» snyftade fången i afskedsstunden.

»Det ligger en styfver i hyfvelbänkslådan!»

»Handklofvar?» sporde länsmannen halfhögt, där han satt i släden, svept i en lurfvig tulubb.

Men Olle, som hörde ordet, störtade fram och bad med tårade ögon och skälfvande stämma:

»För Kristi pina och döds skull! Låt mig slippa! Jag följer ju med! Jag följer ju med!»

Och så for den fattige Olle Lund från sitt hem i själfva julveckan, ett par dagar före den stora helgen.

Då skjutsen var på väg till Olles stuga hade den mött en pojke en bit därifrån. Fjärdingsmannen, som under de senare dagarne haft vissa funderingar, stannade tvärt med hästen och ropade åt gossen, som kom fram till släden.

»God dag du, Johan!» hälsade han och nickade. »Är du ute och springer så här i skymningen! Det är ju du, som skrifver så bra, säger barnen».

Johan rodnade och visste inte hvad han skulle svara.

»Isynnerhet på det där papperet, du minns, som du skref så många namn på åt far! Herrn här tror att far din skref'et, men jag säger att du gjord'et. Har inte jag rätt?»

Han såg oroligt forskande på gossen, som skratade förläget.

»Har fjärdingsman sett det?» sporde han en smula förvånad.

»Jo men!» mente denne. »Och det var allt bra skrifvet af en sådan pys!»

»Jaa», svarade Johan dröjande, »jag gjorde så godt jag kunde. Det var då jag fick stöflarne», tillade han och såg upp med en glad blick.

Länsman, som helt intresserad åhört samtalet, hvisslade till ett tag och såg betänksam ut.

»Stöflarne!» sa fjärdingsmannen öfverraskad. »Hm. Jag tänkte någonting jag!»

Han knäppte upp rocken, gräde i fickan och drog fram en skinnpung med konstigt lås.

»Där har du gosse!» sade han vänligt och gaf Johan en 50-öring. »Jag har lofvat att ge dig en slant för att du är duktig. Det blir nog fattigt hemma nu», halfhvisade han åt länsmannen.

»Hm», mente denne. »Håll litet! Vänta barn, jag har väl ock en slant att ge dig! Pass opp! Se där!»

Släden for i väg och Johan stod där förvånad och alldeles öfverförtjust öfver sin oväntade silfverskatt. Så mycket pengar hade han aldrig haft!

Det var mörkt, då han vände hemåt igen, men med lätta steg skyndade han mot stugan, genom hvars fönster glimmade ljus. Han slängde upp dörren, rusade in och ropade gladt:

»Far! Mor! Titta hvad jag har fått! Två stora silfverslantar!»

Men därinne satt mor på spishörnet med minsta

barnet i famn och omgifven af alla småkyttingarne.

»Mor gråter och far är borta!» jämrade sig de förskrämda barnen.

Johans fröjd for sin kos.

»Hur är det, mor?» utbrast han förfärad. »Är någonting galet? Är ni sjuk eller är far? Hvar är far? Mor, säg! Hvar är far?»

»Han har farit bort», snyftade den ensamma hustrun med otydlig röst.

»Bort? Bort nu? Hvart då? Hvart har han farit, mor?»

Modern snyftade än mer och tioåringens lilla hjärta nästan stod stilla af oro och bäfvan.

»Säg, mor!» hviskade han, rädd för sin egen röst.

»Länsman har tagit honom!»

Johans ögon stirrade vidöppna på modern.

»Länsman!» stammade han. »Hvarför då?»

»Det förstår du inte, barn, och tacka Gud för det!»

»Då var det han, som fjärdsman hade med sig», sade gossen efter en stund nästan likasom för sig själf. »Jag fick pengar af dem, se här mor, tag dem! Jag vill inte ha dem. Ack, jag undrar hvad far har gjort! Sa ni fängelse, mor?» sporde han sakta och med gråten i halsen. »Och tänk, vi ha jul om några dagar! Stackars, stackars far! Han

får inte gå i julottan, och kanske inte vi heller, eller hvad tror ni, mor? Det är ju ändå jul, säg mor, det är ju jul för far med, är det inte det?»

»Jo, jo, kära min gosse, nog är det väl det! Det är jul öfverallt!» suckade Mina Lund och kände likasom en fläkt af tröst i sin djupa olycka, en strimma af ljus i sitt mörker.

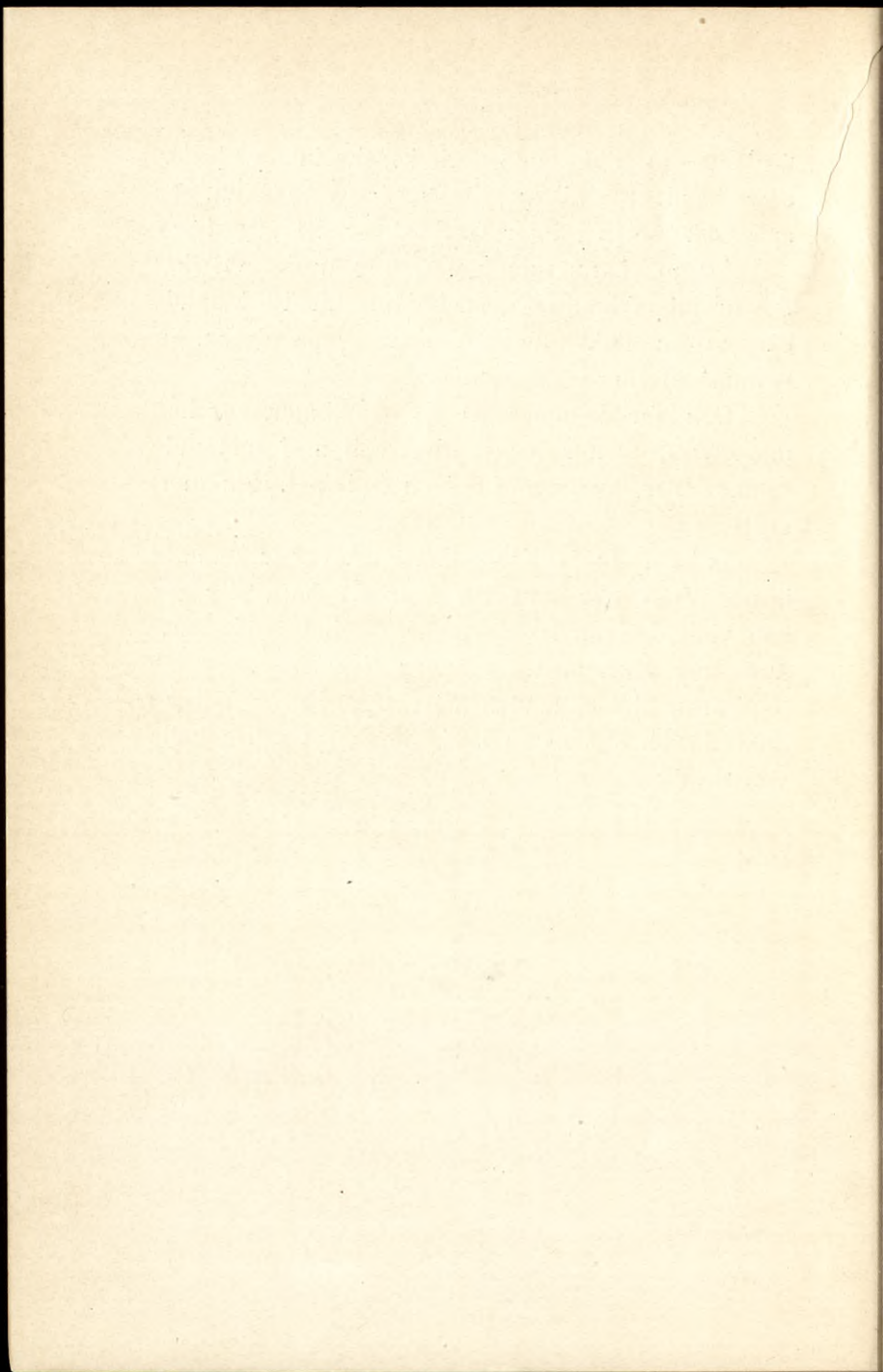
»Och far kommer ut en gång, mor, gör han inte det?» fortfor sonen ifrigt och med tindrande ögon. »Far kommer ju hem till oss igen mor, säg!»

»Ja barn! Ja, ja! Far kommer igen! Far kommer igen! Visst gör han det! Ja då, barn, det gör han visst det!» hviskade modern och torkade långsamt sina ögon med det grofva förklädet.

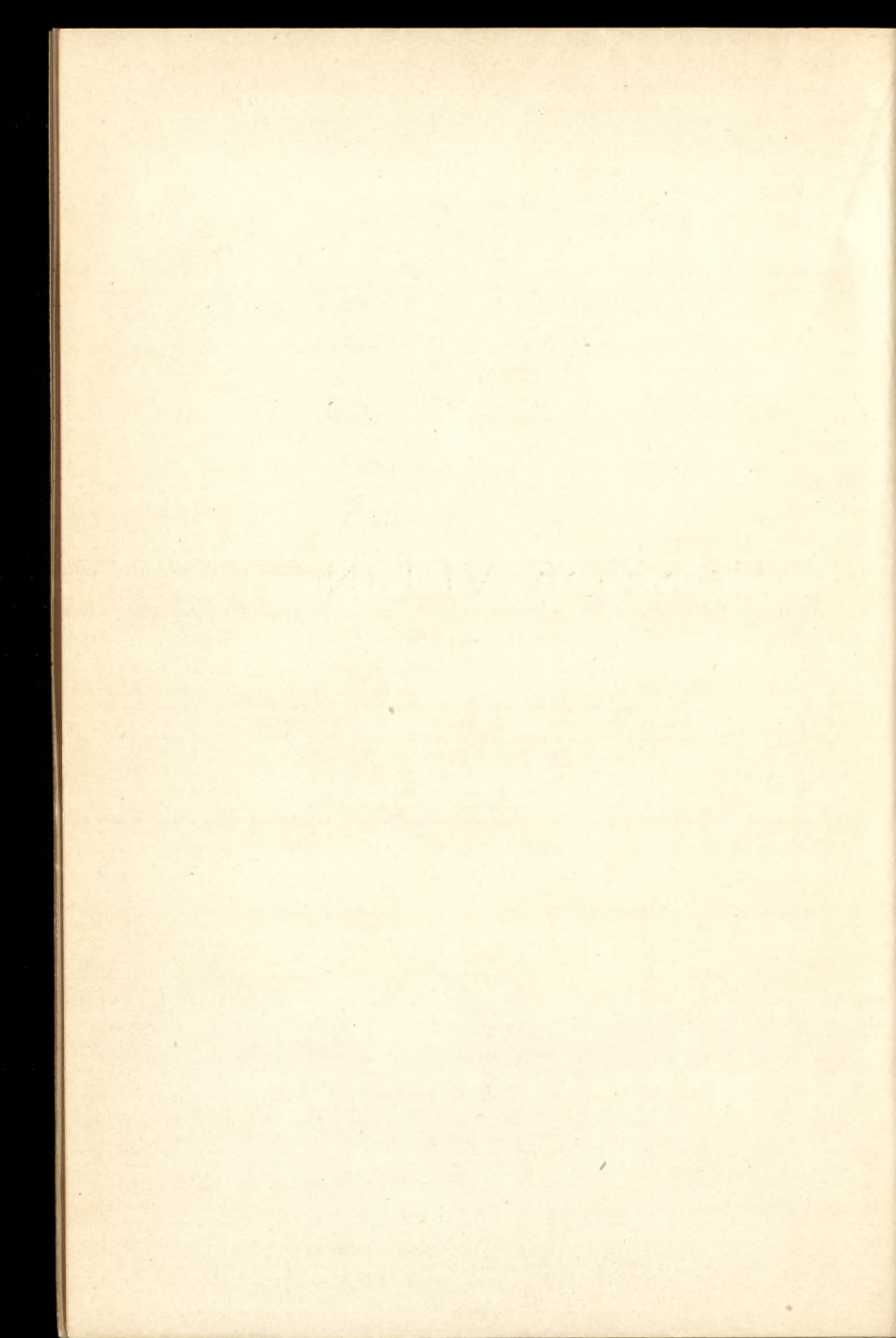
Därute hade månen gått upp på en klarnad himmel och stjärnorna tindrade skarpt i den kalla vinterkvällen.

PASTOR VELIN

Då jag var en liten pys gick jag en dag ner på en närbelägen äng för att plocka blommor. Där växte alla möjliga läckerheter i den vägen, gula ranunkler, röda tjärblomster, prunkade maskrosor, himmelsblåa kornblommor, stråliga prestkragar, doftande oxlänggor — ja, där funnos många af våra lika härliga som ljufva sommargäster.

Men som jag gick där och plockade och njöt, med solsken utom och inom mig, och viss om att inom kort få ihop en den pråligaste blomkvast, som rent skulle förhåpna mor, fick jag ögonen på en svartklädd karl med käpp i hand, som sakta kom gående på den närbelägna vägen.

Någonting i hans utseende och uppträdande skrämd mig och en slagskugga föll öfver den nyss så soliga blomsterängen. Jag hoppade tvärt öfver diket och sprang med mina blommor i handen in till mor för att få skydd och hjälp. På den höga trappan stannade jag ett ögonblick med bultande hjärta och såg efter den mörke främlingen. Han

hade nått vårt vedbohörn och där slagit sig ner på en af de stora stenarne, som ännu låg kvar efter det för några år sedan avslutade bygget.

Jag störtade in till mor.

»Mor!» halfhvisade jag, rädd att »gubben» skulle höra mig. »Det sitter en svartklädd gubbe på stenarne vid svinstian!»

»Nå, än sen då?» mente mor helt trygg.

»Jag är så rädd så!» bekände jag. »Titta hvem det är mor! Det är kanske någon elak gubbe!»

»Äh, du är så dum så, pojke! Inte äter han väl opp dig heller!» tyckte mor, men gick i alla fall ut och tittade neråt vedboden, och jag följde med, hållande säkert fast i hennes kjol.

»Hm», sade hon långsamt. »Det är pastorn, den stackarn!»

Det lät någonting det!

»Pastorn?» sporde jag ifrigt. »Hvilken pastor? Är *den* pastor? Hvarför kallar mor honom för »stackare?» Kommer han in tro?»

Han kom inte in. Och inte heller fick jag några svar på mina många frågor eller vidare upplysningar om, hvem han var, åtminstone inte den gången.

Men hvad tiden led fick jag veta både det och litet till.

Det var inte utan skäl, som mor kallat honom »stackare». Han var en fattig afdankad och afsatt präst, som en gång varit komminister — eller kaplan, som det då hette — just i samma socken, där han nu dref omkring på landsvägarne och i stugorna, ett föremål för de vuxnes ömkan och medlidande, de oförståndiges spe och gäck och barnens ångslan och förskräckelse.

Inte är hans historia något uppbygglig, långt därifrån. Men hvarför skulle han ej få ett rum med bland dem, som jag försökt teckna från min barndoms dagar? Han hör i alla fall dit, han ock.

»Konsistorii skjutshäst» är ett epitet, som med fullt skäl passade in på pastor Velin. Från det han blef präst skickades han stiftet rundt under många Herrans år, vigde, döpte och jordfäste folk i olika församlingar, predikade och gjorde öfflig tjänst, och söp dessemellan med förste bäste. »Sin prästerliga värdighet aktade han föga och skötte ovårdsamt sin tjänst, så att han aldrig saknades i de hus och församlingar, som han lämnade», säger en minnes-tecknare.

Och dock brast där ingalunda förmåga och talang, tvärtom. Hvad som däremot brast, var karaktär.

Till mångas förvåning och kanske ej minst sin egen blef han emellertid sent omsider vald till kommi-

nister i en stor församling, just densamma, i hvilken vi sedermera bodde under många år.

Men det töfvade inte länge förrän han stötte sig med folket genom »svalg och dryckenskap», vårdslöshet i uppträdande, slarf och ohöfviskt skämt i och utom tjänsten, och mera sådant. Och detta allt kunde ej öfverskylas af hans goda egenskaper, hans tillgänglighet för alla, hans glädtiga humör, hans förmåga att messa och drilla i kyrkan eller hans talang på fiol och dragspel.

Hvad halp det att ha en präst, som ena stunden sjöng och predikade »alldeles okristligt» (här taget i bästa bemärkelse) och rent af lockade tårar i kvinnfolkens ögon och karlarnes med, om det knep, när han den andra förstörde det goda utsädet och rubbade det spirande förtroendet genom spefullhet och ett lösaktigt sätt?

»Tyckte ni inte att jag predikade grannt i dag?» kunde han själfbelåtet fråga efter en sådan högtidlig andaktsstund.

»Jo, i dag var pastorn alldeles 'ohasklig'», mente då någon.

»Jo jo! Jag kan få käringar att lipa om jag vill, jag!»

Man kan väl förstå, huru slika ord skulle ta!

Vid en begrafning yttrade han på kyrkogården till en af de närvarande kyrkvärdarne:

»I den här kyrkogården vill jag inte ligga!»

»Åh», mente bonden säffligt, »får pastorn nånsin ligga i en kyrkogård, så lär det väl bli i vår, vill jag tro».

Det blef det inte ändå, men väl i grannsocknens, där fadern var präst.

Det är ju alldeles själfklart, att det ena med det andra skulle väcka förstämning och missnöje i socknen och att klagomål ej kunde uteblifva, ehuru man i det längsta sökte att undvika skandal. Till sist gick dock skammen på torra landet och lagen måste tillgripas. Den skyldige varnades och förmanades först, blef sedermera suspenderad, och då ingenting half slutligen beröfvad både kappa och krage och sålunda utstött i världen som en ohjälplig stackare.

Emellertid är det knappt troligt att han skämdes öfver sitt gränslösa fall, ty några dagar där-efter kom han helt gemytligt in till en af sina gamla supbröder, en rödnäst skomakare, och tyckte:

»Nu min kära Bäck, ska vi slå oss lösa ett tag, om du har något bränvin hemma! Nu är jag folk, jag med, ser du!»

Och så söpo de båda rummelkurrarne tills de ej sågo fluga på vägg, fast skommarn till en början var likasom litet blyg för den afdankade prästen.

»Nå, hvad ska pastorn göra nu?» sporde han dröjande.

»Göra?» upprepade den andre och fick stora

ögon. »Ingenting ska jag göra, begriper du det, skommare!»

Hvad skulle en sådan karl för resten ta sig till? Ingen människa ville ha en afsatt präst och ingenting dög han väl till heller, är jag rädd. Sitt nya, tunga öde tycktes han bära utan vidare bekymmer, ehuru med tiden den förr så uppsluppne, ja lättsinnige, mannen blef dystert och vresig, såg allt i svart — och kunde han väl annat göra? — och log endast då starksaker gjort honom uppspelt.

Kom han in på ett bröllop eller någon annan tillställning, där slikt vankades, kunde han rycka till sig en fiol eller ett handklavér och med sin konst tjusa både kvinnor och män, själf den gladaste bland de glada så länge olja ej tröt i lampan. Men nog lade i vanliga fall hans närvaro ett visst tryck öfver stämningen.

Ogeneradt gick han omkring i gårdar och byar i socknen, och mat och dryck och nattkvarter nekade honom ingen, ty folk både ynkade och tyckte synd om honom. Han hade ju ändå varit deras präst! Och alltjämt bar han sin prästrock, som med tiden blef solkig och sliten, och när den var obrukbar och dagern gapade genom de rifna skörten, visste han alltid utvägar att skaffa sig en annan. Prästrock skulle det vara.

»Jag kunde nog ta på mig prästkrage med», påstod han, »men jag vill inte väcka anstöt».

Han ville inte väcka anstöt!

En vacker dag var han försvunnen. Man drog ett lättnadens andedrag och trodde att någon barmhärtig människa tagit honom om händer. Men bäst det var dök han upp igen, fick en matbit här, en sup där, och talade om att han hälsat på sin gamle far, som ännu lefde.

»Men det var dumt gjordt!» tillade han med ett ögonblicks ånger. »Farsgubben var just inte vidare glad att se mig! Det borde jag ha tänkt på förut. Men jag fick mig en rock ändå, se här! En fin rock, den har far haft!»

Det var klart att en slik människa skulle ha många bekanta i stiftet och bland dess präster. Han skydde heller inte att gästa dem och — bedröfva dem, ty glädje kunde hans besök näppeligen tillskynda någon. Han fick dock hvad han behöfde för sitt lekamliga uppehälle af både kläder och föda, och uppträdde ibland ganska gentilt klädd. Men ack, det räckte inte länge! Och ur socken och i socken gick han stiftet rundt, men mest höll han väl ändå till i sin gamla.

En dag kom han in i en bondgård, där drängens handklavér låg framme. Utan vidare krus tog han instrumentet, slog sig ner på en stol och började spela på sitt öfverlägsna sätt. Då han skulle gå tog han spelet under armen, likasom ämnade han taga det med sig.

»Han tänker väl aldrig ta Pers spel heller?» funderade mor smått förskräckt.

»Jo visst tänker jag det!» mente f. d. prästen, som om den saken var alldeles själfklar. »Jag tänker spela emellanåt!»

Lyckligtvis kom Per in. Han hade gått och läst för prästen och hade därför litet särskild försyn för honom.

»Får jag inte låna ditt spel?» sporde Velin.

»Hm», svarade Per osäkert. »Låna? Vill pastorn låna det?»

»Ja, men bara på några dagar».

Det var väl knappt värdt att säga »nej».

»Kors! Jag får väl igen'et oskadadt?» funderade drängen oroligt.

»Var inte rädd, gosse!» blef svaret. Och så drog landsvägsriddaren i väg, spelande en ståtlig marsch på det lånade handklavéret.

Det kan ju hända, att Per fick igen sitt spel; jag vet därom intet. Men några dagar efter lånet uppträdde prästen som spelman på en danstillställning och drog där till med en munter polska. Man kan ju lätt tänka sig den förstämning, som grep de flesta närvarande, hvaraf flera varit hans läsbar. Det blef heller inget nöje af den gången, ty de mera tänkande smögo sin väg och de andra drogo sig för att dansa.

Den stackars prästen blef äldre och förföll allt

mer och mer. Det uppväxande släktet kände honom föga eller intet, hans pastorstitel användes allt mera sällan och då som ett gycklande öknamn, och en hvar drog sig gärna undan, då han nalkades. Gick han förbi ett skolhus i socknen och barnen voro ute och lekte, så gömde sig de skygga undan och de elaka pojkarne kastade sten efter honom och skreko om hvarandra:

»Titta prästen! God dag pastor! God dag! God dag!» och pekade finger åt honom.

Detta förtröt den arme, som naturligt var, och vid mera än ett tillfälle skyndade han med sin käpp i högsta hugg efter de flyende pojkarne och inträngde till och med i skolsalen, där han väckte en allmän och lätt förklarlig uppståndelse. Till den vid ett sådant tillfälle utrusande läraren sade han hotande:

»Se efter dina ungar, du, annars ska jag sätta dig ifrån ämbetet!»

Det var klart att sådana uppträden ej skedde med lärarens begifvande, utan att han på alla vis sökte hålla »ungarne» i styr och lära dem att vörda olyckan, om den än var själföfvållad.

Men man känner väl pojkar!

I början af dessa olycksår dog den stackars prästens gamle far, och det är nog alldeles visst, att sonens bedröfliga öde i ej ringa mån bidrog därtill. Han begaf sig hem till begrafningen och stod

där som en pestsmittad vid sin fars graf, skydd af alla.

»Det var ett skralt graföl», tyckte han sedermera åt någon. »Men det var detsamma, huset är fattigt. Man ska för resten inte kalasa, när ens far är död».

Det fanns folk som påstod sig ha sett tårar i hans ögon vid grafven, och det är ju inte alls omöjligt, ty han var ju en människa ändå. Till den officierande prästen, som kände sig helt förlägen öfver hans närvaro, sade han:

»Ja, det var ju väl att farsgubben fick dö! Han hade nog inte roligt på senare åren. Men det hade kanske kunnat vara litet 'ales', om riset ej sparats. Nu är det för sent, ser pastorn, för sent för mig att bli folk igen. Ja ja, som man kokar får man supa, det är en gammal erfarenhet».

Och dock fanns där en solstråle i den eländiges lif.

Nedanför den höga, med resliga barrträd bevuxna åsen i grannsocknen bodde en gammal ofärdig gumma, Anna Stina eller Stick-Stina, som hon allmänt kallades. Hon stickade strumpor, vantar och »långsjalar», »snibbar», »handhållkar» och »hjärtvärmare» och annat smått, och drog sig fram skapligt nog.

Hon påstods i ungdomen ha varit en fager piga, och som hon då i flera år tjänade i prästgården, blef hon god vän med sonen, Anders Velin, och

hade kanske, hon som så många andra före och efter henne, byggt skimrande luftslott för framtiden.

Men af dem blef intet. En vinterdag halkade hon med en vattenså på den hala svallisen vid brunnen, föll och slog sig illa i höften samt blef från den dagen en ofärdig stackare, som måste släpa sig fram genom lifvet på ett par kryckor och som med svidande hjärta måste låta alla sina ljusa och högtflygande framtidsdrömmar fara.

Men Anders och hans öden följde hon med varmaste deltagande, och då han efter sitt olycksaliga fall ibland behöfde en stilla vrå för sin trötta kropp och en kärleksfull vän för sin trötta själ, så fann han båda delarne hos den gamla ofärdiga Stickstina. Hon lappade hans slitna kläder, stoppade hans strumpor, tvättade åt honom, ansade och såg om honom, och sade mera än en gång till den vilsekomne:

»Fattiga Anders, så du har burit dig åt! Hur ska vi kunna ställa litet tillrätta igen?»

Han såg med ett trött, liknöjdt uttryck i sitt färade ansikte in i spiselden och svarade oberörd:

»Gräm dig inte, Stina! Den som är slagen till slant blir en slant i alla sina dar!»

»Du talar gudlöst», mente den ofärdiga väninnan. »Men det är aldrig värdt att disputerä med dig, det är bättre att hjälpa dig en smula».

Och med en lång, deltagande blick på den hop-

sjunkne gästen vid spisen tog hon åter itu med sitt arbete, och de flitiga fingrarne handterade strumpstickorna med en förvånande färdighet.

»Jag undrar just hurudan prästfru du hade blivit?» funderade han en gång med en drömmande blick.

»Åh», tyckte Stick-Stina med en svag rodnad i sitt gamla infallna ansikte, »nog hade jag väl blivit bättre än du som präst. Och kanske hållit litet ordning på dig ock», tillade hon med ett halft leende.

Hon menade inte illa, gumman, men det var så hennes sätt att kärleksfullt smågräla på Anders, då han kom till henne för att få litet hjälp eller eljes piggas upp en smula. Han var så van därvid och längtade så därefter, att han vid sitt sista besök hos henne ej kunde låta bli att säga:

»Den här gången har du inte grälat på mig en enda smul! Hvad betyder det?»

»Jo Anders, det betyder att jag blir gammal och du blir gammal. Jag ser nu att det inte går an för mig att göra om dig. Nu är det vår Herre, som ska verka».

Den afdankade prästen skrattade bittert.

»Åja, nog har han verkat alltid! Tror du att det är mitt fel att jag är en sådan förtappad stackare som jag är?» utbröt han vildt och steg upp.
»Har jag skapat mig själf? Rår jag för alla onda

andemakters inflytande? Är jag, ett fattigt, eländigt kryp i världsaltet, stark nog att göra om min natur? Hvad är jag? En mullhög! Hvad blir jag? En mullhög!»

Han satte sig åter ner, såg med ett medömkans löje på den bestörta Stina, och fortfor saktare:

»Hela lifvet är ett elände, ser du. Hvad tjänar det till att brottas med ödet, att arbeta sig trött i en fruktlös kamp! Nej, följ med strömmen bara, du kommer nog till ro och lugn en gång ändå!»

»Herre Gud Anders! Om jag fattiga stackare finge lefva tills jag såg dig i grafven ändå!» suckade den ofärdiga Stina vid afskedet.

»Jo, det var just en from önskan!» mente Velin och studsade.

»Ja, då visste jag åtminstone att du slapp fara illa och slita ondt! Och Gud är nog lika nådig och barmhärtig mot dig, som mot alla andra, kanske mer, rent af. Vi träffas nog däruppe en gång ändå, Anders! Du ska si det!» försäkrade gumman trosvisst.

»Det ska väl vara för din skull då!» sade f. d. prästen sakta och tryckte hennes hand till afsked.

Nästa gång Anders Velin kom tillbaka var den skräpliga stugan stängd, ty Anna Stina hade gått dit, där ingen värk varder mer.

Till sist lade han äfven själf sina trötta ben till ro och fick hvila i samma kyrkogård som fadern

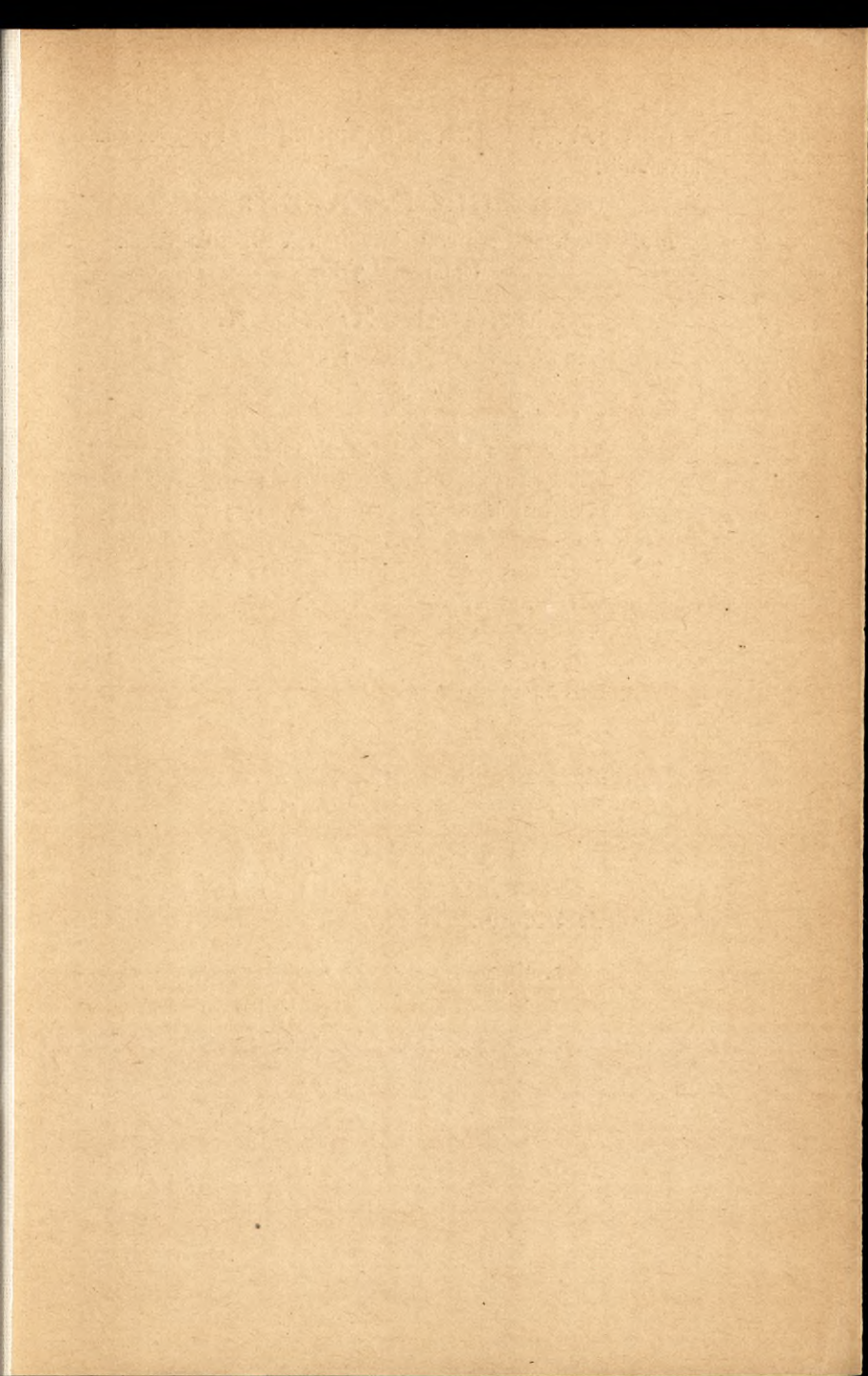
och den trogna ungdomsväninnan. Man hade en lång tid saknat honom i hemsocknen, d. v. s. man hade ej sett till honom på länge — *saknade* honom gjorde väl knappast någon numera — men förväntade att han som vanligt skulle dyka upp en dag igen i sin slitna svarta rock. I många år hade nu folk sett honom komma och gå, och ingen hade tänkt på, att äfven hans dag en gång kunde bräcka.

Då kom där ett bud att han dött, »i största misér», som orden föllo. Man hade en dag funnit honom hopkrupen i ett gammalt kyrkstall i grannsocknen, förstörd och förtärd af nöd och elände af mångahanda slag. Och så grofs han då ner i den höga kyrkogårdsåsen, sörjd och saknad af ingen, begråten af ingen, och lämnade efter sig minnet af en olycklig människa.

»Han lyktade förvisso illa!» sade den gamle hvithårige klockaren med en bekräftande nick. »Och dock hade han fått stora pund af vår Herre!»

På F. C. Askerbergs bokförlag har i bokhandeln
utkommit:

af **ERIK PÅ ÅSEN:**

Malva och andra berättelser från Västmanland och
Dalarne. 3 kr.

af **MRS ALEXANDER:**

Langdales arfgods. 3 kr.
Blindt öde. 2: 50.
Mammon. 2: 50.
Krokvägar. 2 delar. 3: 50.
Ett qvinnohjerta. 2 delar. 4 kr.
Hvad ej kan fås för guld. 1: 50.
För hans skull. 2: 75.
Jack Leytons myndling. 2: 75.
Ett svårt val. 2: 50.
Kusin Andrée. 2: 50.
Lifvets vexlingar. 2: 25.
Ett förhastadt steg. 2 kr.

af **B. WHITBY:**

Mary Fenwick. 2: 75.
Mary Fenwicks dotter. 2: 25.

af **FR. WILLER:**

Gamle Friks diamant. 2 kr.
Carl Monk. 1: 50.

af **C. I. C. HYNE:**

Bofstreck och ärlighet. 1: 75.

af **E. PH. OPPENHEIM:**

En Statshemlighet. 3: 25.

af **H. A. NELSON:**

Familjen Greystone. 3 kr.

